

Národní program reforem České republiky



2024

Obsah

| | |
|---|-----------|
| 1. Úvod | 1 |
| 2. Makroekonomický kontext | 4 |
| 2.1 Cenová stabilita..... | 5 |
| 2.2 Rozpočtový rámec..... | 6 |
| 3. Reformy a veřejné investice | 8 |
| 3.1 Digitální transformace..... | 8 |
| 3.2 Fyzická infrastruktura a zelená tranzice..... | 18 |
| 3.3 Vzdělávání a trh práce..... | 34 |
| 3.4 Instituce a regulace a podpora podnikání v reakci na COVID -19 | 57 |
| 3.5 Výzkum, vývoj a inovace..... | 72 |
| 3.6 Zdraví a odolnost obyvatel..... | 78 |
| 3.7 Energetika – REPowerEU..... | 82 |
| 3.8 Bydlení..... | 85 |
| 4. Pokrok v plnění Cílů udržitelného rozvoje OSN | 87 |
| 4.1 Zelená transformace..... | 87 |
| 4.2 Sociální spravedlnost | 92 |
| 4.3 Průřezové SDG: Digitální transformace, produktivita, makroekonomická stabilita, urbánní a regionální rozvoj | 95 |
| 5. Fondy EU | 99 |

Seznam zkratek

| | |
|----------|---|
| AOPK ČR | Agentura ochrany přírody a krajiny ČR |
| APZ | Aktivní politika zaměstnanosti |
| BEV | Bateriová elektrická vozidla |
| BRO | Biologicky rozložitelné odpady |
| CID | Prováděcí rozhodnutí Rady EU (<i>Council Implementing Decision</i>) |
| CSRs | Specifická doporučení Rady EU (<i>Country Specific Recommendations</i>) |
| ČNB | Česká národní banka |
| ČR | Česká republika |
| ČSSZ | Česká správa sociálního zabezpečení |
| ČŠI | Česká školní inspekce |
| ČSÚ | Český statistický úřad |
| ČVÚT | České vysoké učení technické |
| DESI | Digital Economy and Society Index |
| DIA | Digitální informační agentura |
| DIP | Databáze informačních povinností |
| EDIHs | Evropská digitální centra inovací (<i>European Digital Innovation Hubs</i>) |
| EK | Evropská komise |
| EKIS | Energetické konzultační a informační středisko |
| EnKo MAS | Energetičtí koordinátoři Místních akčních skupin |
| EP | Evropský parlament |
| EPOCH | Evropská platforma pro boj proti bezdomovectví |
| EU | Evropská unie |
| FCEV | <i>Fuel Cell Electric Vehicle</i> |
| HDP | Hrubý domácí produkt |
| HND | Hrubý národní důchod |
| IPM | Integrační pracovní místo |

| | |
|--------|--|
| IROP | Integrovaný regionální operační program |
| JePEK | Jednotný portál evidence kontrol |
| KKS | Kulturní a kreativní sektor |
| KKO | Kulturní a kreativní odvětví |
| KPV | Kontrolní povodňová vlna |
| LULUCF | Využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (<i>Land Use, Land-use Change and Forestry</i>) |
| M-EKIS | Mobilní energetické a informační středisko |
| MdF | Modernizační fond |
| MEK | Místní energetická koncepce |
| MF | Ministerstvo financí |
| MK | Ministerstvo kultury |
| MMR | Ministerstvo pro místní rozvoj |
| MO | Ministerstvo obrany |
| MPO | Ministerstvo průmyslu a obchodu |
| MPSV | Ministerstvo práce a sociálních věcí |
| MSP | Malé a střední podniky |
| MSp | Ministerstvo spravedlnosti |
| MŠ | Mateřská škola |
| MŠMT | Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy |
| MŠVP | Modelové školní vzdělávací programy |
| MV | Ministerstvo vnitra |
| MZd | Ministerstvo zdravotnictví |
| MZD | Meliorační a zpevňující dřeviny |
| MZe | Ministerstvo zemědělství |
| MŽP | Ministerstvo životního prostředí |
| NGP | Národní geoportál |
| NPI | Národní pedagogický institut |

| | |
|-----------|--|
| NPO | Národní plán obnovy |
| NPO-POPFK | Národní plán obnovy – Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny |
| NPR | Národní program reforem |
| NP ŽP | Národní program Životní prostředí |
| NRB | Národní rozvojová banka, a.s. (dříve ČMZRB) |
| NSK | Národní soustava kvalifikací |
| NSVZ | Národní strategie veřejného zadávání |
| NZÚ | Nová zelená úsporám |
| ODA | Oficiální rozvojová pomoc (<i>Official Development Assistance</i>) |
| OECD | Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj |
| OP JAK | Operační program Jan Amos Komenský |
| OP PIK | Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost |
| OP TAK | Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost |
| OPZ+ | Operační program Zaměstnanost plus |
| OZE | Obnovitelné zdroje energie |
| OZP | Osoby se zdravotním postižením |
| PGR | <i>Public Governance Review</i> |
| PHEV | <i>Plug-in Hybrid Electric Vehicle</i> |
| POH ČR | Plán odpadového hospodářství ČR |
| POVEZ | Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců |
| PSIVÚ | Platforma pro sdílení a integraci veřejných údajů |
| PS NIPI | Pracovní skupina pro národní infrastrukturu pro prostorové informace |
| RIA | Hodnocení dopadů regulace (<i>Regulatory Impact Assessment</i>) |
| RoPD | Rozhodnutí o poskytnutí dotaze |
| RRF | Nástroj pro oživení a odolnost (<i>Recovery and Resilience Facility</i>) |
| RVP | Rámcový vzdělávací program |
| RVP ZV | Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání |

| | |
|---------|--|
| RVP G | Rámcový vzdělávací program pro gymnázia |
| SDGs | Cíle udržitelného rozvoje (<i>Sustainable Development Goals</i>) |
| SECAP | Akční plán pro udržitelnou energii a klima (<i>Sustainable Energy and Climate Action Plan</i>) |
| SFŽP ČR | Státní fond životního prostředí ČR |
| SMR | Malé modulární reaktory (<i>Small Modular Reactors</i>) |
| SZP | Společná zemědělská politika |
| TA ČR | Technologická agentura ČR |
| ÚP ČR | Úřad práce ČR |
| ÚV ČR | Úřad vlády ČR |
| ÚZIS | Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR |
| VPP | Veřejně prospěšné práce |
| VŠB-TUO | Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava |
| VÚT | Vysoké učení technické v Brně |
| ZRS | Zahraniční rozvojová spolupráce |

1. Úvod

Podoba evropského semestru 2024 v reakci na reformu správy hospodářských záležitostí EU

Národní program reforem ČR (NPR) byl dosud připravován každoročně jako významná součást **mechanismu koordinace hospodářských a sociálních politik EU**, tzv. evropského semestru. Paralelně s NPR byl každoročně připravován také **Konvergenční program ČR**. Jde o strategický dokument zpracováváný Ministerstvem financí (MF) obsahující základní souhrnné fiskální údaje a nejvýznamnější připravovaná opatření s rozpočtovým dopadem. V důsledku **reformy správy hospodářských záležitostí EU** jsou letošní NPR a Konvergenční program ve stávající podobě posledními a dojde k jejich nahrazení novým střednědobým **fiskálně-strukturálním plánem**.

Dne 26. 4. 2023 EK zveřejnila legislativní návrhy na provedení **nejkomplexnější reformy pravidel EU pro správu hospodářských záležitostí EU** od hospodářské a finanční krize před více než dekádu. Na mimořádném jednání Rady ECOFIN 20. 12. 2023 **bylo dosaženo obecného přístupu Rady nad příslušnými legislativními návrhy**. Následně probíhaly jednání v tzv. triologu s Evropským parlamentem (EP) a Evropskou komisí (EK). V nich vyjednávací Rady a Evropského parlamentu dosáhli 10. 2. 2024 politické dohody.

Členské státy EU prostřednictvím střednědobého fiskálně-strukturálního plánu stanoví **své fiskální cíle a prioritní reformy a investice na období minimálně 4 let**. Plán může být připraven i na delší časový úsek – na maximálně 7 let. První plány budou členské státy předkládat na podzim 2024. Klíčové elementy plánu posoudí EK a následně schválí Rada EU. Každý stát by následně měl každoročně předkládat zprávu o pokroku při implementaci plánu, a to nejpozději do 30. 4.

Evropský semestr 2024 byl zahájen EK prostřednictvím podzimního balíčku dokumentů, který byl zveřejněn 21. 11. 2023. Prioritou cyklu 2024 je pokračující implementace **Národního plánu obnovy (NPO)**, který je financován z **Nástroje pro oživení a odolnost (Recovery and Resilience Facility, RRF)**. Letošní ročník semestru se zaměří také na **zhodnocení implementace politiky soudržnosti (kohezní politiky)**.

NPR 2024 reaguje na *Specifická doporučení Rady EU pro ČR z roku 2023 (Country Specific Recommendations, CSRs)*¹ a na analytickou *Zprávu o ČR z roku 2023*², kterou připravila EK.³ Základní struktura NPR vychází z pokynů rozeslaných EK. NPR zejména popisuje plánované vládní reformy a klíčové veřejné investice v nadcházejících přibližně 12 měsících.

Priority vlády a aktuální výzvy

Vláda dodržuje svůj závazek k rozpočtové odpovědnosti. Prosadila **významnou konsolidaci veřejných financí** s cílem co nejrychlejšího **plnění maastrichtských kritérií** a dalších rozpočtových pravidel EU. Vláda zároveň představila úpravy penzijního systému, které mají posílit dlouhodobou udržitelnost veřejných financí.

Po předchozím období hospodářského poklesu a vysoké inflace v ČR vláda implementuje reformy a investice, které mají obnovit hospodářský růst a kupní sílu obyvatelstva. Prioritou je posílení energetické bezpečnosti, ať již skrze získání kontroly nad klíčovými energetickými zdroji a infrastrukturou nebo skrze rozvoj obnovitelných zdrojů a posilování energetické soběstačnosti. Mezi další prioritní oblasti pro investice se řadí dopravní infrastruktura, obrana a bydlení.

Vedle národních zdrojů jsou významným příspěvkem k modernizaci ČR **zdroje z evropského rozpočtu**, zejména **fondy politiky soudržnosti, Modernizační fond** nebo **RRF**, z něž je financován

¹ Doporučení pro jednotlivé členské státy EU byla schválena dne 14. 7. 2023 Radou EU ve formátu ministrů financí (ECOFIN).

² Zpráva o ČR 2023, SWD(2023) 603 final, vydaná dne 24. 5. 2023.

³ Citace doporučení pro ČR a Zprávy o ČR uvádějí jednotlivé příslušné kapitoly NPR 2024. V *Příloze 2: Naplňování doporučení Rady dle databáze CeSaR* je uveden národní reporting odevzdaný EK o naplňování doporučení pro ČR.

aktualizovaný Národní plán obnovy (NPO)⁴; a dále **zdroje Evropské investiční banky**. Vláda rovněž připravuje pro podporu investic větší zapojení Národní rozvojové banky, a to prostřednictvím navýšení její úvěrové kapacity a poskytnutí státní záruky.

Od konce roku 2023 vláda vede strategickou debatu o výhodách a nevýhodách vstupu ČR ve střednědobém horizontu do eurozóny, resp. do Evropského mechanismu směnných kurzů (ERM II), který přijetí eura předchází. Na základě strategické diskuse vláda uložila svému poradnímu orgánu *Národní ekonomické radě vlády* vypracovat hodnocení přínosů a rizik vstupu ČR do ERM II s termínem do 31. 10. 2024. Dále vláda uložila ministru pro legislativu vypracovat ve stejném termínu vyhodnocení legislativních otázek spojených s případným vstupem do ERM II a eurozóny.⁵ K otázce přijetí eura se vláda opět vrátí na základě těchto expertních zpráv a hospodářských výsledků za rok 2024.

Implementace aktualizovaného Národního plánu obnovy

Evropský semestr slouží, mimo jiné, ke správě implementace RRF. Podpora z RRF je v ČR implementována na základě NPO, který detailně popisuje jednotlivé reformy a veřejné investice. V roce 2023 vláda dokončila komplexní **aktualizaci NPO**. Tedy úpravu a rozšíření NPO, aby implementace RRF v ČR lépe odpovídala novým zásadním výzvám. Byly **změněny některé milníky a cíle** původního NPO z roku 2021 s ohledem na objektivní skutečnosti – zejména nečekaně vysokou inflaci a další dopady ruské agrese proti Ukrajině. Také byly **přidány nové milníky a cíle**, které znamenají **využití dodatečných finančních prostředků** pro ČR z RRF: nevratné finanční podpory (celkem zhruba 32,7 mld. Kč) a dodatečné půjčky pro ČR z RRF (zhruba 19,4 mld. Kč). Dle revidovaného nařízení o RRF předložila ČR v aktualizovaném NPO nově také speciální energetickou kapitolu *REPowerEU*.

Vláda finálně odevzdala EK aktualizovaný NPO dne 24. 8. 2023. EK dne 26. 9. 2023 schválila k aktualizovanému NPO své kladné stanovisko a předložila návrh příslušného *Prováděcího rozhodnutí Rady*. Dne 17. 10. 2023 Rada EU ve formátu ministrů financí (ECOFIN) *Prováděcí rozhodnutí* schválila. Konsolidované znění aktualizace NPO bylo poté schváleno vládou dne 13. 12. 2023 (usnesením č. 957).

V souladu s pokyny EK je v **NPR 2024 integrována průběžná zpráva o implementaci NPO v ČR** – zejména v části 3. *Reformy a veřejné investice* a v části 5. *Fondy EU*. Struktura NPR 2024 navazuje na strukturu aktualizovaného NPO, proto část 3., kapitoly 3.1 až 3.7 odpovídají sedmi pilířům aktualizovaného NPO. Nadto, část 3. obsahuje také kapitolu 3.8 *Bydlení*, jelikož tato prioritní oblast vlády je tématem jednoho ze *Specifických doporučení Rady z roku 2023*. Opatření na podporu dostupného bydlení jsou financována mj. z NPO (komponenta 2.10), s využitím půjčky ČR z RRF.

Implementace Cílů udržitelného rozvoje a Evropského pilíře sociálních práv

NPR 2024 také informuje, jak jsou v ČR naplňovány **Cíle udržitelného rozvoje** přijaté na půdě OSN (*Sustainable Development Goals, SDGs*) – viz část 4. *Pokrok v plnění Cílů udržitelného rozvoje OSN*. V ČR je implementován též **Evropský pilíř sociálních práv** – aktuální reporting je uveden v *Příloze 4. Naplňování zásad Evropského pilíře sociálních práv* a související informace jsou obsaženy především v kapitole NPR 3.3 *Vzdělávání a trh práce*.

Postup přípravy NPR 2024 a zapojení nevládních aktérů

Obdobně jako v předchozích letech byl NPR 2024 připraven Úřadem vlády (ÚV) – Sekcí pro evropské záležitosti ve spolupráci s věcně příslušnými gestory. Pracovní verze NPR byla poskytnuta hospodářským a sociálním partnerům a dalším aktérům k písemnému připomínkování. Vybrané kapitoly pracovní verze NPR byly také projednány během diskuse u kulatého stolu, který ÚV uspořádal dne 18. 3. 2024. Hospodářští a sociální partneři byli o průběžném stavu přípravy NPR

⁴ Konsolidované znění aktualizace Národního plánu obnovy ČR bylo schváleno usnesením vlády č. 957 ze dne 13. 12. 2023.

⁵ Usnesením vlády č. 106 ze dne 14. 2. 2024.

informování na jednáních pracovního týmu Rady hospodářské a sociální dohody pro EU 7. 3. 2024 a 11. 4. 2024.

NPR byl projednán Výborem pro EU na pracovní úrovni dne 16. 4. 2024 v návaznosti na připomínkování v rámci tiché procedury v databázi DAP. Následně byl NPR 2024 *Výborem pro EU na vládní úrovni* projednán a schválen dne 24. 4. 2024.

2. Makroekonomický kontext

Hrubý domácí produkt za celý rok 2023 klesl o 0,3 %. Domácnosti se potýkaly s vysokou inflací, jejich reálná spotřeba se tak dále snížila. Na investiční aktivitu dopadaly hospodářské problémy v zemích eurozóny a restriktivní měnové podmínky, pozitivní vliv však měly veřejné výdaje a projekty spolufinancované fondy EU převážně z předchozí finanční perspektivy. Ekonomiku citelně zpomalila meziročně slabší akumulace zásob. Tento faktor pak spolu s odezněním problémů v dodavatelských řetězcích podpořil export, dovoz se však vzhledem k celkově slabé domácí poptávce mírně snížil. Příspěvek salda zahraničního obchodu k růstu HDP tak byl výrazně kladný.

V roce 2024 by se výkon ekonomiky mohl zvýšit o 1,4 %. Soukromá spotřeba by se po dvou letech poklesu měla opět zvýšit, zatímco spotřeba sektoru vládních institucí by měla v souvislosti s konsolidací veřejných financí zvolnit. Investiční aktivita bude tažena výdaji soukromého sektoru, vládní investice by pak v letošním roce měly v návaznosti na přechod mezi finančními perspektivami u strukturálních a investičních fondů EU klesnout. Změna stavu zásob bude hospodářský růst dále tlumit, i když ne tak silně jako v minulém roce. Příspěvek salda zahraničního obchodu by měl být mírně kladný. V roce 2025 by HDP díky silnější dynamice všech složek domácí poptávky i příznivějšímu hospodářskému vývoji v zahraničí mohl vzrůst o 2,6 %.

Meziroční **inflace** se na počátku letošního roku po třech letech dostala do blízkosti inflačního cíle České národní banky a pod horní hranici tolerančního pásma by se s výjimkou posledního čtvrtletí měla pohybovat po celý rok. Dřívější silné proinflační zahraniční nabídkové faktory výrazně oslabily a domácí poptávkové tlaky budou v průběhu roku dále tlumeny zvýšenými měnověpolitickými sazbami, k čemuž navíc přispívá restriktivní působení fiskálního konsolidačního balíčku. Průměrná míra inflace by tak letos mohla klesnout na 2,7 %, v roce 2025 by mohla činit 2,4 %.

Na **trhu práce** se nadále projevují nerovnováhy související s nedostatkem pracovníků. V důsledku toho by navzdory slabé hospodářské dynamice neměla míra nezaměstnanosti v roce 2024 příliš vzrůst. Z 2,6 % v roce 2023 by se letos mohla zvýšit na 2,8 %, v roce 2025 by pak díky růstu ekonomiky mohla nepatrně klesnout. Přetrvávající napětí na trhu práce nedovolí výraznější zpomalení růstu nominálních mezd. Výdělků po dvou letech poklesu porostou i v reálném vyjádření.

Běžný účet platební bilance skončil v roce 2023 mírným přebytkem ve výši 0,4 % HDP. Za výrazným meziročním zlepšením salda stál nižší odliv důchodů z investic (především ve formě dividend) v rámci prvotních důchodů. Odeznívání cenových tlaků v průmyslu a energetice pak skrze pokles dovozu vedlo k návratu obchodní bilance do kladných hodnot. Tyto faktory by přitom měly být směřodátne i nadále. Odhadujeme proto, že běžný účet letos dosáhne přebytku 0,6 % HDP, který by se v roce 2025 mohl zvýšit na 0,7 % HDP.

Rizika predikce v úhrnu považujeme za vychýlená směrem dolů. Hospodářskou aktivitu v některých odvětvích ekonomiky (zejména v automobilovém průmyslu) může utlumit obnovení problémů v dodavatelských řetězcích, např. v souvislosti se situací na Středním východě. Kromě negativního dopadu na ekonomický výkon by problémy na straně nabídky vytvářely dodatečné inflační tlaky. Ty by mohly být vyvolány také nárůstem cen energetických komodit v případě eskalace geopolitického napětí. Určité riziko nadále představuje schopnost nahradit výpadek dodávek zemního plynu a ropy z Ruska do Evropské unie zvýšeným dovozem od jiných dodavatelů a kompenzovat ho úspornými opatřeními na straně poptávky. Pro českou ekonomiku je rizikem rovněž vývoj inflačních očekávání. Ekonomický růst podporuje zapojení uprchlíků z Ukrajiny na trh práce, plné využití jejich lidského kapitálu by pak mohlo posílit produktivitu práce.

2.1 Cenová stabilita

Rok 2023 byl ve znamení rychlého poklesu inflace. K tomu došlo zejména vlivem pokračujícího odeznívání zahraničních nákladových tlaků, které souvisely s energetickou krizí, narušenými dodavatelskými řetězci a nedostupností materiálů a komponent. Ke zvolnění inflačních tlaků přispěla i utlumená spotřebitelská poptávka v důsledku hlubokého poklesu reálných příjmů domácností a přísné měnové politiky. Proinflačně působily zejména rostoucí ziskové marže podniků, které dosáhly svého vrcholu ve druhé polovině roku a poté se v návaznosti na utlumenou domácí poptávku začaly snižovat. K růstu cenové hladiny ale přispíval i nadále svižný růst nominálních mezd v podmínkách napjatého trhu práce.

Přísná měnová politika a pokračující odeznívání zahraničních nákladových tlaků vytvořily vhodné podmínky pro robustní pokles inflace. Ta dosáhla svého vrcholu v lednu 2023 a počínaje únorem začala velmi rychle zpomalovat, přičemž k jejímu poklesu přispívaly všechny složky spotřebitelského koše. Jádrová složka inflace poklesla vlivem zmírnění celkových inflačních tlaků, ale i díky zpomalujícímu růstu nákladů vlastnického bydlení, které jsou zachyceny v rámci tzv. imputovaného nájemného. V něm se projevovaly vysoké úrokové sazby, které zbrzdily růst úvěrů na bydlení, a s tím i růst cen nemovitostí. Díky zlevňujícím zemědělským komoditám zpomalil rovněž růst cen potravin. Ceny pohonných hmot přešly počínaje březnem do hlubokého meziročního poklesu, v němž vlivem vysoké srovnávací základny setrvaly až do konce roku. Díky zlevnění energií na světových burzách zpomalovala dynamika cen elektřiny a plynu. V posledním čtvrtletí ovšem došlo ke skokovému zvýšení meziročního růstu cen elektřiny, a to statistickým vlivem snížené srovnávací základny z důvodu zavedení vládního energetického úsporného tarifu ve čtvrtém čtvrtletí 2022. Bez tohoto vlivu a bez odpuštění a znovuzavedení poplatku za obnovitelné zdroje energie by inflace v prosinci 2023 byla 4,2 %. Průměrná míra inflace za celý rok 2023 činila 10,7 %. V lednu 2024 inflace skokově zpomalila na 2,3 % a v únoru a březnu dosáhla přesně 2% cíle. Prognóza ČNB pro letošní rok očekává, že se inflace bude pohybovat pod 3 %. Na horizontu měnové politiky, tedy v první polovině roku 2025, se pak bude tempo cenového růstu nacházet v blízkosti 2% cíle.

Bankovní rada ČNB v roce 2023 udržovala přísné nastavení úrokových sazeb, které tak tlumily domácí poptávkové tlaky. Prognózy inflace byly po celý rok zatíženy řadou rizik a nejistot. Mezi ně patřilo zejména riziko neukotvených inflačních očekávání, které se mohlo projevit ve mzdových vyjednáváních či ve výraznějším přecenění zboží a služeb na začátku roku 2024. Možný proinflační faktor představovalo i hluboce deficitní hospodaření sektoru vládních institucí projevující se ve zvýšeném přírůstku množství peněz v ekonomice. Ačkoliv prognózy ve druhé polovině roku již naznačovaly možnost snížení úrokových sazeb, bankovní rada v reakci na proinflační vyznění rizik ponechala úrokové sazby beze změny až téměř do konce roku. K uvolnění měnové politiky přistoupila bankovní rada v prosinci, kdy snížila základní úrokové sazby o 0,25 procentního bodu. Bankovní rada pokračovala v započatém cyklu postupné normalizace měnové politiky i na začátku roku 2024, kdy na svých zasedáních v únoru a březnu snížila úrokové sazby vždy o 0,50 procentního bodu. Hlavní úroková sazba se tak v únoru snížila na 6,25 %, v březnu na 5,75 %.

K tlumení inflačních tlaků přispíval také vývoj kurzu koruny. Ten od počátku roku 2023 setrval posiloval, k čemuž přispíval zlepšující se sentiment na finančním trhu a deklarovaná připravenost ČNB bránit nadměrným výkyvům měnového kurzu. V březnu se posilující trend české koruny přerušil v souvislosti se zvýšenou averzí k riziku na světových finančních trzích, kterou způsobily problémy v americkém a švýcarském bankovním sektoru. Oslabení koruny bylo pouze dočasné a záhy začala česká měna opětovně posilovat až k historicky nejsilnějším úrovním. Silná koruna tlumila cenové tlaky dovážené ze zahraničí a zpřísnila měnové podmínky i těm podnikům, kterým se do té doby dařilo vyhnout vysokým úrokovým sazbám ČNB díky eurovému financování. Na konci dubna se vývoj obrátil a koruna začala zejména vlivem zužujícího se úrokového diferenciálu vůči eurovým i dolarovým sazbám postupně oslabovat. Na začátku srpna bankovní rada formálně ukončila intervenční režim oznámený v květnu 2022 a zároveň obnovila program odprodeje části výnosů z devizových rezerv. Kurz koruny se v posledním čtvrtletí roku 2023 pohyboval okolo úrovně 24,5 CZK/EUR a po jeho krátkodobém posílení v listopadu se v samém závěru roku obnovilo oslabování koruny, které pokračovalo i v prvních měsících letošního roku.

2.2 Rozpočtový rámec

Hospodaření sektoru vládních institucí skončilo v roce 2023 deficitem ve výši 3,3 % HDP. Tento výsledek primárně determinoval schodek státního rozpočtu ve výši 288 mld. Kč, přičemž místní rozpočty naopak dosáhly výrazného přebytku. Saldo bylo výrazně ovlivněno jednorázovými opatřeními v oblasti energií, a to jak na příjmové straně formou odvodů z nadměrných zisků a daně z mimořádných zisků, tak na výdajové straně kompenzacemi za cenové stropy či odpuštěním poplatků za obnovitelné zdroje energie. Celkově jednorázové operace zhoršily saldo o 0,8 % HDP (bližší informace k jednotlivým opatřením a jejich dopadu na veřejné finance obsahuje Konvergenční program ČR). Tato opatření byla v drtivé většině platná do konce loňského roku (aktuálně se počítá pouze s podporou podniků v energeticky náročných odvětvích u poplatků na obnovitelné zdroje energie ve výši 3,5 mld. Kč).

Pro rok 2024 byl schválen návrh státního rozpočtu s deficitem 252 mld. Kč. Zápornou bilanci má pro letošek rovněž rozpočtovaná Státní fond dopravní infrastruktury. Celkově by veřejné finance měly své záporné saldo snížit pod 3 % HDP a splnit referenční hodnotu Paktu o stabilitě a růstu. V predikci vývoje se odráží i řada opatření konsolidačního balíčku, který v aktuálním pojetí bude mít pozitivní vliv na veřejné finance hlavně v roce 2024. Rozpočtově nejvýraznější jsou v rámci balíčku úspory v dotacích či úpravy daně z příjmů právnických osob, nemovitostí nebo znovuzavedení nemocenského pojištění pro zaměstnance.

Státní rozpočet je nejen objemově nejvýznamnější institucionální jednotka v rámci veřejných rozpočtů, ale je prakticky výhradním nositelem břemena stabilizační funkce fiskální politiky. Jeho dosud relativně výrazné schodky odráží problematický hospodářský vývoj posledních let a opatření přijatá v této době. Podobně však současná konsolidace veřejných financí primárně dopadá na jeho bilanci a v dalších letech by měl deficit státního rozpočtu (včetně státních fondů) dál klesat.

Součástí konsolidačního balíčku byla i změna zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, která potvrdila zpřísnění rozpočtového rámce pro státní rozpočet a státní fondy na rok 2024 a do dalších let ponechala snižování povolených strukturálních schodků o 0,5procentního bodu. Úroveň střednědobého rozpočtového cíle ve výši -0,75 % HDP by tak mělo být dosaženo nejpozději v roce 2028. Tento vývoj by měl zajistit kulminaci zadlužení sektoru vládních institucí kolem 47 % HDP a jeho následný pokles.

Rozpočtový rámec bude rovněž ovlivněn chystanými změnami v této oblasti na úrovni EU. To v sobě zahrnuje jak změnu fiskálních pravidel (přechod z primárního důrazu na strukturální saldo směrem k výdajovému pravidlu kompatibilním s udržitelným vývojem zadlužení), tak prezentaci fiskálních a strukturálních plánů členských států v období čtyř až sedmi let. První plány by měly být vypracovány do září tohoto roku.

Důchodový systém

V roce 2023 bylo provedeno další zvýšení důchodů v mimořádném termínu, a to od června 2023. Pro tuto valorizaci byla přijata jednorázová novela zákona o důchodovém pojištění, která valorizaci v mimořádném termínu snížila z očekávaných průměrných 1 700 Kč na přibližně 750 Kč. Úprava, kterou se zabýval i Ústavní soud, a shledal ji v souladu s ústavním pořádkem ČR, pomohla snížit výdaje na důchody ve střednědobém horizontu – dalších 15 až 20 let – přibližně o 35 mld. Kč ročně.

V návaznosti na pokračování mimořádného růstu cen, který vyvolal sérii zvýšení důchodů v mimořádných termínech, čímž vzrostl tlak na výdaje systému, byla přijata novela zákona o důchodovém pojištění, která vstoupila v účinnost v září 2023. Tato novela přináší úsporná opatření, zejména úpravu valorizačních pravidel. Nově bude pro zvýšení důchodů použita třetina růstu reálné mzdy namísto stávající poloviny a bude sledován pouze jeden cenový index. Druhá část změn směřovala k předčasným důchodům. Došlo k výraznému zpřísnění podmínek pro vznik nároku na předčasný důchod, k posílení penalizace těchto důchodů při přiznání a rovněž k jejich vynětí z valorizace do dosažení důchodového věku. Opatření mají za cíl snížení výdajů na důchody

v dlouhém období o 0,4-0,5 % HDP a také snížení atraktivity předčasných důchodů s dalšími pozitivními dopady na zaměstnanost a trh práce.

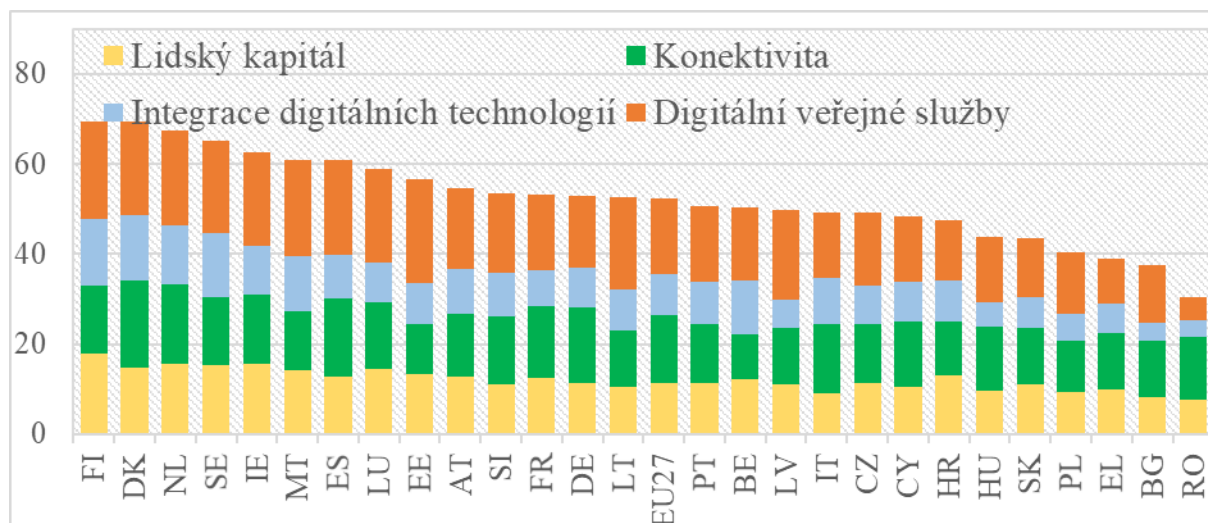
Větší balíček změn v důchodovém systému byl představen v listopadu 2023 a v březnu 2024 byl předložen vládě, očekává se projednání a zaslání Poslanecké sněmovně v květnu 2024. Z hlediska vlivu na dlouhodobou finanční situaci důchodového systému, jsou jeho hlavními prvky svázání věku odchodu do důchodu s nadějí dožití a postupné parametrické změny výpočtového vzorce vedoucí ke zpomalení růstu nově přiznávaných důchodů. Tato opatření by měla vést ke snížení budoucích výdajů na důchody přibližně o 2,2 % HDP.

3. Reformy a veřejné investice

3.1 Digitální transformace

EK ve Zprávě o ČR 2023 konstatuje, že ČR by měla usilovat o usnadnění přechodu na digitální technologie prostřednictvím digitalizace veřejné správy a podniků, zaváděním digitálních technologií a podporou vzdělávání v oblasti digitálních dovedností.

Graf 1: DESI index 2022



Zdroj: EK, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022>

Digitalizace veřejné správy

Digitalizace veřejné správy je kromě Evropských strukturálních a investičních fondů rovněž financována z NPO. Komponenty NPO zaměřené na digitalizaci veřejné správy jsou komponenta 1.1 Digitální služby občanům a firmám, komponenta 1.2 Digitální systémy veřejné správy a nově i komponenta 1.7 Digitální transformace veřejné správy. Komponenty 1.1 a 1.2 se nacházejí ve vlastnictví Ministerstva vnitra (MV), komponenta 1.7 je ve vlastnictví Digitální a informační agentury (DIA). Částečně se digitalizací veřejné správy zabývá nově i komponenta 4.4 Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy, která je také ve vlastnictví MV (projekt Portál zaměstnance a projekt obsahující IT systém pro monitorovací ukazatele související s cíli udržitelného rozvoje).

Digitální služby občanům a firmám (komponenta 1.1 v rámci NPO)

Cílem komponenty je zjednodušit, optimalizovat a digitalizovat jednotlivé agendy vykonávané státem a veřejnou správou (včetně zdravotnictví jako komplexního oboru ekonomiky státu, který je min. parciálně řízen prostřednictvím státu a financován z veřejných prostředků). Podporovanými subjekty jsou ústřední správní orgány, příspěvkové organizace státu, státní podniky.

V rámci této komponenty má ČR vykázat splnění milníků a cílů, které s datem plnění Q4 2023 spadají do čtvrté žádosti o platbu. Jedná se o milníky (M) číslo 1, 7, 8 a 13 a cíl (T) číslo 14.

Milník č. 1 má za cíl formovat základy pro přijetí nové legislativy, která bude upravovat správu dat. Součástí je i přijetí strategie o řízeném přístupu k datům ve veřejné správě vládou. Naplnění tohoto

milníku má v rukou DIA s projektem **Zajištění podmínek pro kvalitní správu datového fondu a zajištění řízeného přístupu k datům.**

Číslo 7 patří milníku, jehož splněním má být do provozu uvedena **jednotná digitální brána poskytující služby občanům a firmám.** Projekty jsou cíleny na tyto procedury:

- podání počáteční žádosti o přijetí na veřejnou vysokoškolskou instituci;
- žádost o stanovení použitelných právních předpisů v souladu s hlavou II nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení;
- žádost o důchod a předdůchodové dávky z povinných systémů;
- žádost o financování vysokoškolského vzdělávání, například formou stipendia a půjčky od orgánu veřejné správy nebo instituce.

Milník č.8, jehož úkolem je vytvořit **nové informační systémy,** je plněn projekty Seznam soudních znalců a tlumočnicků Ministerstva spravedlnosti, Klientská zóna I. Ministerstva práce a sociálních věcí, Databáze informačních povinností (DIP) Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) a projektem Zavedení dvoufaktorové autentizace v prostředí MV, který realizuje MV.

Ministerstvo spravedlnosti (MSP) je gestorem projektů z **milníku č. 13 a cíle č. 14.** Projekt **Portál justice (M13)** má zavést stejnojmennou platformu, která bude napojená na Portál občana a bude občanům poskytovat digitální služby. Předmětem projektu v T14 je **vybavení soudních síní audiovizuální technikou.**

Digitální systémy veřejné správy (komponenta 1.2 v rámci NPO)

Cílem komponenty je vytvořit efektivní prostředí pro digitalizaci agend vykonávaných veřejnou správou (a zdravotnictvím jako komplexním oborem ekonomiky financovaným především z veřejných zdrojů). Podporovanými subjekty jsou ústřední správní orgány, příspěvkové organizace státu, státní podniky.

V letošním roce bude v rámci této komponenty vykázán **milník č. 27,** který je součástí **čtvrté žádosti o platbu,** dále **cíl č. 18 v páté žádosti o platbu** (termín dokončení Q2 2024) a také **milník č. 247 spadající do první žádosti o platbu z půjčky NPO.**

Milník č. 27 jako jediný v této komponentě spadá do čtvrté žádosti o platbu. Jedná se o rozšíření sdíleného lékového záznamu (eReceptu) o narkotika a psychotropní látky a o elektronické poukazy na zdravotnické prostředky. Tento milník plní projekt **Sdílený lékový záznam realizovaný Státním úřadem pro kontrolu léčiv.**

V páté žádosti o platbu se nachází dohromady devět projektů a všechny v **T18.** Největší počet projektů (čtyři) zde má Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) – **Centralizace OSVČ, EESSI v národních APV, LPS – Lékařská posudková služba a Odkládání historických dat – optimalizace agend.** Dále je T18 naplňován dvěma projekty ČSÚ – **SIS_5 a SIS_0,** projektem **GRIS – Grantový informační systém,** který realizuje Grantová agentura, jedním projektem Moravského zemského muzea na **správu a evidenci muzejních sbírek** a svůj podíl zde má také Ministerstvo kultury (MK) s projektem **Rezortní systém elektronické spisové služby.**

Součástí **první žádosti o platbu z půjčky NPO** je milník **Zveřejnění výzvy týkající se posílení informačních systémů v souladu se zákonem č. 181/2014 Sb. O kybernetické bezpečnosti, a to samotným vlastníkem komponenty.** Tento milník byl již splněn v minulém roce vyhlášením několika výzev na kybernetickou bezpečnost.

Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy (komponenta 4.4 v rámci NPO)

Výše uvedené IT projekty v této komponentě nejsou předmětem čtvrté a páté platby v roce 2024, jelikož mají pozdější termín plnění. Více informací o komponentě 4.4 se dozvíte v kapitole *Instituce a regulace a podpora podnikání v reakci na COVID -19*, v části *Veřejná správa*.

Projekt DIP – Databáze informačních povinností

Vláda ČR schválila svým usnesením č. 458 ze dne 21. 6. 2023 zprávu o systémovém snižování zátěže podnikatelů a výstupech z přeměření za rok 2022, která byla zpracována na základě dat doplněných příslušnými gestory do DIP. Na základě úkolu vyplývajícího z uvedeného usnesení vlády zajišťují věcně příslušní gestori aktualizaci údajů v DIP a mají povinnost průběžně doplňovat či odstraňovat povinnosti tak, aby DIP obsahovala vždy aktuální přehled nejdůležitějších vybraných povinností podnikatelů vyplývajících z nejdůležitějších vybraných právních předpisů. MPO je koordinátorem tohoto úkolu. V roce 2023 probíhaly práce na vytvoření informačního systému DIP a metodiky vkládání a aktualizace údajů o povinnostech jednotlivými gestory povinností. Informační systém DIP byl v roce 2023 dokončen, zpřístupněn v rámci státní správy a naplněn hlavními údaji o povinnostech. V roce 2024 se plánuje zpřístupnění databáze povinností veřejnosti.

Jednotný portál evidence kontrol – Kalendář plánovaných kontrol (JePEK)

Předmětem projektu je především koordinace plánovaných kontrol realizovaných jednotlivými státními institucemi u podnikatelských subjektů tak, aby docházelo k co možná nejmenší administrativní zátěži na straně kontrolovaných, ale také kontrolních orgánů. Dne 26. 6. 2023 byl připraven materiál „Projekt Jednotný portál evidence kontrol – Kalendář plánovaných kontrol (JePEK)“ pro schůzi vlády ČR. Tento materiál byl po vypořádání připomínek dne 27. 9. 2023 schválen, a to usnesením č. 709. Dne 8. 3. 2024 byla podepsána smlouva s dodavatelem, který vzešel z výběrového řízení a jehož nabídka byla vyhodnocena jako ekonomicky nejvýhodnější. Dodávka bude realizována do listopadu 2024.

Portál podnikatele

Portál podnikatele je součástí komponenty 1. 1 Digitální služby občanům a firmám Národního plánu obnovy, jejímž vlastníkem je Ministerstvo vnitra. Cílem projektu Portál podnikatele je nabídnout digitální služby státu pro podnikatele na jednom místě, tzn. naplnit cíl „Uživatelsky přívětivé a efektivní „on-line“ služby pro občany a firmy“. Během roku 2023 došlo k dokončení Studie proveditelnosti vytvoření Portálu podnikatele a bylo vydáno kladné stanovisko OHA. Na tvorbě Studie proveditelnosti vytvoření Portálu podnikatele participovaly vybrané resorty a instituce formou rozhovorů a konzultací s cílem zajistit možnosti a způsoby co nejefektivnějšího napojení jejich systémů na tento projekt. Termín dokončení celého projektu je stanoven do konce prvního kvartálu roku 2026.

Portál veřejné správy a Portál občana

Od konce ledna roku 2024, v rámci spuštění produktu eDoklady, Portál občana nově poskytuje přihlášeným uživatelům správu registrovaných mobilních zařízení u aplikace eDoklady s možností jejich odebrání, a to například v případě ztráty.

V harmonogramu dalšího rozvoje Portálu občana bude výraznou novinkou v roce 2024 připravovaná nová mobilní aplikace Portálu občana pod současným názvem Gov.cz. Současná mobilní aplikace pro snadné užívání služeb Portálu občana projde celkovým redesignem podobně jako již webová aplikace Portálu občana spuštěná v listopadu 2023 s implementací design systému ve verzi 4.0 a rozšíří upozornění z Portálu občana o Push up notifikace do mobilního telefonu. Termín spuštění nové aplikace je plánován na konec dubna 2024.

Mezi další připravované služby na Portálu občana patří zpřístupnění elektronické žádosti o voličský průkaz u voleb do EP, zastupitelstev krajů a Senátu Parlamentu České republiky nebo online registrace do systému Drozd.

Dále byl na Portálu veřejné správy od 1. 1. 2024 zpřístupněn Centrální registr výročních zpráv v oblasti poskytování informací, jakožto jedna z jeho funkcionalit. Povinné subjekty podle zákona o svobodném přístupu k informacím mají povinnost vždy do 1. 3. zveřejnit výroční zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací za předchozí kalendářní rok, přičemž uvedené subjekty mohou nově zveřejňovat výroční zprávu v oblasti poskytování informací právě v Centrálním registru.

Projekt e-Turista

Digitalizace cestovního ruchu díky systému eTurista. Cílem projektu je snížení administrativní zátěže ubytovatelů i obcí, zefektivnění výběru ubytovacích poplatků a sběr dat důležitých pro řízení a plánování cestovního ruchu. Systém by měl být spuštěn do konce roku 2025 a jeho vznik je financován v rámci Národního plánu obnovy. V roce 2024 by měla být dokončena jeho legislativní část spojená s novelou zákona č. 159/1999 Sb. o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, ve znění pozdějších předpisů.

Projekty nad rámec Národního plánu obnovy

Projekt e-Sbírka a e-Legislativa

Dokončení projektu e-Sbírka a e-Legislativa, jehož cílem je modernizace legislativního procesu a zvýšení dostupnosti a srozumitelnosti práva, je plánováno v průběhu roku 2024. V oblasti právní úpravy v tuto chvíli zbývá k řešení implementace elektronického legislativního procesu do jednatého řádu Senátu. Související návrh novely byl do Parlamentu ČR předložen již potřetí (sněmovní tisk č. 201), v dubnu 2022 byl tento návrh schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR v prvním čtení a v srpnu 2022 bych schválen ústavně-právním výborem Senátu, ale dosud nebyl zařazen na program schůze Senátu. V roce 2024 je předpokládáno dokončení zbývajících funkcionalit v oblasti elektronického legislativního procesu. Po dokončení projektu bude následovat až do konce roku 2024 fáze pilotního a ověřovacího provozu, školení uživatelů a přípravy na spuštění systému e-Sbírka a e-Legislativa do ostrého provozu. Ostrý provoz části systému e-Sbírka byl v souladu se zákonem č. 222/2016 Sb. zahájen 1. 1. 2024. Spuštění ostrého provozu části systému e-Legislativa je plánováno postupně pro jednotlivé typy aktů vyhlášených v e-Sbírci od 1. 7. 2024, 1. 10. 2024 a 1. 1. 2025.

Elektronická identifikace

V 1. čtvrtletí 2024 proběhlo finální schvalování textu revize nařízení eIDAS (návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 910/2014, pokud jde o zřízení evropského rámce pro digitální identitu). Plénum Evropského parlamentu návrh schválilo dne 29. 2. 2024, následně schválila text revize také Rada dne 26. 3. 2024. a je předpoklad, že nařízení by mohlo být publikováno v Úředním věstníku EU cca v květnu 2024.

Revidované nařízení eIDAS má za cíl poskytovat harmonizovaný přístup k veřejným i soukromým službám v rámci celé EU a zabránit roztržičnosti vyvolané používáním rozdílných vnitrostátních řešení digitální identity. Revize nařízení eIDAS přinese zejména zavedení tzv. evropské peněženky digitální identity, představující nástroj pro bezpečné a důvěryhodné prokázání identity osoby a dalších údajů (atributů). Uživatel evropské peněženky digitální identity bude rozhodovat o tom, jaké údaje a komu tyto údaje zpřístupní. Jedná se o velkou příležitost, jak dále pokročit v digitalizaci.

Členské státy budou mít povinnost zajistit vydávání evropských peněženek digitální identity cca od 3.Q či 4.Q roku 2026. Termín se odvíjí od vstoupení v platnost příslušných implementačních aktů upřesňující technické detaily fungování evropských peněženek digitální identity a ekosystému kolem těchto evropských peněženek digitální identity (technické práce na úrovni EU již probíhají) + lhůta 24 měsíců pro členský stát, aby zajistil vydávání alespoň jedné evropské peněženky digitální identity.

Vedle evropské peněženky digitální identity návrh rozšiřuje stávající seznam služeb vytvářejících důvěru o čtyři nové kvalifikované služby: elektronické potvrzení atributů, poskytování služeb elektronické archivace, elektronické knihy záznamů a správu kvalifikovaných prostředků pro vytváření elektronických podpisů a pečeti na dálku.

V roce 2024 lze očekávat další nárůst používání prostředků elektronické identifikace například v souvislosti s podáváním přihlášek na střední školy či v souvislosti s registrací občanů do aplikace eDoklady.

Dohledové kompetence v oblasti elektronické identifikace a služeb vytvářejících důvěru stejně tak jako samotná správa národního bodu pro identifikaci a autentizaci (Identita občana) fungují od 1. 4. 2023 v rámci DIA.

Přístupnost internetových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru

Na základě zákona č. 99/2019 Sb. o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a změny zákona č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy byl připraven metodický pokyn k přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací. Zde jsou popsány obecné požadavky na přístupnost internetových stránek a mobilních aplikací, a to včetně požadavků harmonizované normy k přístupnosti.

Od 1. 4. 2023 přešla působnost v oblasti přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací z MV na nově vzniklou DIA.

DIA v souladu s plánem kontrol na rok 2024 pokračuje v provádění kontrol s cílem zajistit dodržování zákonem stanovených podmínek internetových stránek a mobilních aplikací ze strany povinných subjektů. ČR poskytuje EK každé tři roky zprávy o výsledku sledování přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací. Již tento rok se tato zpráva bude zpracovávat.

Za rok 2023 bylo provedeno 451 kontrol internetových stránek a 19 kontrol mobilních aplikací, v roce 2024 je v plánu 468 kontrol internetových stránek a 19 kontrol mobilních aplikací.

Informační systém datových schránek (ISDS)

Od počátku roku 2024 probíhá informační kampaň, jejímž cílem bude snížení počtu uživatelů nově zřízených schránek, kteří se do datových schránek zřízených v roce 2023 ze zákona dosud nepřihlásili. Informační kampaň plynule navázala na aktivity, které probíhaly v souvislosti s hromadným zřízením datových schránek všem podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám neobchodního charakteru v druhé polovině roku 2022 a počátkem roku 2023, a jejichž cílem bylo zvýšení celkové informovanosti uživatelů nově zřízených schránek, rozptýlení jejich obav, zvýšení počtu nových uživatelů datových schránek a potenciálních uživatelů online služeb veřejné správy.

V oblasti datových schránek pak kontinuálně probíhají aktivity k postupnému vylepšování poskytovaných služeb na základě uživatelských výzkumů a podnětů ze strany veřejnosti. Zvažovány jsou rovněž aktivity k postupnému dalšímu navyšování velikosti datových zpráv, umožnění přenosu nových formátů datových zpráv a prodloužení úložní doby datových zpráv, v případě, že bude identifikována poptávka veřejnosti.

eDoklady

Dne 20. 1. 2024 došlo ke spuštění přelomového projektu českého eGovernmentu s názvem eDoklady, jež přináší možnost ověřování fyzické totožnosti nebo jiných skutečností prostřednictvím mobilní aplikace obsahující bezpečně uložený digitální stejnopis platného občanského průkazu. V průběhu celého roku 2024 je dle novely zákona č. 12/2020 Sb. o právu na digitální služby zajišťována postupná implementace ověření totožnosti pomocí aplikace eDoklady u zákonných subjektů jako ověřovatelů. Dle harmonogramu přijímají eDoklady od 1. 1. 2024 všechny ústřední správní úřady, od 1. 7. 2024 budou přijímány nově i kraji a obcemi s rozšířenou působností a dalšími státními orgány jako Policie

ČR, Finanční správa, Úřad práce (ÚP ČR) apod. Od 1. 1. 2025 budou eDoklady přijímány dalšími orgány veřejné moci jako jsou například volební komise, zastupitelské úřady, školy nebo obce I. a II. stupně ale i soukromými a soukromoprávními subjekty, kam spadají např. banky, pošta nebo zdravotní pojišťovny, kterým právní předpis stanovuje ověřit něčí totožnost nebo jiný osobní údaj.

Registr zastupování (Projekt REZA)

Hlavním cílem vznikajícího Registru zastupování je vytvoření jednotného centralizovaného systému pro efektivní sdílení informací o digitálních plných mocích mezi zastupovanými a úřady, které v něm budou uloženy. Projekt REZA postupuje dle harmonogramu v technologické i právní rovině. Dne 14. 2. 2024 byl na jednání vlády schválen materiál "Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony" a podepsán premiérem. Následuje předání do poslanecké sněmovny. Tento zákon doplňuje do zákona č. 111/2009 o základních registrech popis obsahu a procesů Registru oprávnění. Současně na základě usnesení vlády ČR ze dne 11. 10. 2023 č. 749 DIA pokračuje s analytickými a přípravnými pracemi pro realizaci. Je realizován Proof of Concept, který již nyní umožňuje jednotlivým úřadům přípravu na napojení na tento budoucí registr. Aktuálně probíhá analýza služeb Agendového informačního systému Registru zastupování a definice prvotních šablon vzorů oprávnění vycházejících z údajů v Registru osob, Evidence obyvatel a Cizineckého informačního systému.

Oblast prostorových informací

Implementace Strategie rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v ČR po roce 2020

Strategie rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v ČR po roce 2020 (GeoInfoStrategie2020+) kontinuálně navazuje na Strategii rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v České republice do roku 2020 (GeoInfoStrategie), je v souladu s principy a cíli eGovernmentu, vytváří podmínky pro realizaci zásadních projektů nad prostorovými daty s celonárodním významem v mezinárodním kontextu, akcentuje vzdělávání všech účastníků národní infrastruktury pro prostorové informace a podporu výzkumu, vývoje a inovací v předmětné oblasti. Implementace GeoInfoStrategie2020+ probíhá v rámci činnosti Pracovní skupiny pro národní infrastrukturu pro prostorové informace (PS NIPPI) vedené DIA.

Na základě úkolu dle bodu II/1c usnesení vlády ze dne 12. 11. 2021 č. 1014, o Strategii rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v České republice po roce 2020, a dále s ohledem na převod relevantních kompetencí z MV na DIA, se připravuje k předložení vládě v termínu do 30. 4. 2024 materiál s názvem *Informace o implementaci GeoInfoStrategie2020+ a 1. aktualizace implementačního plánu GeoInfoStrategie2020+*.

Pro implementaci GeoInfoStrategie2020+ je velmi důležitý připravovaný zákon o správě dat veřejného sektoru, v němž budou legislativně ukotveny důležité principy správy dat ve veřejné správě, a který bude obsahovat materii původně připravovaného zákona o národní infrastruktuře pro prostorové informace.

Dále bude rozvíjena již navázaná spolupráce s cílem doplnění vzdělávání státních úředníků i úředníků územních samosprávných celků o témata související s národní infrastrukturou pro prostorové informace. Jsou realizovány kroky směřující k doplnění *Katalogu prací ve veřejných službách a správě* a *Katalogu správních činností* o profese geoinformatik a geomatik.

V rámci řešení projektů podpořených z plánované veřejné soutěže, jejíž realizace se předpokládá ve spolupráci s Technologickou agenturou ČR (TA ČR), budou vypracovány nezbytné podklady pro naplnění původního opatření č. 4.2.3 *Zajistit vybudování národní integrační platformy pro prostorové informace*, po aktualizaci *Zajistit vybudování platformy pro sdílení a integraci veřejných údajů (PSIVÚ)*, a to vzhledem ke skutečnosti, že v uplynulém období došlo v rámci odborných diskusí k posunu ve vnímání NIPPI. Ukazuje se, že je potřeba dobudovat současné referenční rozhraní veřejné správy tak, aby bylo schopno zajistit sdílení dávek dat, a to nejen prostorových, tedy hovoříme nově

o platformě pro sdílení a integraci veřejných údajů (PSIVÚ). Cílem je zajistit minimálně zpracování studie proveditelnosti pro výše zmíněnou platformu.

Ve spolupráci MŽP a DIA se připravuje výstavba národního geoportálu (NGP), sloužícího k zajištění jednotného přístupu k prostorovým datům a službám nad prostorovými daty v rámci veřejné správy, jakožto jedné z klíčových součástí národní infrastruktury pro prostorové informace.

Projekt Vybudování Informačního systému pro veřejné služby a služby veřejné správy INSPIRE (ISSI)

Hlavním cílem projektu bylo vybudování centrálního informačního systému veřejné správy s názvem „Informační systém pro veřejné služby a služby veřejné správy INSPIRE“ (ISSI) pro naplnění povinností ČR dané směrnicí INSPIRE 2007/2/ES k datům tématu 6. Veřejné služby a služby veřejné správy přílohy III směrnice INSPIRE (data III/6). Informační systém ISSI bude primárně předmětná data harmonizovat v souladu s nařízeními směrnice INSPIRE a bude je cestou Národního geoportálu INSPIRE zpřístupňovat do evropské infrastruktury INSPIRE. Realizace projektu byla zahájena 1. 10. 2019. Projekt byl k 31. 12. 2023 ukončen a systém ISSI byl převzat do správy DIA na základě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Nyní bude probíhat postupná harmonizace datových sad z tématu III/6 směrnice INSPIRE a publikace požadovaných vyhledávacích, prohlížečích a stahovacích služeb.

Digitalizace stavebního řízení

Digitalizace stavebního řízení je jednou z hlavních priorit MMR a Programového prohlášení vlády v oblasti bydlení, stavebního zákona a územního plánování. Cílem tohoto projektu je zjednodušit a zefektivnit proces vydávání stavebních povolení. Očekává se, že výrazné zrychlení stavebního řízení významně zlepší podnikatelské a investiční prostředí v Česku. Digitalizace stavebního řízení i přes náročný proces zajištění dodavatele probíhá, a to dle nastaveného harmonogramu. Cílem je, aby byly informační systémy stavebního řízení spuštěny v průběhu května a k 1. 7. 2024 zahájen ostrý provoz, a tím byly naplněny požadavky stanovené stavebním zákonem. V současné chvíli se pracuje na 2 hlavních systémech: agendovém informačním systému ISSŘ (a jeho podpůrných systémech) pro úředníky stavebních úřadů a dotčených orgánů a na portálu plnícím funkci Portálu stavebníka pro širokou veřejnost pro komunikaci se stavebními úřady. Oba tyto systémy budou propojeny, jsou na ně navázány evidence a podpůrné systémy stavební správy. Vše je vyvíjeno s důrazem na zjednodušení a eliminaci opakovaných administrativních úkonů, tak aby žadatelé i úředníci pracovali se státem známými garantovanými daty (propojený datový fond – PPDF).

Digitalizace podniků

Digitalizace je klíčová pro zvýšení konkurenceschopnosti českých podniků na světovém trhu. Zejména malé a střední podniky je v tomto ohledu potřeba motivovat, aby využívaly chytrá řešení, která mohou zefektivnit jejich práci a zvýšit produktivitu. ČR na podporu digitalizace podniků klade velký důraz a reflektuje ji také v rámci NPO (komponenta 1.5. Digitální transformace podniků). Právě skrze NPO podporuje množství projektů, které mají za cíl podpořit digitální transformaci zejména malých a středních podniků. V rámci naplňování NPO byla spuštěna reforma č. 1 zřizující Platformu pro digitalizaci hospodářství, která se od roku 2022 pravidelně schází. Jejím cílem je propojit všechny aktéry vnitrostátního digitálního ekosystému. Do budoucna bude tato platforma fungovat jako jedna z pracovních skupin Výboru pro digitální transformaci, jehož zřízení se očekává do roku 2025.

Aby ČR pomohla podnikům s digitální transformací, v rámci NPO alokovala finanční zdroje na zřízení Evropských digitálních center inovací (EDIHs) (investice č. 1). Cílem EDIHs, které jsou podporovány z Programu Digitální Evropa, je podpořit digitální transformaci především malých a středních podniků a státní správy, dále zavádění nových technologií, přilákání odborníků v dané oblasti a zajištění větší odolnosti průmyslu a služeb vůči případným krizím. Po první výzvě EDIHs, která probíhala od prosince 2022 do 28. 2. 2023 (uspěli čtyři žadatelé), byla v roce 2023 vyhlášena druhá výzva k podání žádostí o poskytnutí dotace, z níž obdrželi dotaci zbývajících dva oprávnění

žadatelé. V roce 2023 tak začalo fungovat 6 EDIHs (Brain 4 Industry, Cybersecurity Innovation Hub, EDIH ČVUT, EDIH DIGIMAT, EDIH OSTRAVA 11 EDIH Northern and Eastern Bohemia) a postupně začaly napomáhat podnikům s digitální transformací. V roce 2024 bude probíhat věcná realizace klíčových aktivit těchto projektů. Investice má být realizována do poloviny roku 2026.

Skrze prostředky z NPO ČR dále podpoří projekt evropských referenčních testovacích a experimentálních zařízení v oblasti umělé inteligence (AI TEFs) pro oblast výroby (investice č. 2). AI TEFs jsou kofinancovány z Programu Digitální Evropa a umožní malým a středním podnikům v průmyslovém odvětví testovat své koncepty a inovativní technologie využívající umělou inteligenci v reprezentativních podmínkách a přiblížit je k nasazení do praxe. Český kandidátský subjekt je součástí širšího konsorcia AI-MATTERS, jež sdružuje významné organizace z osmi evropských zemí. V roce 2022 uspělo konsorcium AI-MATTERS v unijní výzvě pro AI TEFs v oblasti výroby programu Digitální Evropa a v polovině roku 2023 byla vyhlášena výzva k podání žádostí o poskytnutí dotace pro národní kofinancování evropského referenčního testovacího a experimentálního zařízení pro umělou inteligenci AI TEF Manufacturing/Výroba v rámci programu Digitální Evropa. V rámci výzvy se přihlásili tři oprávnění žadatelé (ČVUT, VUT a VŠB-TUO). V roce 2024 bude probíhat implementace cílů této investice AI TEF. Investice bude realizována z NPO do 1. pol. 2026 a dále bude financována do roku 2027 ze státního rozpočtu.

V roce 2024 rovněž pokračuje administrace dvou výzev na podporu digitální transformace podniků vyhlášených v rámci NPO koncem roku 2022, a to Digitální a Virtuální podnik. Cílem těchto výzev je podpořit zvyšování digitální úrovně podniků působících na českém trhu prostřednictvím podpory nákupu a nasazení pokročilých nevýrobních digitálních technologií, které pomohou zajistit podporu automatizace, digitalizace dat a efektivnějšího propojení a řízení podnikových procesů. Způsobitelné výdaje jsou zaměřeny na pokročilé digitální technologie a IT služby. V rámci projektu je možné nakoupit sofistikovanější řešení, například služby cloud computingu, big data, umělou inteligenci, ale i běžné pokročilé informační systémy pro plánování výroby nebo hardware a software pro logistické systémy. MPO současně eviduje 553 aktivních projektů v hodnotě 1,9 miliardy korun. Nejzazší datum realizace projektů a vykazání splnění povinného indikátoru je prozatím stanoveno na 31. 8. 2024, v odůvodněných případech s možností prodloužení do 31. 12. 2024.

Dalším nástrojem je Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OP TAK), který plně reflektuje CSR z let 2019-2023 a který byl EK schválen dne 28. 6. 2022. OP TAK plynule navázal na aktivity Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK), avšak s větším důrazem na přechod k zelené a digitální ekonomice. Veškeré informace o vyhlášených výzvách OP TAK zveřejňuje MPO na webu Agentury pro podnikání a inovace⁶. V prvním čtvrtletí 2024 byl rovněž spuštěn web OP TAK, na kterém jsou k nalezení veškeré informace o výzvách z tohoto operačního programu, metodické dokumenty, aktuality a další.

OP TAK podporuje zavádění digitalizace v podnicích včetně nezbytné analýzy procesů a návazné investiční podpory pro nasazování digitálních řešení, pořízení vysoce výkonné výpočetní techniky a využití HPC, využití moderních technologií (jako blockchain a virtuální realita), vývoj a pořízení specializovaného softwaru a budování a modernizace výpočetních a datových center prostřednictvím SC 1.2. V této souvislosti MPO v roce 2023 vyhlásilo v rámci aktivity Digitální podnik následující výzvy s celkovou alokací 2 mld. Kč:

- Digitální podnik – virtuální podnik – výzva I.

Termín příjmu žádostí o podporu byl prodloužen do 29. 3. 2024. Do výzvy přihlásilo 535 projektů v hodnotě 780 milionů korun. Jedná se o podporu digitální transformace podniku za pomoci nově pořízených nebo zaváděných technologií a/nebo služeb, které povedou k vyšší automatizaci, digitalizaci či efektivnějšímu propojení firemních procesů. Celková alokace výzvy je 500 mil. Kč

- Digitální podnik – Technologie 4.0 – výzva I.

⁶ <https://www.agentura-api.org/cs/radce/vsechny-vyzvy/>

Příjem žádostí o podporu probíhal do 15. 3. 2024. Do výzvy přihlásilo téměř 300 projektů v hodnotě cca 3,5 miliardy korun. Jedná se o podporu pořízení nových technologických zařízení a vybavení včetně potřebné infrastruktury, dále pořízení výrobních strojů a zařízení, které nejen zvýší technologickou úroveň malých a středních podniků (MSP) a jejich konkurenceschopnost, ale také digitalizaci a automatizaci výroby a zefektivní poskytování služeb nebo vytvoří podmínky pro jejich zavedení. Celková alokace výzvy je 1,5 mld. Kč a dotace pro MSP budou v rozmezí 3-30 mil. Kč na projekt.

Ve druhém čtvrtletí 2024 bude vyhlášena výzva Digitální podnik s předpokládanou alokací 2 mld. Kč, která bude podporovat investice nebo pořízení nových služeb v oblasti informačních a komunikačních technologií, především tedy software a hardware.

V rámci SC 2.1 byla v roce 2023 vyhlášena výzva Technologie pro MAS (CLLD) – výzva I. s celkovou alokací 1 mld. Kč, která se zaměřuje na pořízení nových technologických zařízení a vybavení včetně potřebné infrastruktury, dále pořízení výrobních strojů a zařízení, které nejen zvýší technologickou úroveň MSP a jejich konkurenceschopnost, ale také digitalizaci a automatizaci výroby a zefektivní poskytování služeb nebo vytvoří podmínky pro jejich zavedení.

Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021-2027

Strategie podpory malých a středních podniků v ČR pro období 2021-2027 klade důraz na přechod k digitální ekonomice a na digitální transformaci malých a středních podniků (více viz klíčová oblast Digitalizace). Vyhodnocování naplňování obsahu strategie je založeno na pravidelném monitoringu stanovených opatření. Počínaje rokem 2022 je každoročně zpracovávána Výroční zpráva o implementaci Strategie podpory MSP v ČR pro období 2021-2027, která představuje souhrnnou zprávu o realizaci strategie a zároveň informuje o vývoji malého a středního podnikání v ČR. Výroční zprávu ke strategii za rok 2022 schválila vláda usnesením č. 962 ze dne 13. 12. 2023 a v nejbližší době by měla být projednána v Poslanecké sněmovně ČR.

Digitální vysokokapacitní síť

Rozvoj digitálních vysokokapacitních sítí v ČR probíhá dle vládou schválených strategických dokumentů. Jedná se zejména o:

- „*Národní plán rozvoje sítí s velmi vysokou kapacitou*“⁷,
- „*Implementaci a rozvoj sítí 5G v České republice – Cesta k digitální ekonomice*“⁸,
- „*Akční plán 2.0 k provedení nedotačních opatření pro podporu plánování a výstavby sítí elektronických komunikací*“⁹.

⁷ <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/narodni-plan-rozvoje-siti-s-velmi-vysokou-kapacitou--259858/>

⁸ <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/implementace-a-rozvoj-siti-5g-v-ceske-republice-cesta-k-digitalni-ekonomice--252026/>

⁹ <https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/akcni-plan-2-0-byl-schvalen--250300/>

<https://www.mpo.cz/cz/e-komunikace-a-posta/elektronicke-komunikace/koncepce-a-strategie/narodni-plan-rozvoje-siti-nga/zprava-o-naplnovani-akcniho-planu-2-0-a-narodniho-planu-rozvoje-siti-s-velmi-vysokou-kapacitou--268280/>

Podpora rozvoje těchto sítí probíhá především přes přijatá opatření obsažená v NPO a kohezních fondech. Mezi nejdůležitější opatření patří reformy a investice NPO obsažené v komponentě 1.3 Digitální vysokokapacitní sítě obsahující především:

- tvorbu digitálních technických map,
- zvýšení počtu přípojek do sítí s velmi vysokou kapacitou,
- zvýšení míry pokrytí mobilním signálem 5G v investičně náročných místech včetně pokrytí dopravních koridorů,
- technické prostředky pro zajištění pokrytí vlakových souprav mobilním signálem,
- podpora průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje u projektů využívajících sítí 5G.

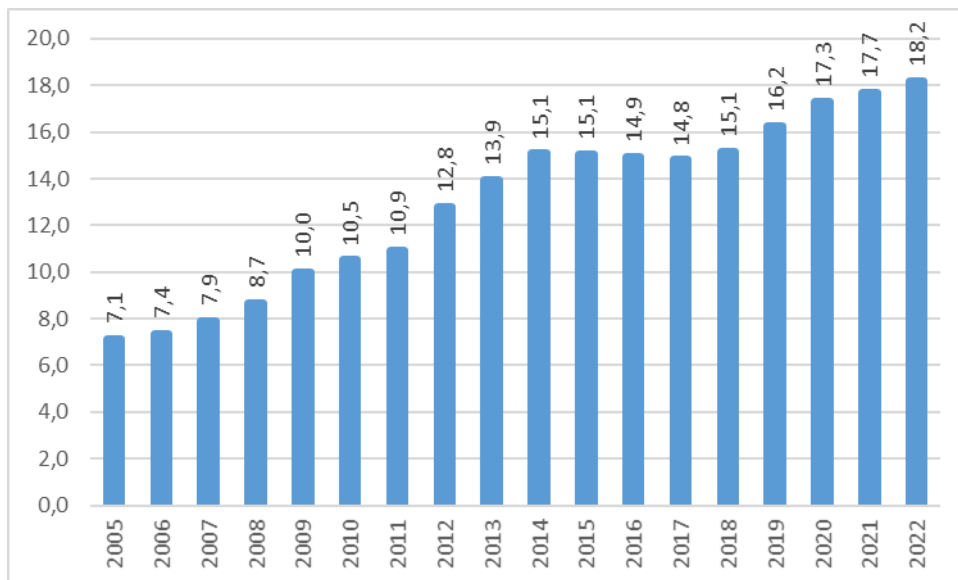
V rámci operačních programů se SC 3.1 OP TAK zaměřuje zejména na modernizaci, respektive rozšiřování stávající infrastruktury a zřizování nových sítí pro vysokorychlostní přístup k internetu velmi vysoké kapacity, který podnikům umožní plný rozvoj digitálních procesů. V listopadu 2023 byla vyhlášena první výzva Vysokorychlostní internet – zajištění odborných a technických kapacit v BCO ČR, která si klade za cíl vybudovat odborné a technické kapacity usnadňující a zrychlující interakci aktérů při budování sítí s velmi vysokou kapacitou v regionech. V 2. čtvrtletí roku 2024 se plánuje vyhlášení výzvy Vysokorychlostní internet s předpokládanou alokací 4 mld. Kč. Jejím cílem je zvýšit dostupnost vysokokapacitních sítí, jež umožní spolehlivý přístup ke službám elektronických komunikací pro přístup k internetu koncovým uživatelům (domácnosti, podnikatelé, veřejná správa a další socioekonomičtí aktéři).

Vedle dotačních opatření jsou pro rozvoj digitálních sítí elektronických komunikací realizována řada legislativních opatření vedoucích k urychlení výstavby sítí elektronických komunikací a podporujících snižování nákladů na výstavbu těchto sítí.

3.2 Fyzická infrastruktura a zelená tranzice

Ve Zprávě o ČR 2023 EK konstatuje, že energetický systém ČR je stále vysoce závislý na fosilních palivech. Česká vláda se v této souvislosti zavázala vytvořit podmínky, které by umožnily postupné ukončení využívání uhlí do roku 2033 a dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Podíl uhlí na výrobě elektřiny v posledních letech klesá (z 50,4 % v roce 2016 na 40,2 % v roce 2021, resp. 43,4 % v roce 2022).

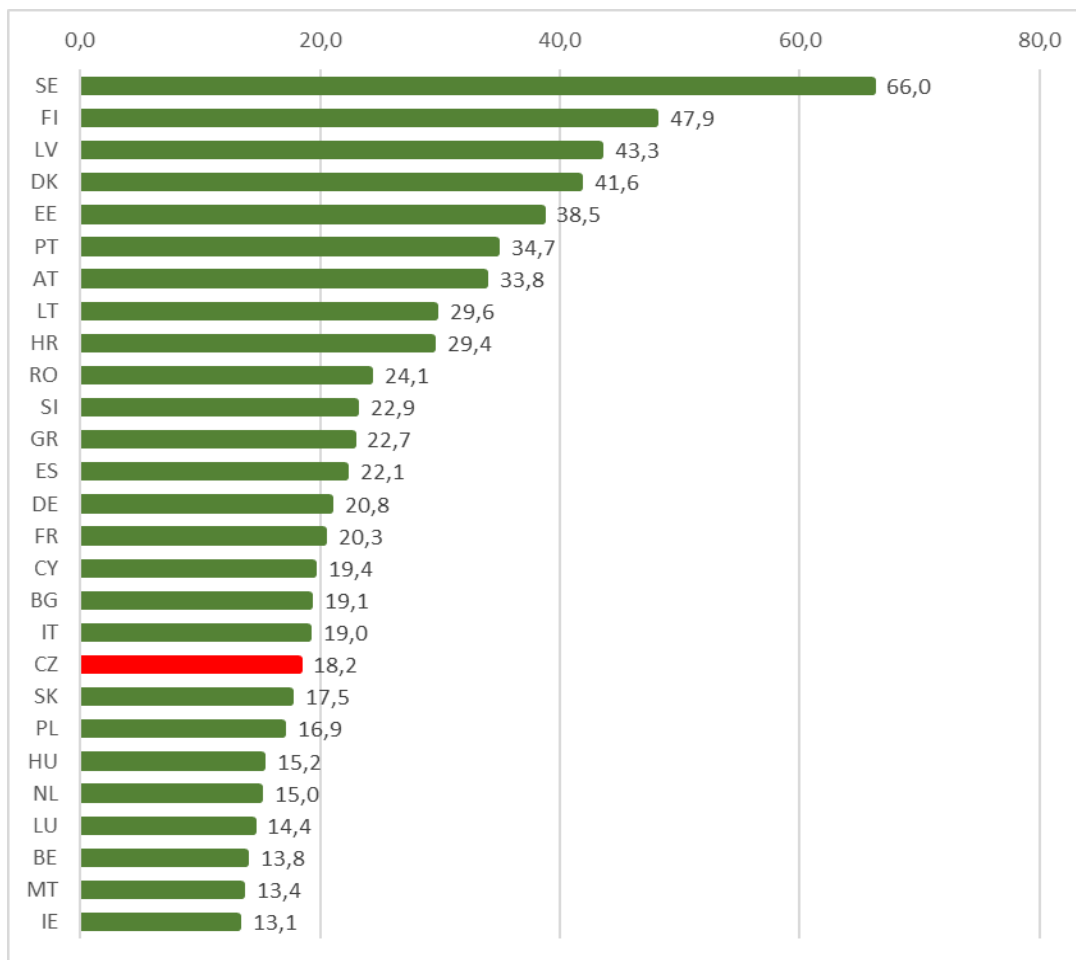
Graf 2: Podíl energie z obnovitelných zdrojů v ČR (v % podílu OZE)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren_custom_9519944/default/table?lang=en

Graf 3: Srovnání podílů energie z obnovitelných zdrojů v ČS EU za rok 2022 (v % podílu OZE)

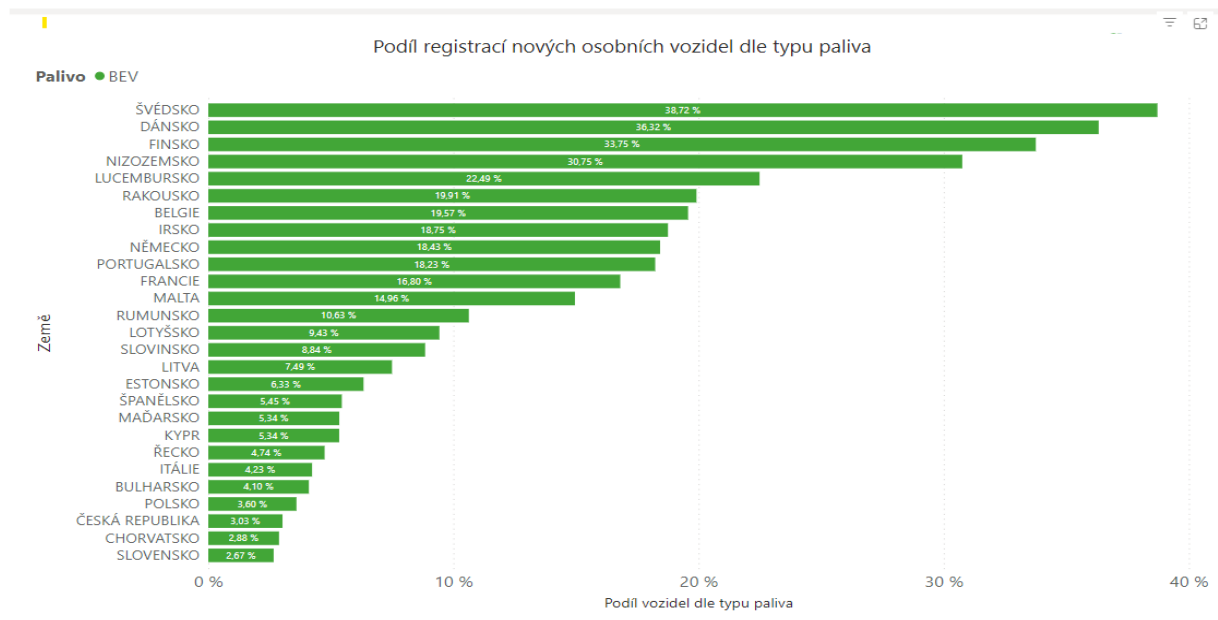


Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren_custom_9519805/default/table?lang=en

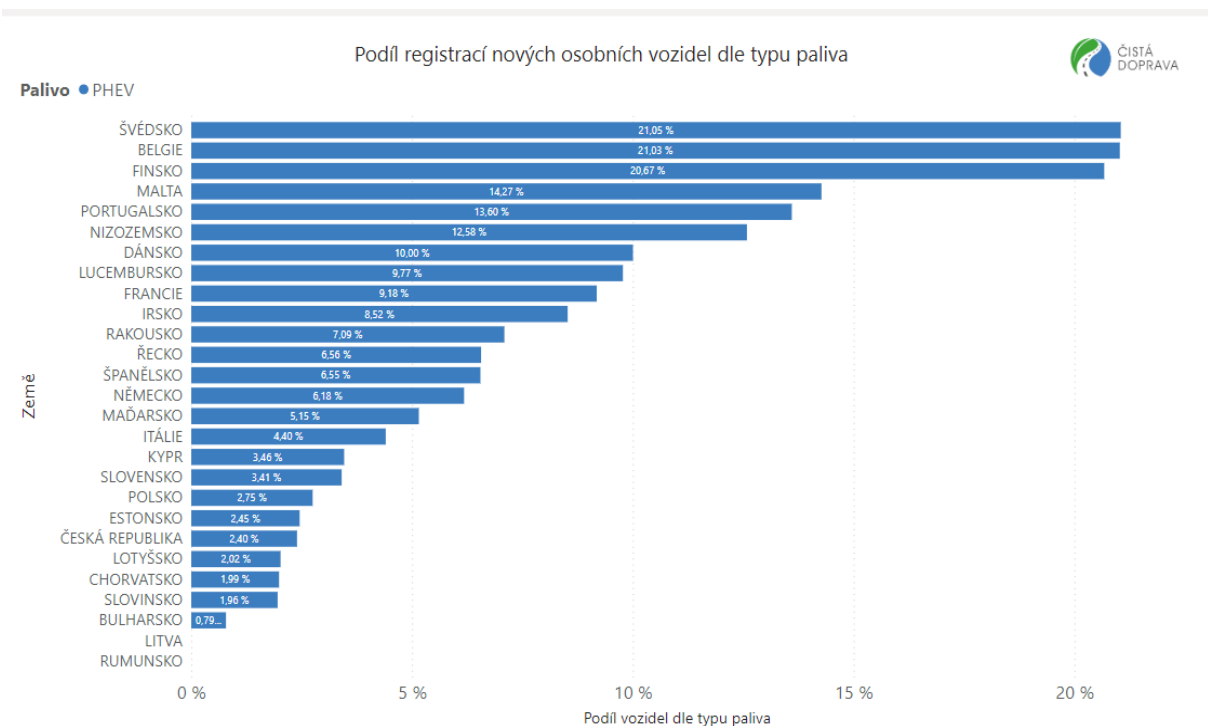
Udržitelná doprava

Graf 4: Podíl registrací nových osobních vozidel v EU dle typu paliva (BEV – Battery Electric Vehicle) za rok 2023



Zdroj: [Registrace všech čistých vozidel v ČR dle NAP ČM | Centrum dopravního výzkumu, v. v. i. \(cistadoprava.cz\)](https://www.cistadoprava.cz)

Graf 5: Podíl registrací nových osobních vozidel v EU dle typu paliva (PHEV – Plug-in Hybrid Electric Vehicle) za rok 2023



Zdroj: [Registrace všech čistých vozidel v ČR dle NAP ČM | Centrum dopravního výzkumu, v. v. i. \(cistadoprava.cz\)](https://www.cistadoprava.cz)

V zemích EU bylo v roce 2023 registrováno 1 538 621 nových osobních bateriových elektrických vozidel, meziročně o 37 % více, podíl na všech registracích se z 12,1 % zvýšil na 14,6 %.

V ČR bylo v roce 2023 registrováno 6 700 nových osobních bateriových elektrických vozidel, meziročně o 70 % více, podíl na všech registracích se z 2 % zvýšil na 3 %.

I přes nárůst počtu registrací bateriových elektromobilů byla v jejich podílu na celkových registracích Česko ve srovnání se zeměmi EU 25., když za námi bylo s 2,9% podílem pouze Chorvatsko a Slovensko (2,7 %).

Český trh s novými osobními vozidly byl v roce 2023 10. největší mezi zeměmi EU, s těmi bateriovými elektrickými pak 16.

V rámci komponenty NPO 2.4 Rozvoj čisté mobility, jejíž cílem je urychlit výstavbu dobíjecích a plnicích stanic pro alternativní paliva a zvýšit podíl vozidel na alternativní paliva, si ČR uložila za cíl **podpořit pořízení vozidel** (elektromobily, H2) a neveřejných dobíjecích stanic pro obce, kraje, státní správu a jiné veřejné subjekty (investice 2.4.2.2). Příjem žádostí do výzvy s celkovou alokací 600 mil. Kč byl otevřen od 1. 6. 2022 do 15. 12. 2023. Státní fond životního prostředí ČR (SFŽP) obdržel přes 500 žádostí o podporu na nákup 1587 elektromobilů a více než 400 dobíjecích stanic za téměř 550 mil. Kč. K 2. 4. 2024 bylo závěrečně vyhodnoceno 155 žádostí, v rámci kterých bylo pořízeno 190 vozidel s nulovými emisemi a 27 dobíjecích stanic. K stejnému datu bylo vyplaceno 64,5 mil. Kč.

V rámci stejné komponenty NPO si ČR uložila za cíl zvýšit počet dobíjecích stanic pro elektromobily v obytných budovách (investice 2.4.1.3). Realizace této investice probíhá prostřednictvím programu Nová zelená úsporám (NZÚ). K 30. 6. 2023 byl příjem žádostí NZÚ NPO ukončen z důvodu vyčerpání alokace. Po vyčerpání alokace z NPO, která činila 144 mil. Kč, byly vyhlášeny další výzvy pro rodinné a bytové domy z prostředků Modernizačního fondu (Mdf), kde nadále podpora pokračuje. Od přechodu programu pod Mdf a spuštění nových výzev v září 2023 je však nutné pořízení dobíjecí stanice zkombinovat s dalšími podporovanými opatřeními (zateplením budovy, novostavbou nebo výměnou zdroje energie). K datu 3. 1. 2024 bylo realizováno 5 025 dobíjecích stanic.

Pro další období je nezbytné do oblasti dekarbonizace dopravy zajistit dostatek prostředků z výnosů emisních povolenek. Příkladem je Mdf, jehož pravidla pro alokaci a implementaci byla revidována usnesením vlády ČR č. 981 z 20. 12. 2023. Revize nabyla platnosti stejným datem a týká se zbytku stávajícího obchodovacího období unijního systému obchodování s emisními povolenkami, které běží do roku 2030 včetně. Po přerozdělení alokace připadá na oblast dopravy (program 4 TRANSPORT) indikativně 10 % (50 mld. Kč) z celkových dostupných prostředků v Mdf pro ČR v období 2021–2030, jak byly odhadnuty v prosinci 2023 (až na 500 mld. Kč)¹⁰. Zejména v absolutním vyjádření jde o značný nárůst oproti předchozím pravidlům založeným na odhadu dostupných prostředků v Mdf z roku 2021. Program TRANSPORT má dvě složky, jednu pro podnikatelský a druhou pro veřejný sektor, a bude z něj podpořena mj. dekarbonizace silniční a železniční dopravy včetně elektrických nákladních vozidel pro soz a rozvoz v rámci multimodální dopravy, veřejné hromadné dopravy a v plánu je také návazná výzva pro veřejný sektor.

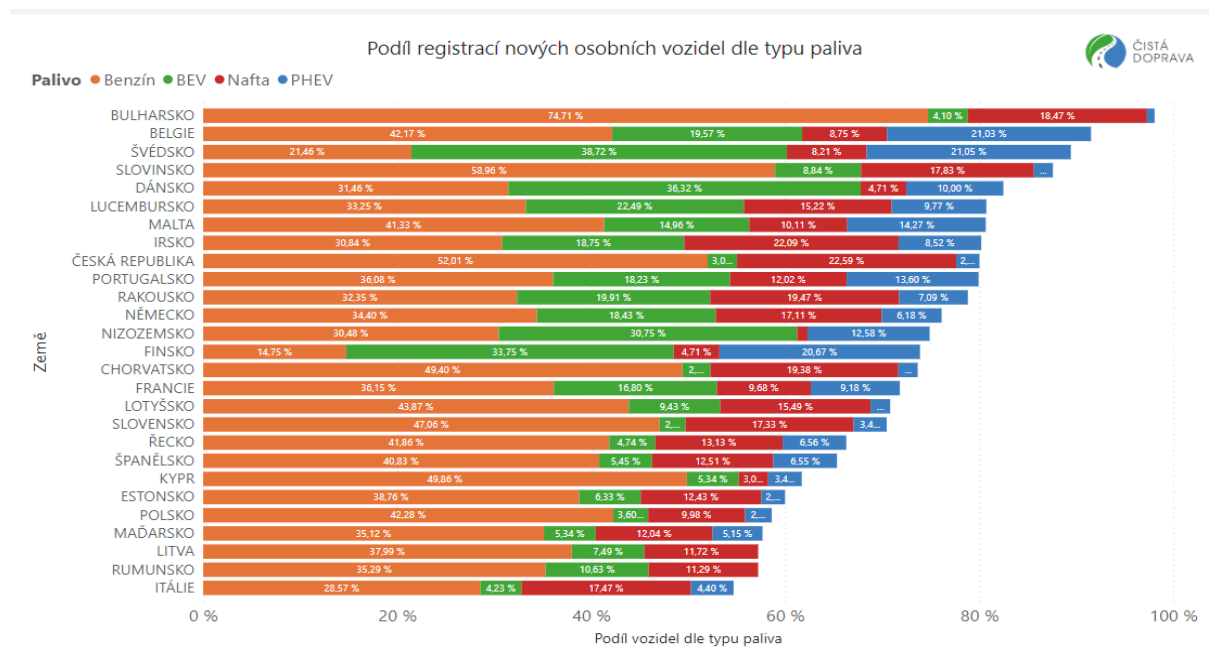
V rámci konsolidačního balíčku, jenž byl schválen jako zákon 349/2023 Sb., došlo s účinností od 1. 1. 2024 mj. k dalšímu snížení zdanění bezemisních automobilů¹¹ poskytnutých zaměstnavatelem zaměstnanci bezplatně k používání pro služební i soukromé účely z hlediska daně z příjmů fyzických osob. Konkrétně bylo sníženo procento z tzv. vstupní ceny daného vozidla, které je považováno – za každý měsíc, v němž bylo vozidlo poskytnuto –, za příjem dotčeného zaměstnance, z 0,5 % na 0,25 %.

¹⁰ Částka je závislá na vývoji cen emisních povolenek. Ve srovnání s podmínkami platnými do prosince 2023 a (mnohem nižším) odhadem celkových prostředků v Modernizačním fondu pro ČR z roku 2021 jde o nárůst indikativní procentuální alokace o 1,5 p. b. (z 8,5 %) a absolutně o necelých 37 mld. Kč (z 13,1 mld. Kč).

¹¹ Tj. čistě elektrické (BEV) nebo vodíkové (FCEV) vozidlo, nebo jiné vozidlo s nulovými výfukovými emisemi CO₂.

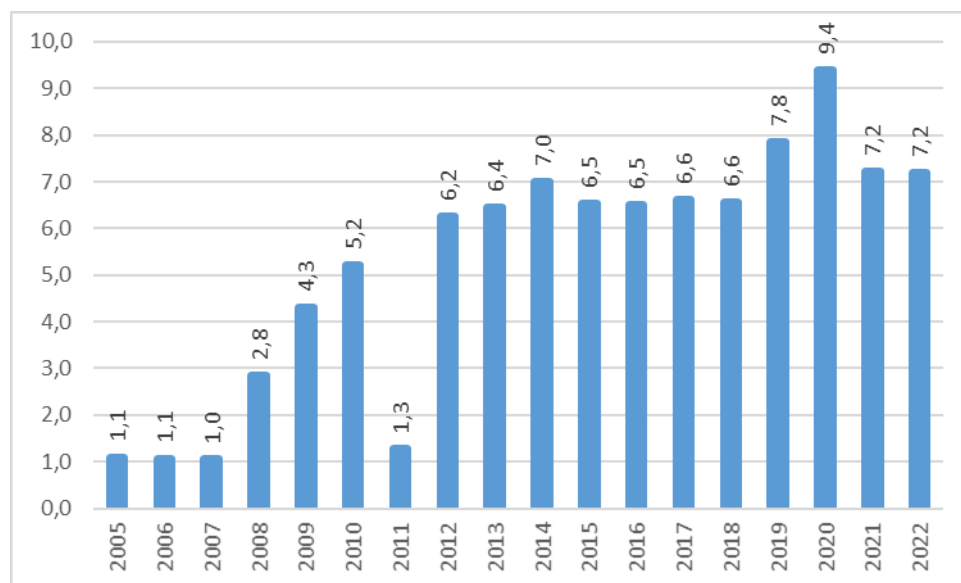
Úroveň 0,5 % zůstala v platnosti pro nízkoemisní vozidla jiná, než bezemisní, zatímco pro vozidla nespádající ani do jedné kategorie platí nadále 1 %. Stejný zákon zároveň prodloužil období, po které mohou fyzické či právnické osoby uplatnit zrychlené daňové odpisy nového pořízeného bezemisního vozidla v daňově uznatelných nákladech, a dočasně si tak snížit základ daně, o pět let do roku 2028 včetně.

Graf 6: Podíl registrací nových osobních vozidel v EU dle typu paliva za rok 2023



Zdroj: [Registrace všech čistých vozidel v ČR dle NAP ČM | Centrum dopravního výzkumu, v. v. i. \(cistadopra.cz\)](https://www.centrumdopravy.cz/registrace-vsech-cistych-vozidel-v-cr-dle-nap-vm)

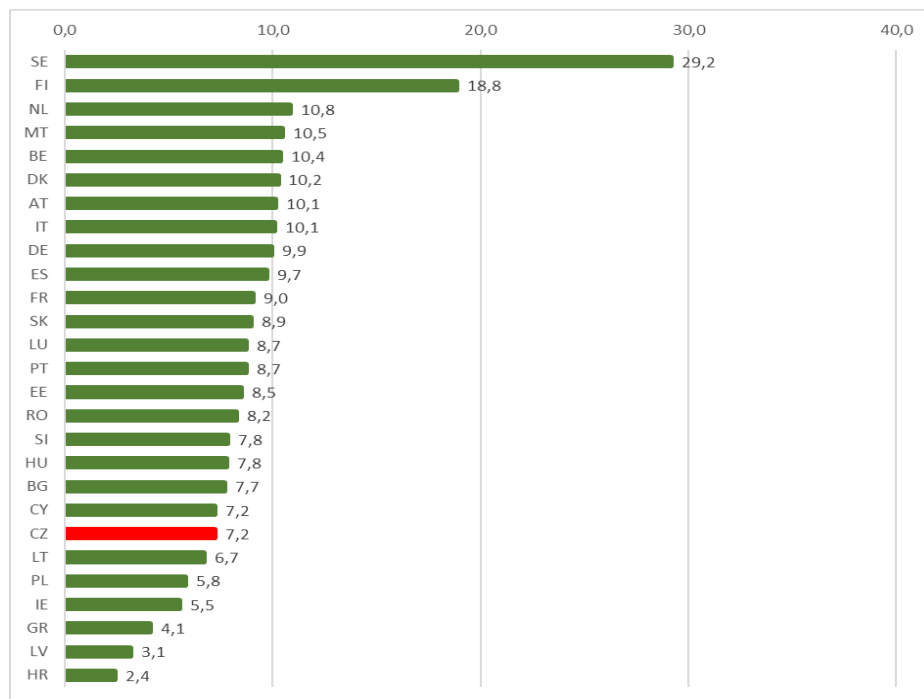
Graf 7: Podíl energie z obnovitelných zdrojů v dopravě v ČR (v %)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren_custom_9520557/default/table?lang=en

Graf 8: Srovnání podílů energie z obnovitelných zdrojů v dopravě v ČS EU za rok 2022 (v %)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren_custom_9520286/default/table?lang=en

Přechod na čistší zdroje energie

Zelená transformace ekonomiky a environmentální udržitelnost podnikatelských aktivit patří mezi klíčové prvky Strategie podpory malých a středních podniků v České republice pro období 2021-2027¹². Strategii schválila vláda ČR v březnu 2021 a zmíněné oblasti jsou v ní pojednány v kapitole Nízkouhlíková ekonomika a účinné nakládání se zdroji. Jedním z významných zdrojů financování dané oblasti strategie je OP TAK, v jehož rámci byla v srpnu 2022 vyhlášena první dotační výzva týkající se zelené transformace, a sice Obnovitelné zdroje energie – větrné elektrárny, s alokací 500 mil. Kč, a jejímž cílem je intenzivnější využívání (OZE) ze strany podnikatelů.

Během roku 2023 byly z OP TAK vyhlášeny další dotační tituly podporující zelenou transformaci firem a posílení distribuční sítě (SC 4.1, 4.2 a 4.3) a s celkovou alokací zhruba 6,5 mld. Kč:

- Energetická infrastruktura – Smart Grids – AMM – výzva I.
- Obnovitelné zdroje energie – malé vodní elektrárny – výzva I.
- Obnovitelné zdroje energie – vtláčení biometanu – výzva I.
- Energetická infrastruktura – Úspory v LDS – výzva I.
- Energetická infrastruktura – OZE v LDS – výzva I.

V roce 2024 budou z OP TAK vyhlášeny navazující výzvy k obnovitelným zdrojům energie týkající se větrných elektráren a biomasy. Co se týče energetické infrastruktury, výzvy se v roce 2024 zaměří na výrobu zeleného vodíku a plynů z něho odvozených (Power to Gas).

¹² <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/male-a-stredni-podnikani/studie-a-strategicke-dokumenty/vlada-schvalila-strategii-na-podporu-malych-a-strednich-podniku-do-roku-2027--260062/>.

V letech 2022 a 2023 došlo k výraznému nárůstu zájmu o individuální instalace OZE v domácnostech (zejména FVE a tepelná čerpadla). Za hlavní faktory tohoto vývoje lze patrně považovat nárůst cen energií vlivem energetické krize a motivaci dotačními tituly Nová zelená úsporám, a počínaje rokem 2023 NZÚ Light či Oprav dům po babičce¹³.

Za účelem podpory rovněž velkých instalací zahájilo MŽP proces mapování nezbytných oblastí a akceleračních zón pro urychlený rozvoj velkých OZE, přičemž v oblasti legislativní a územně plánovací úzce spolupracuje s MPO a MMR.

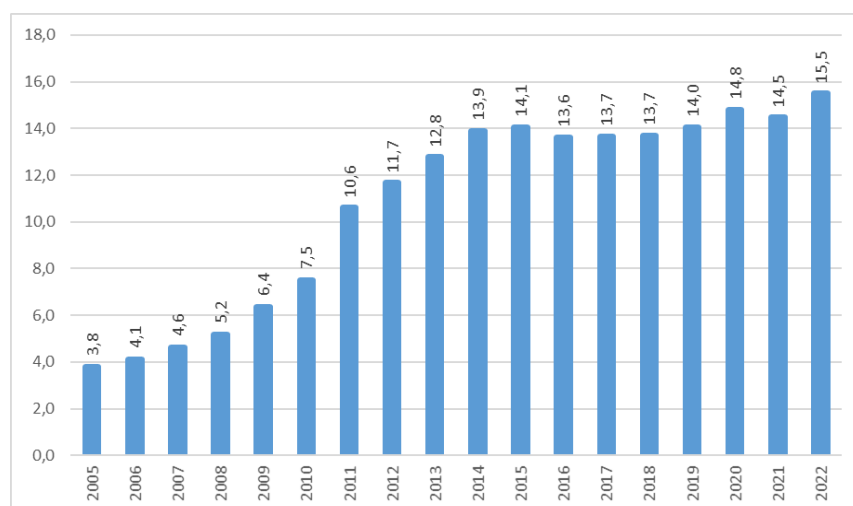
Uvedené oblasti by z pohledu MŽP měly být koncipovány tak, aby zahrnovaly nejen zdroje, ale rovněž on-site akumulaci energie a v případě potřeby i příslušné koridory pro vyvedení výkonu / sítě.

Aktuální návrh koncepce akceleračních zón pak vychází ze zřejmého rozdílu mezi umístěním větrných a pozemních fotovoltaických elektráren (jako plošných zdrojů) a bioplynových a biometanových stanic či akumulace jako bodových zdrojů.

Zároveň v souladu s ustanoveními směrnice (EU) 2023/2413 („RED III“) jsou připravována i zjednodušení povolovacího procesu, mimo to též dochází ke zjednodušení výstavby menších instalací větrných elektráren (co do počtu i výšky) vypuštěním požadavku na posouzení EIA.

V roce 2024 bude vyhlášena v pořadí již šestá výzva z Národního programu Životní prostředí (NPŽP) na podporu zapojování obcí do evropské iniciativy Pakt starostů a primátorů pro klima a energii (*Covenant of Mayors for Climate & Energy*). Výzva je určena pro obce, dobrovolné svazky obcí a místní akční skupiny. Předmětem podpory je primárně zpracování Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima, který zahrnuje výchozí emisní bilanci a hodnocení klimatických rizik a zranitelnosti včetně návrhu konkrétních opatření v oblasti snižování emisí CO₂ a přizpůsobení se změně klimatu. Celková alokace výzvy v roce 2024 je 15 mil. Kč. Na základě Rámce NPŽP 2024–2026 jsou další dvě výzvy plánovány na roky 2025 a 2026.

Graf 9: Podíl energie z obnovitelných zdrojů ve spotřebě elektřiny v ČR (v %)

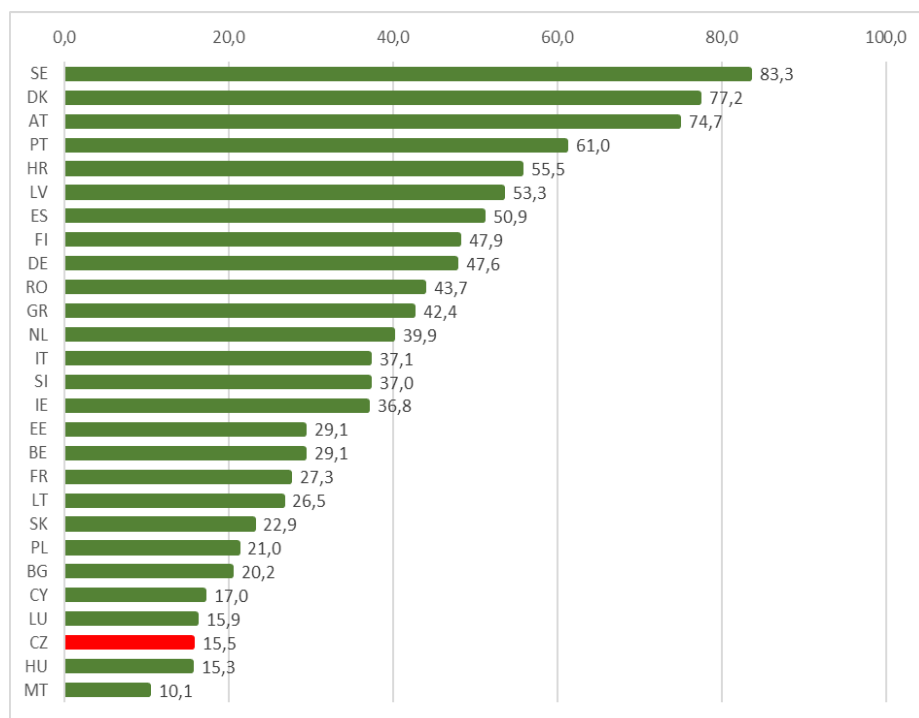


Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren__custom_9562323/default/table?lang=en

¹³ Tyto dotační tituly jsou financovány z Modernizačního fondu.

Graf 10: Srovnání podílů energie z obnovitelných zdrojů ve spotřebě elektřiny v ČS EU za rok 2022 (v %)



Zdroj: Eurostat

(https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren_custom_9520829/default/table?lang=en)

ČR si v návrhu aktualizace Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu z roku 2023 stanovila příspěvek k unijnímu cíli podílu obnovitelných zdrojů do roku 2030 na úrovni 30 %. Mezi hlavní politiky pro naplnění navrženého příspěvku patří maximální využití veřejné podpory (investičních i provozní) pro určené druhy OZE a zjednodušené povolovací procesy k výstavbě a provozu příslušných výroben energie z OZE.

Současně s finalizací aktualizace Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu probíhá rovněž příprava aktualizace Politiky ochrany klimatu v ČR a Státní energetické koncepce. Všechny tyto strategické dokumenty v oblasti energetiky a klimatu jsou založeny na stejných základních východiscích a modelových scénářích a měly by být předloženy vládě k projednání společně v termínu do 30. 6. 2024.

Dekarbonizace českého hospodářství při současném zajištění energetické bezpečnosti státu není možná bez významného rozvoje jaderné energetiky. Proto má rozvoj jaderné energetiky v návrhu aktualizace Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu (říjen 2023) místo mezi základními opatřeními pro naplnění cílů a je důležitým prvkem dekarbonizační strategie, stejně jako v aktualizaci Státní energetické koncepce, studiích ČEPS apod. V návrhu aktualizace Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu plánu z roku 2023 je uvedeno, že podíl jaderné energetiky na spotřebě energie vzroste. Růst bude dosažen výstavbou velkých jaderných reaktorů a malých a středních modulárních reaktorů (SMR). Prioritou bude výstavba dalších bloků ve stávajících jaderných lokalitách Dukovany a Temelín. Dále se počítá s výstavbou malých a středních reaktorů.

ČR plánuje podporovat zelenou transformaci zejména prostřednictvím pobídek pro využívání udržitelných dopravních prostředků, prosazováním přechodu na čistší zdroje energie a investováním do recyklační infrastruktury, biologické rozmanitosti, reformou lesnictví a správy vodních toků. Dále pak ČR bude podporovat renovace obytných a veřejných budov a výměny zdrojů vytápění. Na veřejnou podporu těchto investic a sociálních opatření na ochranu zranitelných skupin obyvatel bude

ČR vynakládat kromě strukturálních fondů i výnosy z aukcí emisních povolenek, Modernizační fond, Inovační fond a Sociální klimatický fond (rovněž financované z prodeje povolenek). Využití výnosů z aukcí povolenek bude upraveno novelou zákona o emisním obchodování č. 383/2012 Sb., která je v dubnu 2024 před schválením vládou.

V případě NPO obsahuje jeho komponenta 2.3 Přejít na čistší zdroje energie dvě klíčová opatření, kterými jsou Výzva I. pro Fotovoltaické systémy s/bez akumulace (název aktivity Výstavba nových fotovoltaických zdrojů¹⁴) a Výzva I. pro Modernizaci distribuce tepla v systémech dálkového vytápění. Výzva na fotovoltaiku byla vyhlášena dne 8. 3. 2022, příjem žádostí byl zahájen de facto obratem a s ohledem na mimořádný zájem podnikatelské veřejnosti o tuto aktivitu byl příjem žádostí prodloužen do 30. 11. 2022. Nyní probíhá administrace více než 5 tis. aktivních žádostí v úhrnné výši dotace přibližně 8 mld. Kč, což představuje téměř 20 mld. Kč způsobilých výdajů. Dle aktuálního počtu žádostí bude postaveno cca 780 MWp a 125 MWh akumulace, která může být využita pouze pro optimalizaci výroby energie z fotovoltaických elektráren.

V souvislosti s energetickou situací a velkým počtem zájemců, kdy byly projekty nad rámec překročené dostupné alokace umísťovány do tzv. zásobníku projektů, byl nejzazší termín pro dokončení projektu stanovený výzvou prodloužen z 30. 11. 2023 na nový termín 30. 11. 2024. S ohledem na značné zatížení stavebních úřadů při vyřizování povolovacích procesů pro instalaci fotovoltaických systémů poskytovatel dotace rozhodl v lednu 2023 o opětovném prodloužení termínu pro dodání podkladů k rozhodnutí o poskytnutí dotace z 330 na 365 dní (bod 8.3 Výzvy).

Rok 2024 bude především ve znamení hodnocení, vydávání rozhodnutí a proplácení projektových žádostí. Žádná další výzva tohoto typu není v NPO plánována, o dalším pokračování podpory fotovoltaických systémů se diskutuje a hledá se vhodné nastavení ve smyslu jednotlivých programů či nástrojů podpory.

Výzva I. na Modernizaci distribuce tepla v systémech dálkového vytápění byla vyhlášena 5. 5. 2022, přičemž žádosti byly přijímány rovněž od tohoto data s termínem do 5. 5. 2023. Pro průmyslové podniky bylo z Národního plánu obnovy alokováno 1,66 mld. Kč. Celkově bylo podáno 62 žádostí v souhrnné požadované výši dotace cca 2,5 mld. Kč. V roce 2024 budou postupně propláceny zrealizované projekty. Stejně jako v případě fotovoltaiky na tuto výzvu nebude v rámci NPO navazovat další program, nicméně obdobné aktivity bude dále zajišťovat Modernizační fond (v gesci MŽP), ze kterého je možné podpořit i financování přípravy projektu teplovodu z jaderné elektrárny Dukovany do Brna, které je důležité nejenom z hlediska úspory emisí CO₂, ale především významným snížením závislosti na volatilibním zemním plynu nyní používaného pro vytápění významného množství domácností, úřadů a firem v Brně.

Přechod na oběhové hospodářství

Přechod na cirkulární ekonomiku má zásadní roli při zvyšování konkurenceschopnosti ČR, vzniku udržitelných pracovních míst, zlepšení nakládání s odpady, zvyšování efektivity využití druhotných surovin a omezování spotřeby primárních surovin při vysoké ochraně životního prostředí. Nezbytnost prosazení principů oběhového hospodářství jako prioritu České republiky zdůrazňuje strategický dokument k oběhovému hospodářství, Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky.

Cílem komponenty 2.7 *Cirkulární ekonomika, recyklace a průmyslová voda* je v souladu se zásadními strategickými dokumenty EU (Akční plán EU pro oběhové hospodářství, Nový akční plán EU pro oběhové hospodářství) podpořit urychlení přechodu na oběhové hospodářství v ČR, předcházet vzniku

¹⁴ Informace k výzvě na webu MPO: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/mpo-vyhlasuje-i-vyzvu-fotovoltaicke-systemy-s-bez-akumulace-z-komponenty-2-3-prechod-na-cisti-zdroje-energie-z-narodniho-planu-obnovy--266243/>

odpadů, navýšit recyklační infrastrukturu, omezit plýtvání druhotnými surovinami, zvýšit obsah recyklovaných materiálů ve výrobcích a zvýšit surovinovou bezpečnost ČR.

Reforma 2.7.1.: Implementace nové legislativy odpadového hospodářství ČR

Reforma představuje proces koordinace a implementace **nově přijaté legislativy odpadového hospodářství ČR**.

Nová odpadová legislativa (zákon o odpadech č. 541/2020 Sb., zákon o výrobcích s ukončenou životností č. 542/2020 Sb., novela zákona o obalech č. 545/2020 Sb., zákon o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí č. 243/2022 Sb.), podporuje přechod na oběhové hospodářství a reflektuje všechny závazné cíle vyplývající z přijatého evropského práva.

V návaznosti na přijetí nové legislativy odpadového hospodářství byly rovněž ve 3. čtvrtletí 2023 dokončeny a publikovány ve Sbírce zákonů ČR příslušné prováděcí předpisy.

Příprava aktualizace krajských POH:

V květnu 2022 byla vládou ČR schválena aktualizace *Plánu odpadového hospodářství ČR pro období 2015–2024 s výhledem do roku 2035 (POH ČR)*, který představuje základní strategický dokument a vizi pro odpadové hospodářství do roku 2035. V návaznosti na schválení aktualizace národního POH probíhají a v současné době finalizují aktualizace krajských POH, které by měly být dokončeny ve 2. čtvrtletí 2024.

Celkové dokončení Reformy 2.7.1.: Implementace nové legislativy odpadového hospodářství ČR se předpokládá ve 2. čtvrtletí 2024

Další plánované legislativní změny v oblasti odpadového a oběhového hospodářství:

Návrh legislativní úpravy k povinnému zálohování vybraných jednorázových obalů (plastových nápojových lahví a kovových nádob na nápoje):

Meziresortní připomínkové řízení k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, bylo ukončeno dne 4. 1. 2024. Dne 11. 4. 2024 proběhlo konferenční vypořádání obdržených připomínek v rámci meziresortního připomínkového řízení. Předložení návrhu zákona vládě je očekáváno v 1. pololetí r. 2024. Parlamentu ČR bude návrh předložen na začátku 2. pololetí roku 2024, ve kterém je očekáváno i jeho schválení. Novela zákona má nabýt účinnosti dne 1. 1. 2025, zálohový systém má být následně spuštěn od 1. 1. 2026.

Reforma 2.7.2: Dopracování a implementace strategie Cirkulární Česko 2040

Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040, schválený vládou ČR 13. 12. 2021, formuluje priority a kroky vedoucí k dlouhodobé udržitelnosti ČR proti budoucím ekologickým hrozbám, včetně změny klimatu a ztráty biodiverzity, a rozvoji udržitelného sociálního systému. Strategický rámec definuje jednotlivé cíle a stanovuje opatření a nástroje pro jejich dosažení. V červnu 2023 byl vládou ČR schválen navazující implementační Akční plán pro období 2022-2027, který stanovuje konkrétní aktivity a úkoly na následující šestileté období s cílem přispět naplnění cílů stanovených ve Strategickém rámci.

Investice 2.7.1.1.: Budování recyklační infrastruktury

V červenci 2023 byla z NPŽP v rámci NPO vyhlášena dotační výzva č. 6/2023 – Využití a zpracování biologicky rozložitelného odpadu, s celkovou alokací 1,6 mld. Kč. Příjem žádostí o podporu probíhá od 1. 9. 2023 – 1. 5. 2024 (nebo do vyčerpání alokace).

Cílem výzvy je podpořit zkapacitnění a zefektivnění systému nakládání s biologicky rozložitelnými odpady jako celku, a to především prostřednictvím podpory zařízení pro zpracování biologicky rozložitelných odpadů (BRO) a aplikace a zapravování kompostu vyrobeného ze zařízení na zpracování bioodpadů na zemědělskou půdu.

Podpora je určena především pro zemědělské subjekty a podniky činné v oblasti odpadového hospodářství (kompostárny, bioplynové stanice).

Biodiverzita a politika krajiny

V rámci komponenty 2.9 Podpora biodiverzity a boj se suchem NPO (zajišťuje MŽP) se ČR zavázala, že zajistí **ochranu proti suchu a přírodě blízkou povodňovou ochranu** intravilánu města Brna (investice 2.9.1). V této souvislosti jsou s dotací ve výši 762 mil. Kč z NPŽP realizovány úpravy koryta řeky Svatky a její nivy v úseku km 37,028 – 40,174. Předpokládaný termín dokončení realizace projektu byl na konci roku 2023 prodloužen do 30. 6. 2025.

V rámci NPO se ČR zavázala k podpoře **hospodaření se srážkovými vodami** v intravilánu (investice 2.9.2). Z NPŽP jsou na úrovni obcí podporována opatření ke zpomalení odtoku a zadržování a akumulace vody v městských aglomeracích prostřednictvím zvýšení členitosti povrchu, vsakovacích pásů a nádrží, dešťových zahrad, podzemních vsakovacích zařízení, drenáží, retenčních podzemních nádrží a zelených střech. V roce 2024 bude pokračovat realizace projektů.

V rámci NPO se ČR zavázala k podpoře **péče o zvláště chráněná území a území soustavy Natura 2000** a péče o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů (investice 2.9.3). Podpora z programu Národní plán obnovy – Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (NPO-POPFK) je určena především na realizaci praktických opatření vyplývajících ze schválených plánů péče, zásad péče a souhrnu doporučených opatření, záchranných programů apod. Dále je podpořeno zpracování podkladových studií a monitoringů. Oprávněnými žadateli jsou správy národních parků, Správa jeskyní ČR a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR). Příjem žádostí je otevřen od 22. 8. 2022 do 30. 6. 2025. Plánovaná alokace na rok 2024 činí 139 mil. Kč bez DPH.

V rámci NPO se ČR zavázala k podpoře adaptace vodních, nelesních a lesních ekosystémů na změnu klimatu (investice 2.9.4). Prostřednictvím programu POPFK je podporováno zlepšení druhové a prostorové skladby lesa, zajištění péče o cenné nelesní terestrické biotopy, tvorba a obnova mokřadů (vč. tůň a malých vodních nádrží), revitalizace a renaturace vodních toků, výsadba dřevin mimo les a komplexní vodohospodářské studie. Na realizaci investice bylo vyhlášeno již sedm výzev. Na počátku roku 2024 probíhá příjem žádostí v rámci dvou výzev MŽP NPO – POPFK č. 3/2022 zaměřené na komplexní vodohospodářské studie (22. 12. 2022 - 30. 9. 2025) a NPO – POPFK č. 4/2023 zaměřené na revitalizace a renaturace vodních toků (22. 12. 2023 - 30. 9. 2025). Na konci března 2024 skončil příjem žádostí v rámci výzvy vyhlášené AOPK ČR NPO - POPFK č. 1/2024 podporující široké spektrum opatření na adaptaci vodních, nelesních a lesních ekosystémů na změnu klimatu (1. 11. 2023 – 29. 3. 2024).

V rámci aktualizace NPO byla navýšena alokace opatření 2.9.4 o 0,812 mld. Kč, která bude krýt potřeby financování projektů na zvýšení ochrany před suchem a povodněmi. V rámci NPŽP byly za tím účelem vyhlášeny v červnu 2023 dvě výzvy na podporu projektů na zadržování vody v krajině pro správce vodních toků, obce a kraje. Příjem žádostí byl prodloužen do června 2024.

V rámci aktualizace byla do NPO přidána reforma 2.9.5 Stanovení politiky krajiny a krajinného plánování s alokací 81,5 mil. Kč. Politika krajiny nastaví reformu ochrany krajiny, a to zejména zavedením nových a úpravou existujících nástrojů územního plánování a ochrany krajiny. Zajistí promítnutí cílů ambiciózních strategií v ochraně přírody a krajiny do konkrétních území a zároveň vymezí území pro další lidské aktivity v krajině. Cílem komponenty je dále vytvořit systém pro aplikaci výsledků výzkumu dopadů klimatické změny na aktivity v krajině v rámci územně správních činností státní a veřejné správy.

V květnu 2023 byla zveřejněna nová technická norma ČSN 36 0459 Omezování nežádoucích účinků venkovního osvětlení, která upravuje zóny a maximální hodnoty, kterých by mělo osvětlení dosahovat. Jedná se o důležitý krok v omezení dopadů rušivého osvětlení na životní prostředí, biodiverzitu i člověka. Dalším krokem bude ze závaznosti normy v rámci povolovacích procesů staveb, například prostřednictvím vyhlášky o technických požadavcích na stavby.

Reforma lesnictví a správy vodních toků

Stále probíhá příprava vládní novely zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Bez posílení kapacit orgánů státní správy lesů a myslivosti současně s požadavkem odbornosti nelze garantovat efektivnější systém veřejné správy.

Ministerstvo zemědělství (MZe) je v rámci pilíře Fyzická infrastruktura a zelená tranzice vlastníkem komponenty 2.6. Ochrana přírody a adaptace na změnu klimatu. Cílem komponenty 2.6. je přispět k udržitelnosti zemědělské a lesnické krajiny z pohledu hospodářského a ekologického v kontextu klimatické změny, a to zejména zadržováním vody v krajině, zvýšením biodiverzity a zlepšením stavu lesnických ekosystémů. Příjem žádostí na realizaci investic hrazených z této komponenty byl ukončen 31. 12. 2023 a v roce 2024 probíhá jejich vyhodnocení a vykazování naplněných cílů z období 2021–2023 vůči EK.

Investice č. 1 *Protipovodňová ochrana*

Investice Protipovodňová ochrana (zajišťuje MZe ve spolupráci s MŽP) přispívá k ochraně obydlených oblastí proti negativním účinkům povodní, zlepšení zadržování vody v krajině a usnadnění přirozeného režimu stávajících vodních děl v zastavěných oblastech. Investice konkrétně přispívají k výstavbě suchých nádrží (tzv. poldrů), k úpravě na stávajících vodních dílech tak, aby bylo dosaženo retardace povrchového odtoku vody a snížení rychlosti povodňové vlny. Dále je podporováno zabezpečování vodních děl tak, aby byla schopna bezpečně převést kontrolní povodňovou vlnu (KPV) úrovně 10 000 let, opatření podél vodních toků v intravilánech. Podporovanými subjekty jsou státní podniky Povodí, Lesy ČR a obce.

Investice Protipovodňová ochrana byla v lednu 2023 doplněna projekty MŽP/SFŽP pro zdárné zajištění splnění nastavených cílů pro zmíněnou investici. Celková alokace subkomponenty je 1,717 mld. Kč.

MZe bude v NPO realizovat alespoň 25 projektů efektivní protipovodňové ochrany a MŽP svými 13 projekty doplní investici Protipovodňová ochrana tak, aby byl naplněný požadavek Provděcího rozhodnutí Rady (CID) na realizaci 38 projektů do konce roku 2024.

Investice č. 2 *Drobné vodní toky a malé vodní nádrže*

Investice Drobné vodní toky a malé vodní nádrže vedou k výraznému zlepšení morfologického stavu koryt drobných vodních toků a malých vodních nádrží. Podporují vodní režim krajiny, posilují retenci vody v krajině, zvyšují rozvoj pobřežní vegetace a retenci vody v korytech vodních toků. Celková alokace investice činí 1,6 mld. Kč.

Cíl 135 „Dokončení 50 % projektů týkajících se drobných vodních toků a malých vodních nádrží“ byl již splněn. V rámci programu 129 390 – 2. etapa bylo do konce roku 2022 zrealizováno celkem 450 projektů. V roce 2023 bylo dokončeno dalších 450 projektů, tím tak došlo ke splnění cíle 136 „Dokončení 50 % dalších projektů týkajících se drobných vodních toků a malých vodních nádrží“.

Investice č. 4 Budování lesů odolných vůči změně klimatu

Investicemi do obnovy lesů ve smyslu pozměnění druhové skladby a věkové i prostorové struktury lesních porostů odolných vůči klimatické změně dojde ke zlepšování odolnosti a zároveň i stavu lesních ekosystémů po kůrovcové kalamitě a bude značným dílem zajištěno udržitelné plnění funkcí

lesa. Podporovanými subjekty jsou vlastníci a držitelé lesů. Celková alokace investice na období 2/2020–12/2023 činí 8,540 mld. Kč.

Novela vyhlášky o lesním hospodářském plánování č. 84/1996 Sb., s termínem splnění 1Q/2023 byla dne 30. 6. 2022 publikována pod č. 186/2022 Sb., ve Sbírce zákonů ČR, čímž byl s předstihem naplněn stanovený milník. Cíl 140 Opětovné zalesnění 12 000 ha ploch melioračními a zpevňujícími dřevinami (MZD) byl v období 2020–2022 splněn zalesněním 12 293 ha ploch MZD. Od roku 2022 probíhala realizace cíle 141 Zalesnění dalších 24 000 ha ploch melioračními a zpevňujícími dřevinami pokrývajícího období let 2022–2023. Pro výše uvedené opatření byla v NPO schválena alokace ve výši 2,562 mld. Kč.

Investice č. 5 Zadržování vody v lese

Investice Zadržování vody v lese přispívá k posílení retenční schopnosti lesů prostřednictvím realizace šetrných lesotechnických opatření, což jsou opatření, která přispívají ke zlepšení půdních, vodních a mikroklimatických poměrů, k tlumení zrychlené eroze, úpravě vodního režimu lesních půd a ochraně bystřinných povodí. Podporovanými subjekty jsou vlastníci či držitelé lesů a správci drobných vodních toků. Celková alokace investice na období 2/2020–12/2023 činí 300 mil. Kč. Zahájení realizace opatření – únor 2020, ukončení realizace opatření v rámci financování ze zdrojů RRF – prosinec 2023.

Cíl 142 byl splněn realizací 40 projektů v období 2/2020–12/2022 s celkovou alokací 200 mil. Kč. V navazujícím období 1/2023–12/2023 bylo splněním cíle 143 podpořeno dalších 20 projektů s alokací 100 mil. Kč.

Investiční opatření v této oblasti jsou naplánovaná a průběžně realizovaná – ovšem vzhledem k celkovému plošnému rozsahu lidskou činností ovlivněných a degradovaných vodních a lesních ekosystémů nelze předpokládat, že by samotná investiční opatření podstatně zlepšila jejich ekosystémové funkce do takové míry, která je potřebná pro jejich ekologickou stabilitu v podmínkách změny klimatu. Je tedy zároveň zapotřebí v maximální možné míře 1) využívat přírodní procesy, jež se podílejí na samovolné obnově ekosystémů, 2) začleňovat přírodě blízké postupy/prvky do jinak nezbytných technických opatření a 3) tam, kde je to možné, vždy upřednostňovat přírodě blízká opatření před ryze technickými.

Pro urychlení obnovy přirozených koryt vodních toků se navrhuje formulovat zadání státním podnikům Povodí a Lesům ČR realizovat revitalizační a renaturační opatření na vodních tocích a nivách za účelem adaptace na probíhající změnu klimatu a obnovy přírody.

Podpora renovace obytných budov a veřejných budov a výměny zdrojů vytápění

Snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru (komponenta 2.2 v rámci NPO)

Jedním z cílů NPO je snížení energetické náročnosti budov ve vlastnictví veřejných subjektů (Investice 2.2.3). K 30. 9. 2022 byl ukončen příjem žádostí v související výzvě č. 12/2021 NPŽP s alokací 3,285 mld. Kč. V rámci finálně schváleného navýšení obálky NPO, ke kterému došlo v říjnu 2023, byla pro aktivitu 2.2.3 navýšena alokace o 1,5 mld. Kč. Celková alokace na danou aktivitu tak činí 4,785 mld. Kč. Ke konci roku SFŽP evidovalo 271 akceptovaných žádostí, z nichž 270 obdrželo kladné rozhodnutí ministra v celkovém objemu schválené podpory 4,169 mld. Kč. Žádné další projekty nebyly v rámci dané výzvy v administraci. Předpokládá se, že část projektů s vydaným rozhodnutím v průběhu roku 2024 od administrace odstoupí. V průběhu roku 2024 bude prostřednictvím NPŽP vyhlášena nová výzva se zaměřením na snižování energetické náročnosti veřejných budov, jejímž cílem bude zajistit splnění ukazatele „Snižování spotřeby energie“ ve výši 410 TJ/rok, což je podmínka EK pro proplacení finančních prostředků vyčleněných pro oblast snižování energetické náročnosti veřejných budov v rámci aktivity 2.2.3 v celkové výši 4,785 mld. Kč.

Na základě stavu projektů vyhodnocených v rámci výzvy č. 12/2021 NPŽP ke konci roku 2023 je predikováno max. plnění ukazatele ve výši 350 TJ/rok.

Renovace budov a ochrana ovzduší (komponenta 2.5 v rámci NPO)

V rámci komponenty NPO 2.5 se ČR v roce 2021 zavázala podpořit renovaci a revitalizaci budov pro energetickou úsporu (investice 2.5.1) a výměnu stacionárních zdrojů znečišťování v domácnostech za obnovitelné zdroje energie a rozvoj obnovitelných zdrojů energie (investice 2.5.2). Realizace komponenty bude i v následujícím období nadále aktivní. Na podporu obou investic bylo alokováno 15,8 mld. Kč. V rámci projednávaného navýšení obálky NPO byla v září 2023 navýšena alokace o 1,98 mld. Kč, současně byla přesunuta část alokace určené pro 2.5.1 do opatření 2.5.2. Tato opatření jsou naplňována prostřednictvím vybraných výzev programu NZÚ, které administruje SFŽP ČR. Od spuštění výzev NZÚ NPO 1/2021 a 2/2021 bylo k datu 6. 2. 2024 schváleno celkem 79 273 žádostí s vyplacenou dotací ve výši 15,2 mld. Kč na podporu rodinných a bytových domů.

Z důvodu velkého zájmu o dotace ze strany žadatelů, došlo v roce 2023 k předčasnému vyčerpání zdrojů z NPO. Novým zdrojem financování se stal Modernizační fond, kterým je program NZÚ financován od 15. 6. 2023. Podpora rodinných a bytových domů pokračuje v roce 2024 v 5 aktivních výzvách v rámci programu HOUSEnerg a dále ve výzvě na podporu nízkopříjmových domácností v rodinných domech prostřednictvím programu NZÚ Light.

NZÚ se vedle zateplení konstrukcí a výměn nevyhovujících zdrojů tepla zaměřuje dále na instalaci zařízení využívajících OZE (fototermické a fotovoltaické solární systémy), v programu je rovněž realizována podpora dalších adaptačních a mitigačních opatření (zelené střechy, využívání dešťové vody, rekuperace tepla z odpadní vody a vzduchu, stínění apod.) snižujících spotřebu energie, a přizpůsobení se změnám klimatu u bytových a rodinných domů.

V rámci subkomponenty 2.5.3 NPO se ČR dále zavázala k podpoře předprojektové přípravy a osvěty, výchovy, vzdělávání a informovanosti v oblasti úspor energie, využívání OZE a snižování emisí skleníkových plynů a dalších znečišťujících látek v ovzduší. K naplnění tohoto závazku jsou poskytovány dotace v rámci komponenty 2.5.3. Komponenta obsahuje čtyři klíčové opatření – podporu energetických konzultačních a informačních středisek (EKIS), mobilních energetických konzultačních a informačních středisek (M-EKIS) a energetických koordinátorů místních akčních skupin (EnKo MAS). Cílem opatření je podpořit poradenské a konzultační služby v oblasti zvyšování energetické účinnosti a propagaci individuálního a národního přínosu energeticky úsporných projektů pro občany, zástupce veřejné správy a podnikatele. Tyto investice jsou v souladu s reformami z komponenty 7.3, jako je zavedení jednotných kontaktních míst pro energetická společenství a energeticky účinné renovace, a získávání údajů a zpracování metodických pokynů pro poradenský systém. Pro EKIS je celkově alokováno 35 mil. Kč, příjem žádosti bude pozastaven 30. 6. 2024, pro M-EKIS je alokováno 40 mil. Kč, a výzva je spuštěna do 30. 9. 2025, pro koordinátory místních akčních skupin je alokováno 25 mil. Kč a příjem žádostí je do 30. 9. 2025. V listopadu 2023 byla vyhlášena výzva na podporu zakládání energetických společenství (Výzva č. 7/2023 z NPŽP). Příjem žádostí v rámci této výzvy probíhal do 31. 1. 2024, momentálně je realizováno 1. kolo hodnocení podaných žádostí.

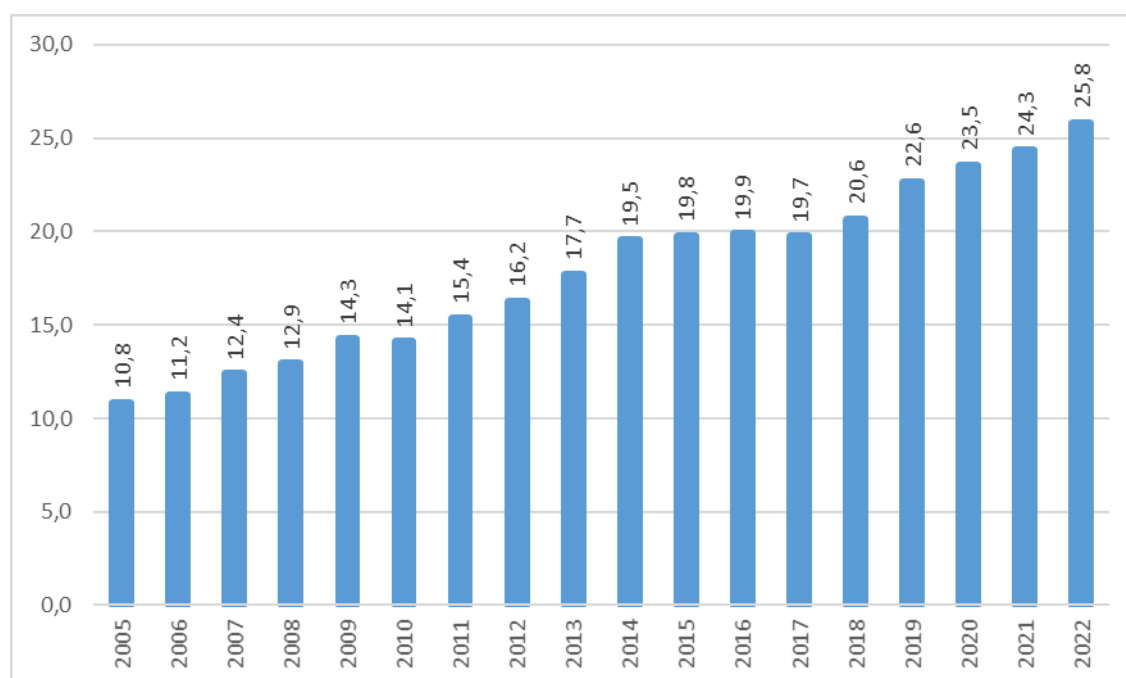
Výměna nevyhovujících zdrojů vytápění v domácnostech probíhá paralelně prostřednictvím OPŽP 2021-2027. Kotlíkové dotace z OPŽP jsou zaměřeny na nízkopříjmové domácnosti a dosud bylo schváleno cca 17 tisíc žádostí za 2,59 mld. Kč a došlo k vyhlášení dvou výzev pro kraje. Žadatelé, kteří nesplní podmínky kotlíkových dotací při výměně kotle na pevná paliva nevyhovující třídy, mohou využít program NZÚ.

Dle zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění, platí od 1. 9. 2024 zákaz provozu teplovodních kotlů na pevná paliva horší než 3. třídy (dle ČSN EN 303-5) umístěných v rodinných domech, bytových domech a stavbách pro rodinnou rekreaci. Rizikem pro včasné provedení povinné výměny zdroje vytápění zůstává finanční náročnost investice (často navýšená o potřebu souvisejícího zateplení objektu, zejména v případě instalací tepelných čerpadel), snížená schopnost domácností spolufinancovat investici a provést ji v daném čase. Zejména pak u nízkopříjmových domácností,

ohrožených energetickou chudobou. S tím je spojeno riziko nedosažení očekávaného snížení emisí znečišťujících látek do ovzduší. Určité riziko představuje do budoucna (zejména v kontextu nových imisních limitů zvažovaných v rámci revize směrnice 2008/50/ES) také spalování biomasy, byť je možné na trhu pořídit již jen spalovací zdroje splňující požadavky na ekodesign. Stále platí i riziko ohrožení plnění komponenty růstem cen energií, stavebních prací a materiálu či limitovanou dostupností pracovních sil a výrobků na trhu.

Nad rámec výše uvedeného je třeba uvést, že v roce 2023 byla vládou ČR schválena aktualizace Národního programu snižování emisí ČR, který je strategickým dokumentem upravujícím cíle ochrany ovzduší na národní úrovni. Jednou ze zásadních oblastí, kam jsou opatření směřována je podpora bezemisních a nízkoemisních zdrojů energie a náhrada fosilních paliv. V roce 2023 byla také zahájena aktualizace programů zlepšování kvality ovzduší. Jedná se o strategické dokumenty, které vytváří regionální rámce pro ochranu ovzduší v ČR na úrovni jednotlivých zón a aglomerací definovaných zákonem o ochraně ovzduší. V rámci programů zlepšování kvality ovzduší jsou opatření ke snížení znečišťování ovzduší a zlepšování kvality ovzduší zaměřena zejména na kontrolu provozu stacionárních zdrojů v domácnostech a zvýšení informovanosti o tom, jak stacionární zdroje správně a bezpečně provozovat.

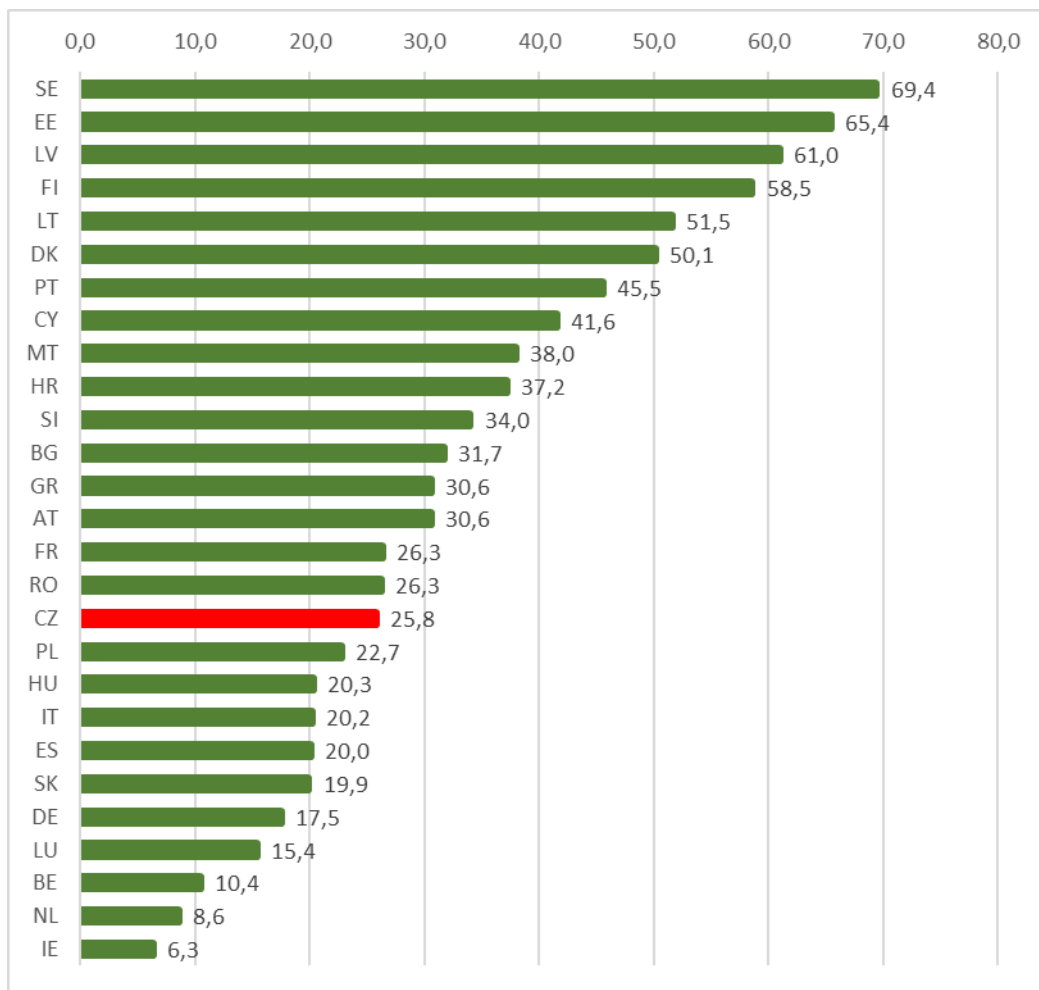
Graf 11: Podíl energie z obnovitelných zdrojů ve vytápění a chlazení v ČR (v %)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren_custom_9504683/default/table?lang=en

Graf 12: Srovnání podílů energie z obnovitelných zdrojů ve vytápění a chlazení v ČS EU za rok 2022 (v %)



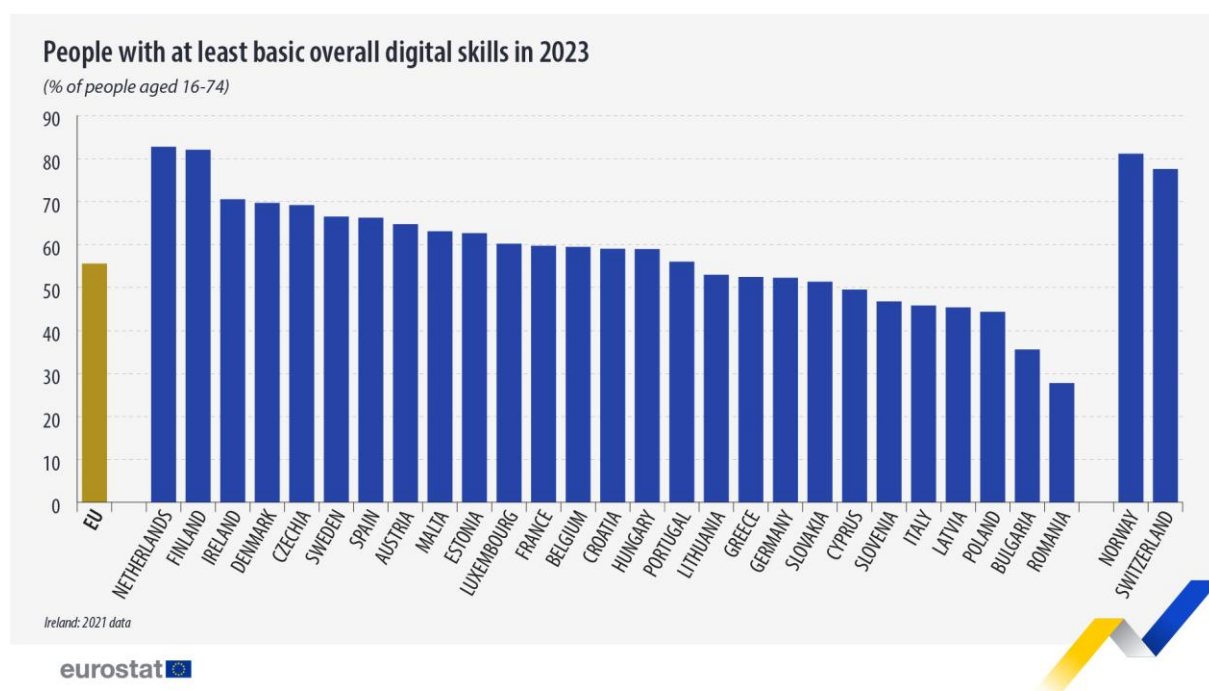
Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren_custom_9562572/default/table?lang=en

3.3 Vzdělávání a trh práce

Dle Zprávy o ČR 2023 se situace na českém trhu práce nadále zlepšovala, byť určité obavy vyvolávají nedostatek pracovních sil a dopady energetické krize. Klíčovou roli v této souvislosti hraje posílení aktivních politik na trhu práce (zejm. v kontextu nevyužitého potenciálu mladých lidí, žen a pracovníků s nízkou kvalifikací). Potenciál českého trhu práce zatěžuje nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi v souvislosti s měnícími se potřebami podniků a zelenou a digitální transformací. Účast dospělých na vzdělávání, míra terciárního vzdělání a nevyužitý potenciál kvalifikovaných pracovníků původem z Ukrajiny představují výzvy pro rozvinutí potenciálu českého trhu práce. Zásadní je rovněž rozvoj digitálních dovedností. Ačkoliv 60 % obyvatelstva ČR má alespoň základní digitální dovednosti, existuje značný prostor pro dosažení národního cíle v oblasti dovedností (80 %) do roku 2030.

Graf 13: Podíl osob ve věku 16-74 se základními digitálními dovednostmi v rámci jednotlivých ČS



Zdroj: Eurostat

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20231215-3>

Vzdělávání a digitalizace

Školství má nový implementační plán na roky 2023-2027

Na sklonku roku 2023, dne 20.12.2023, schválila vláda ČR vládním usnesením č. 980 nový **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR pro roky 2023-2027**. Dokument, který je implementačním dokumentem Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ na další realizační období (2023-2027), stanovuje opatření na úrovni státu i vymezuje prostor pro konkrétní řešení na úrovni kraje.

V první části dokument představuje cíle Dlouhodobého záměru ČR 2023–2027 v širších souvislostech, jedná se především o celkový socioekonomický a environmentální vývoj, vývoj na trhu práce a vývoj klíčových indikátorů v oblasti vzdělávání.

Druhá část obsahuje tři **priority, které MŠMT stanovuje pro nadcházející období:**

1. Děti a mládež: Osobnostní rozvoj a motivace pro celoživotní učení,
2. Školy a pedagogové: Moderní vzdělávání a připravení pedagogové,
3. Efektivní systém školství: Udržitelný a efektivní systém založený na odpovědnosti za výsledky.

Třetí část obsahuje **průřezová opatření**, na která bude v následujícím období zaměřena pozornost – **vzdělávání pro udržitelnost, digitální vzdělávání a umělá inteligence ve vzdělávání, vzdělávání dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, well-being, duševní zdraví, bezpečné prostředí a podpora pohybových aktivit, rovnost příležitostí ve vzdělávání a zajištění potřebných kapacit středních škol a jejich oborové struktury odpovídající očekávaným životním drahám.**

Čtvrtá část Strategie rozvoje regionálního školství – karty opatření – je zaměřena na **strategii rozvoje regionálního školství ve všech jeho oblastech** a na strategii dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení:

- (A) Kvalitní a dostupné předškolní vzdělávání
- (B) Moderní základní vzdělávání pro 21. století
- (C) Všeobecné a odborné vzdělávání pro uplatnění v dalším studiu i v praxi
- (D) Podpora a rozvoj pedagogů a leaderů škol
- (E) Rovný přístup a efektivní podpora pro všechny žáky bez rozdílu
- (F) Prevence rizikového chování a náhradní výchovná péče
- (G) Systémová podpora a řízení škol
- (H) Vzdělávání v celoživotní perspektivě
- (I) Strategie dalšího rozvoje sítě škol a školských zařízení/Kritéria rozvoje a optimalizace vzdělávací soustavy a struktury budoucí vzdělávací nabídky škol

Materiál zveřejněn na [DZ ČR 2023-2027 elektronická publikace.pdf, MŠMT ČR \(msmt.cz\)](https://www.edu.cz/strategie-msmt/dlouhodobe-zamery-cr-a-kraju/dz-cr-2023-2027/) a <https://www.edu.cz/strategie-msmt/dlouhodobe-zamery-cr-a-kraju/dz-cr-2023-2027/>

Reformy v oblasti předškolního vzdělávání

Hlavním cílem opatření resortu školství v oblasti předškolního vzdělávání je **zvýšení kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání** a zapojení do něj co nejvyššího počtu dětí v ČR, a to již od tří let věku. Vzdělávání v raném dětství hraje klíčovou roli nejen pro kognitivní a emocionální rozvoj dětí, ale i pro připravenost na celoživotní učení a rozvoj jejich well-beingu. Opatření je realizováno dle Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ a jejího implementačního dokumentu: Dlouhodobého záměru vzdělávání ČR a prosazováno v letech 2023-2027.

Ve školním roce 2022/2023 bylo zapojeno do možného způsobu povinného předškolního vzdělávání 98,1 % pětiletých dětí (Výroční zpráva České školní inspekce za rok 2022/2023). Dle statistických údajů bylo k 30. 9. 2023 vzděláváno v mateřských školách 364 491 dětí, a to v 5 387 mateřských školách. Oproti minulému školnímu roku došlo k poklesu o 4 714 dětí.

V návaznosti na krizi na Ukrajině byl počet dětí ukrajinské národnosti přijatých do mateřských škol ve školním roce 2023/2024 (data MŠMT po ukončení zápisů do matricy k 30. 9. 2023) celkově 10 501 dětí, z toho 5 697 azylantů.

MŠMT pokračovalo v roce 2023 v integračních opatřeních v oblasti vzdělávacích aktivit pro děti cizince a pro pedagogické pracovníky. Mateřské školy v ČR navštěvovalo ve školním roce 2023/2024 celkem 19 409 dětí-cizinců, nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci Ukrajiny (10 501), Vietnamu (2 542) a Slovenska (2 291). V přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni

základních škol speciálních bylo evidováno celkem 777 dětí-cizinců, nejčastěji pocházeli z Ukrajiny (453), Vietnamu (114) a Slovenska (49).

Jazyková podpora dětem cizincům se poskytuje v předškolním vzdělávání v rámci běžné výuky, ve školách s větším zastoupením cizinců v povinném předškolním vzdělávání probíhá ještě cílená jazyková podpora v rámci skupin pro jazykovou přípravu. Ve školním roce 2022/23 fungovalo v mateřských školách 392 skupin pro jazykovou přípravu, ve školním roce 2023/24 fungovalo 336 skupin.

V této souvislosti vzniklo také několik dokumentů cílených pedagogům, ředitelům mateřských škol dostupných na webových stránkách <https://www.edu.cz/ukrajina/>. Jedná se například o přehled podpůrných aktivit při začleňování ukrajinských dětí v mateřských školách nebo sérii prakticky využitelných vzdělávacích materiálů.

Mezi cílenou finanční podporu MŠMT zaměřenou specificky na ukrajinské uprchlíky patří zejména finanční podpora zřízení **pozice ukrajinského asistenta pedagoga v mateřských školách (MŠ)**.

V roce 2022 Integrovaný regionální operační program (IROP) vyhlásil tři výzvy na podporu mateřských škol (výzvy č. 6, 7, 20) a v r. 2023 ještě dodatečnou výzvu č. 109 na podporu kapacit a zlepšování podmínek v MŠ.

Reformy v oblasti základního vzdělávání

Kurikulární reforma České republiky a práce na **velké revizi Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV)** je v poslední fázi realizace. MŠMT obdrželo v závěru roku 2023 první draft revidovaného RVP ZV, aby jeho tvůrcům dalo zpětnou vazbu pro jeho úpravy před veřejným připomínkováním, které je plánováno na jaro 2024. Tato zpětná vazba je zpracovávána s ohledem na schválený dokument *Zadání pro NPI ČR*, který navazuje na Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a Hlavní směry revize RVP ZV. Na práci na revizi se podílejí pracovní skupiny pro jednotlivé vzdělávací oblasti a vzdělávací obory, koordinační skupiny a koncepční skupiny. Podle aktualizovaného harmonogramu má být revidovaný **RVP ZV dokončen v létě 2024**.

Možnost začít výuku dle revidovaného RVP ZV školám, zajišťujícím základní vzdělávání, je plánována na 1. 9. 2025. **Povinnost školám, zajišťujícím základní vzdělávání, začít výuku dle revidovaného RVP ZV pak stanovena od 1. 9. 2027**. Při vytváření modelových školních vzdělávacích programů (MŠVP) budou vydány alespoň tři modelové školní vzdělávací programy (MŠVP), kdy alespoň jeden MŠVP odpovídat dosavadní organizaci výuky většiny škol (předměty odpovídají vzdělávacím oborům), alespoň jeden MŠVP pracovat s integrací předmětů (oborů) a alespoň jeden MŠVP postaven na tématech (nahlížených z různých oborů). Dále bude pro školy připravena masivní metodická podpora.

Integrační opatření v oblasti vzdělávacích aktivit pro děti/žáky cizince

Žáci-cizinci mají přístup k základnímu vzdělávání a školským službám podle školského zákona v ČR za stejných podmínek jako občané ČR (nečiní se rozdíl mezi žáky ze zemí EU, ze třetích zemí nebo podle formy pobytu). **V ČR bylo ve školním roce 2023/2024 celkem 70 662 žáků-cizinců na základních školách, z toho 37 074 žáků-cizinců mělo udělený azyl**, doplňkovou či dočasnou ochranu. Podle četnosti pocházelo nejvíce žáků-cizinců na ZŠ z Ukrajiny (47 858), Vietnamu (6 273), Slovenska (5 966), Ruska (1 782) a Mongolska (1 402).

Od školního roku 2021/22 **funguje systém jazykové podpory cizinců** v předškolním a základním vzdělávání. Nenárokově se mohou jazykové přípravy účastnit i děti a žáci, kteří nesplňují kritérium pro nárok (nejsou nově příchozí nebo mají české občanství), pokud se zapojí do již fungující skupiny pro jazykovou přípravu cizinců. Nárok na jazykovou podporu v základních školách mají cizinci, kteří plní povinnou školní docházku v ČR maximálně 12 měsíců v rozsahu až 200 hodin českého jazyka. Školy pro jazykovou přípravu cizinců určuje krajský úřad v souladu s kritérii stanovenými vyhláškou.

V souvislosti s migrací občanů Ukrajiny do ČR a potřebou jejich integrace do českých škol bylo prioritou zajištění co největší dostupnosti jazykové přípravy (ideálně ve škole, kterou žák navštěvuje). Ve školním roce 2022/23 i školním roce 2023/24 bylo umožněno určit pro jazykovou přípravu mimo škol, které splňují kritérium dané vyhláškou, rovněž školy, které mají alespoň 5 žáků s nárokem a podporu a mají pro zajištění jazykové přípravy personální a materiální předpoklady.

Mezi cílenou finanční podporu MŠMT zaměřenou specificky na ukrajinské uprchlíky patří zejména finanční podpora zřízení pozice ukrajinského asistenta pedagoga v mateřských, základních a středních školách a konzervatořích (leden-prosinec 2023). Celkový objem podpory v roce 2023 činil 333 mil. Kč; zabezpečeno více než 700 plných úvazků ukrajinských asistentů ve více než 500 mateřských, základních a středních školách. Podpora pokračuje i v roce 2024 (do konce srpna 2024) v objemu cca 200 mil. Kč.

Počet skupin pro jazykovou přípravu v základních školách se ve školním roce 2022/23 oproti předchozímu školnímu roku zdvojnásobil. Ve školním roce 2023/24 jejich počet poklesl z toho důvodu, že většina ukrajinských azylantů již jazykovou přípravou prošla v předchozím školním roce.

Od 1. 9. 2023 byl upraven Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který umožňuje školám, aby cizincům (pokud je to v jejich nejlepším zájmu) nahradili **vzdělávací obsah Druhého cizího jazyka vzdělávacím obsahem češtiny jako druhého jazyka.**

MŠMT v obdobných aktivitách pokračuje i v roce 2024. Jde o zajištění financování a metodické podpory při realizaci jazykové přípravy dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka v mateřských, základních a středních školách; poskytování služeb překladatelů, tlumočnicků a adaptačních koordinátorů ve školách a školských zařízeních; poskytování podpory pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím děti a žáky cizince prostřednictvím sítě krajských koordinátorů, zahrnující nabídku a realizaci vzdělávacích programů, metodickou, koordinační, konzultační a síťovací podporu včetně provozu a aktualizace portálu podporujícího pedagogy vzdělávající děti a žáky cizince; zkoušek z češtiny pro trvalý pobyt na území ČR na úrovni A2 a případné navýšení počtu zkouškových míst; finanční zabezpečení realizaci zjednodušených projektů (šablon) zaměřených na integraci v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský; realizaci aktivity vyplývající z potřeb škol v souvislosti s integrací ukrajinských uprchlíků.

Reformy v oblasti středního a vyššího odborného vzdělávání

V rámci reformy regionálního školství probíhá i proces **inovace oborové soustavy oborů** vzdělání pro střední odborné vzdělávání. Ve své činnosti pokračují odborné platformy, které byly vytvořeny jako konzultační a poradní uskupení pro inovaci soustavy oborů vzdělání a další související činnosti. Dle tematického zaměření jednotlivých skupin oborů vzdělání **pracuje 5 odborných platform**, které shlukují příbuzné skupiny oborů vzdělání, a to odborná platforma Technická, Společensko-ekonomická, Přírodovědná, Umělecká a Zdravotní a sociální. Členy odborných platform jsou zástupci ministerstev, zástupci komor, zástupci zaměstnavatelů s celostátní působností, zástupci příslušných ústředních odborových orgánů, zástupci školských asociací, vysokých škol a zástupci zřizovatelů. Institucionální zastoupení v odborných platformách vychází z principu sociálního dialogu a dále je inspirováno výčtem partnerů stanovených ve školském zákoně při projednávání kurikulárních dokumentů a u příslušných organizací zaměstnavatelů s celostátní působností v souladu s Dohodou o rozdělení odpovědnosti za jednotlivé oblasti počátečního odborného vzdělávání. V rámci jednotlivých platform začaly pracovat pracovní skupiny. Výsledky z jednání pracovních skupin jsou přenášeny do odborných platform. V příštím roce budou zahájeny práce na revizích kurikula (RVP) v souvislosti s inovací oborové soustavy.

V zájmu zvýšení relevance obsahu středního odborného vzdělávání (jeho odborné/kvalifikační složky) požadavkům trhu práce je třeba zejména kvalifikační profily definovat a validovat reprezentativními sektorovými radami, které jsou schopné za daný sektor garantovat konsensus. Sektorové rady sdružené v Národní síti sektorových rad jsou výkonným aparátem v zaměstnavateli a odbory navrhovaném partnerském modelu řízení oblasti rozvoje kvalifikací, odborného a profesního vzdělávání. **Tato společná iniciativa zaměstnavatelů a odborů koresponduje a navazuje na Programové**

prohlášení vlády. Uplatnění principu partnerského řízení systému celoživotního učení podporuje implementaci evropských aktivit spojených s **New Skills Agenda**¹⁵ na národní úrovni. Cílem je vedle snížení nesouladu mezi stávajícími a očekávanými novými dovednostmi, zlepšení jejich kvality a relevance potřebám rychle se měnícího trhu práce, příspěvek k vzájemné srovnatelnosti dovedností a kvalifikací na evropském trhu práce.

Digitalizace přijímacího řízení

V rámci přijímacího řízení **pro školní rok 2024/2025 byla zahájena digitalizace přijímacího řízení** na základě nově přijaté právní úpravy (novely školského zákona a vyhlášky o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři). Uchazeči mohou podat přihlášku až do 3 oborů vzdělání (případně až do 5, pokud dva z nich jsou obory vzdělání s talentovou zkouškou). Přihlášku mohou podat i plně elektronicky a využitím identity občana, nebo hybridně s využitím výpisu z elektronického systému bez přihlášení nebo listině na tiskopisu, jako doposud.

Pokusná ověřování

Od školního roku 2021/2022 probíhá pokusné ověřování **alternativní zkoušky profilové části maturitní zkoušky** formou komplexní absolventské práce ve středních odborných školách. Dodatkem č. 2 bylo pokusné ověřování prodlouženo o 2 roky a bude ukončeno 30. 11. 2025.

Od školního roku 2022/2023 je realizováno pokusné ověřování **stupňovitého propojení vybraných oborů H, M, N** ve skupině oborů vzdělávání 53 – tedy Zdravotnictví ve středních a vyšších odborných školách. Konkrétně u oborů H – Ošetřovatel, M – Praktická sestra, N – Diplomovaná všeobecná sestra, N – Diplomovaná dětská sestra. Od 1. 9. 2024 bude zahájeno pokusné ověřování u komplementárních oborů M – Nutriční asistent a N – Diplomovaný nutriční asistent.

Dodatkem č. 2 k vyhlášenému pokusnému ověřování organizace a průběhu modelu vzdělávání umožňující dosažení středního vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou podle vybraných rámcových vzdělávacích programů oborů středního vzdělání kategorie stupně dosaženého vzdělání L0 a H ve vybraných středních školách dochází k prodloužení doby trvání pokusného ověřování o 3 roky. Pokusné ověřování bude ukončeno v roce 2029.

V rámci vyhlášeného pokusného ověřování ve školním roce 2023/2024 (které bylo zahájené od 1. 10. 2020) mohou ředitelé škol maturujícím žákům nabídnout možnost nahradit část jedné nebo i jednu celou profilovou maturitní zkoušku z oblasti vzdělávání Informatika a informační a komunikační technologie (Rámcový vzdělávací program pro gymnázia) a oblasti Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích (Rámcový vzdělávací program pro střední odborné školy) výsledkem úspěšně vykonané zkoušky (zkoušek) z této oblasti vzdělávání doložené **mezinárodně uznávaným certifikátem (certifikáty)**. Pokusné ověřování má své ukončení po jeho prodloužení o dva roky naplánované na 30. 9. 2025.

Taktéž probíhá pokusné ověřování nahrazování AP zkoušek/certifikátů z oblasti všeobecného vzdělávání v rámci profilové maturitní zkoušky. Toto pokusné ověřování probíhá od 1. 9. 2022 do 30. 9. 2024. I v rámci tohoto pokusného ověřování může být nahrazena buď celá jedna profilová zkouška nebo pouze část profilové zkoušky.

Revize RVP ICT

V rámci revize IT RVP středního odborného vzdělávání (SOV) u všech kategorií oborů vzdělání došlo zejména ke změně: klíčové kompetence na nově **Digitální kompetenci**; samotného vzdělávacího okruhu na úkor základní práce s digitálními technologiemi na nově **Informatické vzdělávání** a průřezového tématu (**Člověk a digitální svět**). Klíčová digitální kompetence a průřezové téma byly změněny ve svém obsahu podle vývoje digitálních technologií a způsobů jejich využívání ve

¹⁵ <http://archiv-nuv.npi.cz/t/new-skills.html>

společnosti, v osobním i pracovním životě. Cílem infromatického vzdělávání je vést žáky ke schopnosti rozpoznávat infromatické aspekty světa a využívat poznatky z infromatiky k porozumění a uvažování o přirozených i umělých systémech a procesech, ke schopnosti řešit nejrůznější pracovní a životní situace, cílevědomě a systematicky volit a uplatňovat optimální postupy.

Cílem nastavení průřezového tématu Člověk a digitální svět je začlenit digitální technologie do výuky a do života školy a propojit formální výuku se zkušenostmi žáků z jejich neformálních vzdělávacích aktivit a učení mimo školu. Obsah průřezového tématu byl rozpracován tak, aby rozvoj digitálních kompetencí mohl být začleněn do učebních osnov ostatních vzdělávacích oblastí a okruhů.

MŠMT prostřednictvím NPI ČR poskytuje středním odborným školám metodickou podporu při implementaci nového pojetí ICT kurikula v RVP SOV do ŠVP a další vzdělávací aktivity. Účinnost Opatření ministra je od 1. 9. 2023.

Školy mohly dle své odborné připravenosti zapracovat změny spojené s Infromatickým vzděláváním do svých ŠVP na dobrovolné bázi již od 1. 9. 2023. Povinnost vyučovat podle aktualizovaného ICT kurikula je nastavena od 1. 9. 2025 plošně pro všechny ročníky a obory vzdělání.

Reformy v oblasti pregraduální přípravy pedagogů a v oblasti dalšího vzdělávání a podpory pedagogických pracovníků

Jako další součást modernizace regionálního školství ČR pokračuje také naplňování Reformy přípravy učitelů a učitelek v ČR, která započala podpisem memoranda mezi MŠMT a zástupci asociací děkanů fakult připravujících učitele v září roku 2021. Hlavním cílem reformy je proměnit přípravu učitelů tak, aby ČR každý rok připravovala dostatek nových učitelů připravených pomáhat všem svým žákům naplno se rozvíjet, tedy učitele schopné přispívat k naplňování dvou hlavních cílů Strategie 2030+.

Byl vytvořen a přijat **Kompetenční rámec absolventa učitelství**, který představuje společnou národní vizi kvality absolventa učitelství. Jedná se o kompetenční model, který obsahuje 18 kompetencí rozdělených do 6 oblastí. Přijatý kompetenční rámec je základem pro národní šetření připravenosti absolventů a začínajících učitelů, dále se pak stal součástí požadavků na tzv. doplňující pedagogické studium, kterým mohou absolventi neučitelství studijních programů získat odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka, a bude zařazen taktéž do Rámcových požadavků na studijní programy, jejichž absolvováním se získává odborná kvalifikace k výkonu regulovaných povolání pedagogických pracovníků.

Je finalizována příprava inovace podmínek pro **akreditaci studijních programů** vedoucích ke kvalifikaci učitele s cílem otevřít systém inovacím a dále posilovat profesní podobu pregraduální přípravy učitelů, zejména posílením praktické složky přípravy. Je posilována také internacionalizace přípravy učitelů, zvyšování atraktivity učitelství profese a rozvoj oborových didaktik jako klíčové složky přípravy učitelů, zejména prostřednictvím dotačního programu Na učitelích záleží a výzvy Podpora pregraduální přípravy budoucích učitelů a učitelek v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK).

Pokračuje také **reforma pedagogických praxí** a užší propojování fakult připravujících učitele se školami regionálního školství. Bylo zahájeno pokusné ověřování Systému podpory provázejících učitelů s cílem zvyšování kvality pedagogických praxí. Toto pokusné ověřování pilotuje pozici provázejícího učitele, která byla zakotvena do zákona o pedagogických pracovnících s účinností od 1. 1. 2024, a dále pilotuje financování těchto pozic tak, jak je navrženo v návrhu novely školského zákona, který je nyní předložen vládě ke schválení.

Od 1. 1. 2024 bylo taktéž zakotveno tzv. **Adaptační období učitele**, které zahrnuje období 2 let od začátku výkonu činnosti učitele, a pozici uvádějícího učitele, který zejména metodicky vede začínajícího učitele po dobu jeho adaptačního období, průběžně a pravidelně s ním hodnotí jeho práci a seznamuje ho s činností školy.

V roce 2024 pokračuje **příprava systému podpory ředitelů škol a školských zařízení**. V návaznosti na evaluaci inovovaného studia pro ředitele škol realizovaného Národním pedagogickým institutem

(NPI ČR), bude připraven návrh novely vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

V rámci rozvoje pedagogické profese byl v roce 2023 vyhlášen třetí ročník **dotační výzvy Na učitelích záleží**, která je zaměřena na posilování prestiže učitelského povolání a zvyšování zájmu o učitelské povolání a dále pak na popularizaci studia učitelství a zvyšování atraktivity učitelské přípravy. Ve výzvě bylo podáno celkem 37 žádostí, podpořeno bylo 14 projektů. Dotační výzva byla opět vyhlášena pro rok 2024.

Reformy v oblasti zvyšování inkluзивity vzdělávacího systému

V souladu se strategickou linií Strategie vzdělávací politiky ČR 2030+ a Programovým prohlášením vlády ČR, plánuje MŠMT od roku 2025 **financování školních psychologů a školních speciálních pedagogů ze státního rozpočtu** tak, aby měla každá běžná základní škola nárok na určitou výši úvazku těchto pedagogických pozic. Výhledově se předpokládá tento systém zajistit i v mateřských a na středních školách.

Aktuálně, v první fázi institucionalizace, mohou běžné základní školy nárokově čerpat finanční prostředky na tyto pozice z **výzvy Šablony pro MŠ a ZŠ I OP JAK**, školy do 179 žáků prostřednictvím pedagogicko-psychologických poraden. Je připravována novelizace zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jejímž cílem je především zkvalitnit poradenský systém a zajistit inkluзивnější prostředí ve školách.

Zavedena bude **spádovost pedagogicko-psychologických poraden** vůči běžným základním školám za účelem jejich metodického vedení a zajišťování sdílených školních psychologů a školních speciálních pedagogů. Zavádí se také povinnost a specifikace poradenských služeb, které musí ředitelé základních a středních škol zajišťovat.

Krajům bude nově dána povinnost zajistit podmínky pro poskytování poradenských služeb školskými poradenskými zařízeními. Předpokládá se také úprava prováděcích právních předpisů se záměrem **sjednocení diagnostických a intervenčních postupů školských poradenských zařízení**, redefinice činností poradenských pracovníků a upřesnění informací k doporučování podpůrných opatření. MŠMT bude také usilovat o zvyšování počtu speciálních pedagogů a psychologů ve školství, a to spoluprací s univerzitami i novelizací zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci NPI ČR probíhá další vzdělávání pedagogických pracovníků např. v práci s heterogenní třídou a v používání diagnostických nástrojů. Průběžně jsou rozvíjeny i weby určené pedagogům i nejširší veřejnosti podporující inkluзивní vzdělávání <https://zapojmevsechny.cz/> a zajišťující metodickou podporu školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť <https://poradenstvi.npi.cz/>.

Výzvy v oblasti zvyšování inkluзивity vzdělávacího systému

Na rok 2024 byla vyhlášena **Výzva** pro podávání žádostí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu na aktivity v **oblasti primární prevence rizikového chování a podpory duševního zdraví** ve školách a školských zařízeních. Vláda ČR na svém jednání dne 19. 7. 2023 schválila usnesením č. 548 Akční plán realizace **Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023-2025**. Průběžně je aktualizováno také metodické doporučení pro primární prevenci rizikového chování a jeho přílohy. V roce 2023 např. příloha *Psychická krize/duševní onemocnění žáka*.

V roce 2023 byla vyhlášena výzva v rámci **OP JAK Akční plánování v území – IDZ**. Mezi podporované aktivity patří implementace opatření dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v krajích. Mezi povinnými podaktivitami je kariérové poradenství, prevence

předčasných odchodů ze vzdělávání, podpora rovných příležitostí ve vzdělávání a rozvoj potenciálu každého žáka, zvýšení kvality poradenských služeb pro děti, žáky a studenty na úrovni kraje a další.

V roce 2024 budou otevřeny pro příjem žádostí **dvě výzvy IROP podporující rovný přístup k inkluzivnímu vzdělávání a kvalitním poradenským službám** v oblasti vzdělávání. Pozornost je věnována opatřením umožňujícím přechod žáků do hlavního vzdělávacího proudu a samostatnému způsobu života pomocí rozvoje vzdělávací infrastruktury. Podporována je také infrastruktura školských poradenských zařízení.

MŠMT nadále realizuje program na podporu škol s nadprůměrným zastoupením žáků se sociálním znevýhodněním v rámci implementace komponenty **NPO 3.2 Adaptace kapacity a zaměření školních programů, který probíhá do 31. 8. 2025. Cílem je podpořit 400 škol.**

Reformy v oblasti podpory škol a zřizovatelů

Od 1. 7. 2023 realizuje MŠMT šestiletý **systemový projekt Střední článek podpory**, který představuje cílenou metodickou podporu v celé škále nepedagogických oblastí: od školské legislativy, rozpočtu a financování, pracovněprávní problematiky přes správní řízení, dokumentaci, výkaznictví až po řízení školy, komunikaci se zřizovatelem, vedení lidí a mnohé další. Samotnému projektu předcházela dvouletá pilotáž, která měla ověřit, zda je tento typ podpory přínosný a vhodný, což se díky externí evaluaci realizované v rámci výzkumu v roce 2022-2023 financovanému TA ČR (č. projektu TIRDMSMT015MT04) Masarykovým ústavem vyšších studií, ČVUT v Praze potvrdilo.

Střední článek podpory je financovaný z OP JAK. Projekt s celkovým rozpočtem necelých 890 milionů korun, který potrvá do roku 2029, a je zaměřena na regionální podporu, v rámci ČR fungují centra metodické podpory v každém ze 14 krajů ČR (resp. v rámci Prahy funguje centrální metodické středisko). Je zaměřen na podporu ředitelů a zřizovatelů škol, přičemž má tři hlavní cíle:

- 1) nastavení systému komunikace a metodické podpory pro vedení škol v oblasti řízení organizace a vedení lidí a pro zřizovatele při plnění zřizovatelské role vůči školám,
- 2) poskytování informací a metodické podpory v oblasti řízení organizace a vedení lidí pro vedení všech škol a školských zařízení a jejich zřizovatele,
- 3) poskytování individualizované metodické podpory v oblasti řízení organizace a vedení lidí všem mateřským a základním školám a jejich zřizovatelům.

Střední článek podpory je **doplněním vzdělávacího systému o zásadní strukturální prvek podpory** v institucionální oblasti, který se má zasadit o profesionalizaci vedení škol i výkonu role zřizovatelů, o efektivní nastavení vzdělávací soustavy a vytváření rovných podmínek pro vzdělávání.

Školám a zřizovatelům pomáhá formou bezplatných individuálních i skupinových konzultací, usnadňuje práci začínajícím ředitelům, poskytuje pravidelný informační servis se stručným přehledem legislativních novinek a změn ve školství, zajišťuje obousměrnou komunikaci a informovanost z i na MŠMT a propojuje aktéry ve vzdělávání.

Reformy v oblasti snižování předčasných odchodů ze vzdělávacího procesu

Na oblasti reforem snižující předčasné odchody ze vzdělávání spolupracuje resort školství s resortem práce a sociálních věcí. MŠMT (Odbor středního, vyššího odborného a dalšího vzdělávání) se stalo aplikačním garantem výzkumu, který realizuje Sociologický ústav Akademie věd České republiky, jehož součástí je i **sociologický průzkum předčasných odchodů ze vzdělávání žáků cizinců**, resp. žáků a studentů s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka. Výsledky výzkumu budou zpracovány v roce 2026. Tento projekt navazuje na obdobný projekt realizovaný v základních školách.

Reformy v oblasti podpory technických a digitálních dovedností

MŠMT investovalo do rozvoje digitálního vzdělávání **cca. 1,1 mld. Kč v roce 2023**, a to díky NPO a jeho komponentě **3.1 Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace**. Všechny investice se řídily novými RVP v oblasti ICT, které zavedly nový koncept informatiky a novou klíčovou – digitální – kompetenci. Od 1. 9. 2023 se musely podle nového RVP začít vyučovat na 1. stupni základních škol (ISCED 1). Investice komponenty 3.1 Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace se skládají ze tří hlavních intervencí.

V rámci první intervence NPI ČR pokračoval projekt zaměřený na implementaci nových RVP na úrovni škol, včetně školení pro učitele o tom, jak **rozvíjet inženýrské myšlení a digitální kompetence žáků**. Projekt bude probíhat v období 2022-2025 s celkovou alokací 385 mil. Kč. Projekt má dvě hlavní aktivity:

1. První je poskytování školení a konzultací školám o tom, **jak zavádět nové RVP na úrovni škol** a rozvíjet inženýrské myšlení a digitální kompetence žáků. Školení jsou poskytována celému školnímu kolektivu: ředitelům, učitelům informatiky, učitelům ostatních předmětů. K 31. 12. 2023 celkem projekt podpořil 4174 škol a 22 344 jednotlivců se 3501 vzdělávacími aktivitami.
2. Druhou aktivitou je vytvoření **sítě IT guru**, kteří školám poskytují rady a konzultace k procesu digitalizace a nákupu digitálních zařízení. Celkem projekt podpořil 784 unikátních škol (k 31. 12. 2023).

Tento projekt v roce 2024 pokračuje s oběma hlavními aktivitami, tzn. se školením poskytovaným školám zdarma tak, aby školy zvládly zavést úspěšně nové školní vzdělávací programy podle revizí v RVP a byly schopny úspěšně využívat novou klíčovou digitální kompetenci ve všech vzdělávacích oblastech a zároveň nový obsah Informatiky. Zároveň pokračuje bohatá aktivita IT guru, které se v nedávné době začali podílet i na aktivitách směřujících ke vhodnému nasazení AI do škol. Nadále se realizují zajímavé aktivity, ve kterých si pedagogové mohou vyzkoušet výuku nové Informatiky, aktivity pro rozvoj digitálních kompetencí žáků, diskutují a předávají si zkušenosti s IT guru, krajskými ICT metodiky i lektory.

V rámci druhé intervence byly školám poskytnuty finanční prostředky na **nákup digitálních učebních pomůcek pro žáky** v souladu s jejich novým školním vzdělávacím programem za účelem rozvoje jejich inženýrské myšlení a digitálních kompetencí (celkem 689 374 352,00 Kč). V roce 2023 byly podpořeny základní školy a gymnázia, střední školy a konzervatoře.

V rámci třetí intervence byly školám poskytnuty finanční prostředky na **nákup digitálních zařízení k prevenci digitální propasti** (celkem 446 934 840,00 Kč v roce 2023). Prostředky byly rozděleny podle koeficientu, který zohledňuje socioekonomickou situaci každé školy. Cílem je podpořit 70 000 studentů a zřídit fondy mobilních digitálních zařízení v 80 % škol. Tato intervence pokračuje také v roce 2024.

Reformy v oblasti relevance dosaženého vzdělání a titulů na pracovním trhu

V roce 2023 probíhalo plnění cíle MŠMT, který byl stanoven v roce 2021 - **transformovat vysoké školy s cílem adaptace na nové formy učení** a v odpovědi na měnící se potřeby trhu práce v post-covidové obnově (komponenta 3.2.1 – reforma 176), a to v rámci NPO. Cílem reformy je zvýšit kapacity vysokých škol a přizpůsobit strukturu studijních programů novým trendům a měnícím se potřebám trhu práce, zejména v souvislosti s vývojem v oblasti digitálních technologií. Dílčím cílem MŠMT je také přispět k naplňování prioritních cílů Strategického záměru ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021 (SZ2021+), Strategie internacionalizace vysokého školství na období od roku 2021 a na ně navazujících strategických dokumentů jednotlivých veřejných vysokých škol. Cíle reformy jsou plněny dále i v roce 2024.

V rámci reformy budou transformovány formy i obsah vysokoškolského vzdělávání – budou vytvořeny:

- nové profesně zaměřené studijní programy orientované na potřeby trhu práce a zahrnujících významný podíl praktické výuky,
- nové studijní programy zaměřené na progresivní obory (rychle se rozvíjející odvětví s vysokou přidanou hodnotou a odvětvích s významnou společenskou relevancí a nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, které byly stanoveny jako prioritní na národní úrovni v konzultaci se sociálními partnery),
- nové programy celoživotního vzdělávání, kurzy zaměřené na rozšiřování dovedností – upskilling i rekvalifikace – reskilling (příčemž doménou vysokých škol bude zejména upskilling pracovníků v oblastech vyžadujících vysokou kvalifikaci za účelem posílení přenosu poznatků mezi akademickou a aplikační sférou) a kurzy vedoucích k získání odborných způsobilostí potřebných pro získání kvalifikací dle Národní soustavy kvalifikací (NSK) – tzv. mikrocertifikáty,
- díky investicím v oblasti informačních systémů a technologií bude možné na VŠ zvýšit podíl blended learning (tedy kombinace prezenčních a distančních forem vzdělávání, využívání metod online vzdělávání v prezenčních studijních programech) nebo distančního vzdělávání a bude kladen důraz na zvyšování kvalifikace akademických pracovníků v oblasti využívání informačních technologií.

Alokace na reformu činí 3 mld. Kč. Financování probíhá formou příspěvku v souladu s § 18 odst. 3 a 4 zákona o vysokých školách. Oprávněnými subjekty jsou veřejné vysoké školy dle přílohy č. 1. zákona o vysokých školách. **Celkem bude podpořen vznik více než 150 studijních programů (určených pro posluchače vysokých škol) a 300 programů a kurzů na posílení znalostí (tzv. upskilling a reskilling; primárně určených pro širokou veřejnost).**

V rámci NPO MŠMT v roce 2023 vyhlásilo nový reformní program “Podpory zelených dovedností a udržitelnosti na vysokých školách“, a to v rámci komponenty 7.4. Program je vyhlášen na období 2023-25, celková alokace činí 960 mil. Kč. Smyslem programu je podpora revize stávajících studijních programů s cílem zařadit do nich témata zelené transformace nebo vzniku nových studijních programů a kurzů celoživotního vzdělávání, jejichž absolventi budou vybaveni znalostmi zeleného vzdělávání a tím kvalifikovanou pracovní silou v dynamicky se rozvíjejících oborech souvisejících s ekologickou transformací. Tento program má přispět k naplňování národních i evropských strategií, přičemž žadatelům se doporučuje, aby své projekty provázali s globálními metodikami Sustainable Development Goals a EUR-LEX – 32022H0627 (Council Recommendation on learning for the green transition and sustainable development). Cílem reformy je nastavení takových podmínek ve vysokoškolském prostředí, které podpoří nárůst počtu vysoce kvalifikovaných pracovníků na trhu práce. Mezi oprávněné žadatele o podporu se řadí veřejné vysoké školy.

Program je rozdělen na 5 klíčových aktivit:

1) Nově akreditované studijní programy

V rámci této klíčové aktivity bude podpořena tvorba nově akreditovaných studijních programů (bakalářských, magisterských, doktorských) s akademickým i profesním profilem. Cílem je úprava podoby studijních programů pro zajištění vyššího souladu mezi kompetencemi absolventů těchto studijních programů a aktuálních i budoucích požadavků trhu práce. Cíl - 20 studijních programů.

2) Tvorba nových/inovovaných předmětů ve studijních programech

Tato aktivita směřuje k vytvoření nových či inovaci stávajících předmětů (povinných a/nebo povinně volitelných), ve stávajících studijních programech (bakalářských, magisterských a/nebo doktorských) v hodnotě alespoň 5 ECTS v případě jednosemestrálního kurzu, a v případě dvousemestrálního kurzu v minimální hodnotě 2x3 ECTS. Cíl - 50 předmětů.

3) Kurzy celoživotního vzdělávání

Aktivita je zaměřena na tvorbu nových kurzů celoživotního vzdělávání orientovaných na výkon povolání, kurzů zaměřených na rozšiřování dovedností (upskilling) a rekvalifikace (reskilling). Nově vytvářené kurzy budou koncipovány v souladu s Doporučením Rady ze dne 16. 6. 2022 o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnanost. V tomto cíli nejsou podporovány zájmové kurzy celoživotního vzdělávání ani programy a kurzy v rámci univerzit třetího věku. Cíl - 20 kurzů ČZV.

4) Strategie udržitelnosti a zelené transformace

Vytváření strategií udržitelnosti a zelené transformace na vysokých školách. Strategie stanoví vizi, prioritní oblasti, zásady a cíle, které jsou nezbytné pro podporu ekologické transformace vysokých škol v krátkodobém a střednědobém horizontu, včetně vzdělávání v oblasti zelených dovedností. Cíl - 20 strategií.

5) Strategická partnerství

Navazování strategických partnerství v rámci vědecko-výzkumné spolupráce, spolupráce s aplikační sférou (praxe, exkurze, zapojení excelentních pracovníků a odborníků do výuky apod.), spolupráce se státní a veřejnou sférou, vzdělávacími institucemi, výzkumnými organizacemi apod., a to na národní i mezinárodní úrovni. Podmínkou pro čerpání příspěvku je uzavření spolupráce s minimálně 1 národním a/nebo mezinárodním partnerem, který bude spolupracovat na realizaci výše uvedeného výběru klíčových aktivit. Cíl - 20 uzavřených partnerství.

V oblasti vysokého školství hlavní plánované a pokračující reformy souvisí zejména s dlouhodobými koncepčními materiály, jako jsou Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od r. 2021 a s ním související samostatný dokument Strategie internacionalizace vysokého školství na období od r. 2021. Téma internacionalizace je zpracované v odděleném dokumentu, což odkazuje k důležitosti, kterou pro MŠMT má. Jedná se o dlouhodobý materiál zaměřený na zlepšování propojení s okolním světem, ať už na úrovni mezinárodní spolupráce nebo mobility do i z ČR. Strategický záměr představuje také dlouhodobý koncepční materiál, který v sobě zahrnuje šest prioritních cílů, jejichž postupné naplňování zajišťuje sada dílčích cílů a konkrétních opatření. Těmito prioritními cíli jsou

1. rozvíjet kompetence přímo relevantní pro život a praxi v 21. století
2. zlepšovat dostupnost a relevanci flexibilních forem vzdělávání
3. zvýšit efektivitu doktorského studia
4. posilovat strategické řízení a efektivní využívání kapacit v oblasti výzkumu a vývoje na vysokých školách
5. budovat kapacity pro strategické řízení vysokého školství a
6. snižovat administrativní zatížení pracovníků vysokých škol, aby se mohli naplno věnovat svému poslání.

Na oba zmíněné dokumenty navazuje jejich společná každoroční aktualizace v podobě Plánu realizace, který popisuje vybraná opatření zamýšlená pro realizaci v daném roce. Současně představuje možnost dynamicky reagovat na společenský vývoj a k těmto komplexním strategickým dokumentům doplňovat aktuální témata. V průběhu implementace Strategického záměru a Strategie internacionalizace tak již Plány realizace umožnily reagovat např. na pandemii onemocnění COVID-19 nebo válku na Ukrajině, postupně se skrze ně rozvíjí i téma well-beingu a další oblasti.

I přes snahu všech zúčastněných stran se v roce 2023 nepodařilo předložit návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o

vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tento úkol se proto přenáší do roku 2024.

Návrh novely reaguje zejména na některé problémy, které byly identifikovány při implementaci novely zákona o vysokých školách č. 137/2016 Sb. Jedná se zejména o snahu upravit fungování poskytovatelů zahraničního vzdělání na území ČR. Dále se jedná o některé úpravy zaměřené zejména na: potřeby studentů, snižování administrativní zátěže a podporu elektronizace veřejné správy, podporu internacionalizace, řešení působnosti Rady Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství, zlepšení stavu doktorských studií, řešení některých legislativně-technických problémů.

Reformy v oblasti mládeže

Strategický dokument na podporu mládeže

Odbor pro mládež MŠMT v současné době začíná s tvorbou národního strategického dokumentu pro podporu mládeže, který v České republice aktuálně chybí (poslední byla Koncepce podpory mládeže na období 2014-2020). Strategický dokument by měl jasně definovat aktuální výzvy a priority v oblasti mládeže. Cílem bude společně s ostatními klíčovými aktéry, jak z oblasti veřejné správy, neziskového sektoru i samotné mládeže, definovat největší problémy a mezery v oblasti podpory mládeže a následně nastavit jejich řešení prostřednictvím jasné struktury dosažitelných cílů, opatření a měřitelných výstupů.

Dle předběžné vize by se podpora mládeže měla zaměřit na tři hlavní pilíře prolínající se napříč celým dokumentem:

- Rozvoj plného potenciálu mladých lidí (budování kompetencí),
- Přejít mladého člověka do dospělosti (vyváženost podpory, která bude motivovat mladé lidi k samostatnosti a převzetí zodpovědnosti za svůj vlastní život),
- Podpora participace mládeže (zapojení mládeže do veřejného života a do rozhodovacích procesů majících vliv na zlepšení situace mládeže).

Tvorba nového strategického dokumentu na podporu mládeže bude vycházet ze tříступňové participativní struktury:

- 1) Rada pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání (poradní orgán ministra)
 - o řídicí orgán pro tvorbu strategického dokumentu s meziresortním přesahem.
- 2) Národní pracovní skupina pro strukturovaný dialog s mládeží,
 - o participativní platforma pro zainteresované subjekty včetně zástupců mladých lidí a organizací dětí a mládeže.
- 3) Panel mládeže,
 - o samostatně vedená reprezentativní platforma mladých lidí.

Desegregace ve vzdělávání

V reakci na body 4 a 5 rozhodnutí Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 25. 9. 2019 v rámci jeho dohledu nad výkonem rozsudku D.H. a ostatní proti České republice (č. 57325/00, rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 11. 2007) bylo zřízeno Expertní fórum vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP. Fórum je složené mj. ze zástupců romské komunity. Jeho cílem bylo identifikovat příčiny přetrvávajícího nadměrného počtu romských žáků, kteří se vzdělávají podle programů pro žáky s lehkým mentálním postižením, a formulovat doporučení k zajištění rovného přístupu romských žáků ke vzdělání. Na závěry a doporučení fóra reagovalo MŠMT v roce 2024 strategickým dokumentem Rovný přístup romských žáků ke vzdělání (Výkon rozsudku ESLP ve věci D.H. a ostatní proti České republice). MŠMT se tématu romských žáků ve vzdělávání věnovalo ve Strategické linii 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+.

Desegregační a inkluzivní opatření jsou provázána i se Strategií prevence kriminality 2022–2027, Koncepcí boje proti extremismu a předsudečné nenávisti na roky 2021–2026 a zejména se Strategií rovnosti, začlenění a participace (Strategie romské integrace) 2021–2030. Probíhá rozmanitá

spolupráce, např. v uskupeních zaměřených na desegregaci nebo naplňování aktivit navazujících na zmíněný rozsudek D.H. proti České republice. Cíle a úkoly jsou realizovány prostřednictvím dílčích strategií a koncepcí a činností pracovních orgánů (např. činnost Rady vlády pro lidská práva, Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením, Rady vlády pro národnostní menšiny, Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, Pracovní skupiny pro desegregaci Zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Pracovní skupiny Zmocněnkyně vlády pro lidská práva k předsudečnému násilí a nenávistným projevům nebo Platformy pro naplňování Strategie romské integrace Vládní zmocněnkyně pro romské záležitosti). V neposlední řadě ÚV ČR podporuje prostřednictvím dotačních programů komunitní činnost v sociálně vyloučených lokalitách a zmocňování romských komunit, včetně oblasti vzdělávání.

Rozvoj trhu práce a zaměstnanost

Aktivní politika zaměstnanosti

V roce 2024 plánuje MPSV v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) pilotní ověření nového nástroje – integrační pracovní místo (IPM). IPM je reakcí MPSV na dlouhodobou kritiku efektivnosti některých nástrojů APZ, zejména nástroje veřejně prospěšné práce, spočívající v jejich nízkém příspěvku k posunu znevýhodněných osob na volný trh práce, výkonu kvalitnějšího zaměstnání, resp. k trvalé pracovní a sociální integraci. IPM kombinuje podporu vytvoření pracovního místa prostřednictvím poskytnutí mzdového příspěvku zaměstnavateli se závazkem zaměstnavatele uvolňovat podporovanou osobu na integrační aktivity v průběhu výkonu zaměstnání. Integrační aktivitou je v zásadě jakákoliv psychosociální podpora, která reaguje na specifické potřeby znevýhodněných osob a která takovýmto osobám poskytuje základní podporu při řešení jejich nepříznivé životní situace. Může se tedy v závislosti na potřebách znevýhodněné osoby jednat například o dluhové poradenství, bytové poradenství, drogové poradenství a samozřejmě i kariérové poradenství. Vzhledem k tomu, že cílem IPM je trvalé pracovní uplatnění, je za integrační aktivitu považována i účast na výběrových řízeních. Integrační aktivity jsou navrženy ve spolupráci zaměstnavatele, pracovníka psychosociální podpory, podpořeného zaměstnance a Úřadu práce a jsou součástí individuálního plánu osobního rozvoje. Rozsah integračních aktivit je minimálně 16 hodin v měsíci. Koncept IPM počítá s vytvářením takovýchto míst na dobu 12 měsíců s možností prodloužení o dalších 6 měsíců. Výše mzdového příspěvku činí 50 % mzdových výdajů zaměstnavatele, maximálně 26 000 Kč měsíčně, výše integračního příspěvku, který se skládá ze dvou komponent, činí 4 700 Kč za integrační komponentu a až 2 800 Kč za mzdovou komponentu. Integrační příspěvek je paušální. Pilotáž fáze ověřování podmínek realizace nového nástroje bude probíhat do 30. 9. 2024 ve správním obvodu vybraných kontaktních pracovišť Úřadu práce České republiky: Most, Děčín, Praha 8, Ústí nad Orlicí, Bruntál, Šumperk, Ostrava-město. Následovat bude vyhodnocení funkčnosti konceptu a dopadu nástroje na cílovou skupinu. MPSV předpokládá, že dominantními zřizovateli IPM budou obce a sociální podniky.

V roce 2024 projde relativně zásadní revizí rovněž nástroj veřejně prospěšné práce (VPP). Právě nástroj VPP čelil v minulých letech kritice ve smyslu jeho nízkého přínosu k trvalé pracovní a sociální integraci podporovaných osob, resp. k jejich posunu k výkonu kvalitnějšího zaměstnání a eliminaci bariér, které podporované osoby vylučují z volného trhu práce či které vedou k sociální exkluzi. Nicméně nástroj VPP i přes tuto kritiku má nezastupitelnou roli v systému APZ, a to zejména jestliže je efektivně zacílen na skupiny osob, u nichž jsou VPP jediným možným zaměstnáním. Jedná se zejména o osoby bydlící v malých obcích zatížených sociálním vyloučením, kde nelze očekávat i přes státní intervence vznik jiných pracovních příležitostí a kde je rovněž limitujícím faktorem obtížná dopravní dostupnost umožňující dojížděku do zaměstnání. VPP budou proto v roce 2024 zacíleny na podporu znevýhodněných uchazečů o zaměstnání bydlících v obcích do 5 000 obyvatel, které zároveň vykazují vysokou zátěž sociálním vyloučením vyjádřenou indexem sociálního vyloučení sestavovaným Agenturou pro sociální začleňování, tj. obce, které vykazují tento index v hodnotě 12 bodů a více. Doplňkově bude možné prostřednictvím VPP podpořit rovněž uchazeče o zaměstnání, kteří jsou osobami v hmotné nouzi a kteří vykonávali veřejnou službu podle zákona o pomoci v hmotné nouzi.

V průběhu roku 2024 dále MPSV očekává zdárné dokončení legislativního procesu u zákona o integračním sociálním podniku a zákona změnového, jímž je domodelován celý regulační rámec. Návrhy zákonů byly již projednány Legislativní radou vlády, připraveno Stanovisko předsedy Legislativní rady vlády a schváleny vládou, přičemž bylo v průběhu tohoto procesu rozhodnuto o specifickém zaměření právě toliko na vydefinování a podporu integračních sociálních podniků. Do okruhu takto definovaných sociálních podniků budou spadat takoví zaměstnavatelé, kteří se budou zaměřovat na zaměstnávání osob se specifickými potřebami, tedy osob s určitým sociálním nebo zdravotním znevýhodněním. Na rozdíl od již známých entit (zaměstnavatelů, uznaných na chráněném trhu práce) však nebude záměrem pouhé zaměstnávání stanoveného okruhu znevýhodněných zaměstnanců, ale i účinná pomoc k jejich integraci ve společnosti, prostřednictvím řešení problémů těchto osob. Vládní návrhy obou zákonů byly zařazeny na pořad probíhající 98. schůze PSP ČR, která byla zahájena dne 9. 4. 2024. Absence legislativního ukotvení sociálního podnikání je dlouhodobým problémem rozvoje sociálního podnikání v ČR. Legislativní vymezení integračních sociálních podniků přitom povede nejen k propagaci tohoto způsobu podnikání podporujícího trvale udržitelný sociální rozvoj, ale umožní efektivně cílit nástroje na podporu jejich vzniku a dalšího rozvoje. Některé nástroje podpory při tom obsahuje již samotný návrh – především se jedná o zvýšení přístupnosti k veřejným zakázkám prostřednictvím institutu vyhrazených veřejných zakázek a možnost poskytnutí motivačního příspěvku těm integračním sociálním podnikům, kterým se podaří zdárně umístit své bývalé zaměstnance na volném trhu práce. Dalšími nástroji podpory jsou sleva na sociálním pojištění za znevýhodněné zaměstnance a vyšší limity pro integrační sociální podniky v případě poskytování tzv. náhradního plnění.

Kromě vzniku zákonného regulačního rámce hodlá ČR, v souladu s evropským doporučením, přijmout strategický dokument, jímž má být stanoven okruh opatření k rozvoji sociálního podnikání v ČR. Na podporu vytváření ekosystému rozvoje sociálního podnikání pak MPSV bude v roce 2024 pokračovat v aktivitách projektu Rozvoj ekosystému sociálního podnikání (RESP). V rámci tohoto projektu je vytvářena podpurná síť pro sociální podniky a podporováno jejich síťování nejen mezi sebou, ale dalšími relevantními aktéry. Mimo jiné jsou vytvářena regionální poradenská centra pro sociální podniky a nástroje na zvyšování odborných kapacit sociálních podnikatelů s cílem zvýšit jejich konkurenceschopnost prostřednictvím virtuálního vzdělávání prostřednictvím Institutu sociálního podnikání.

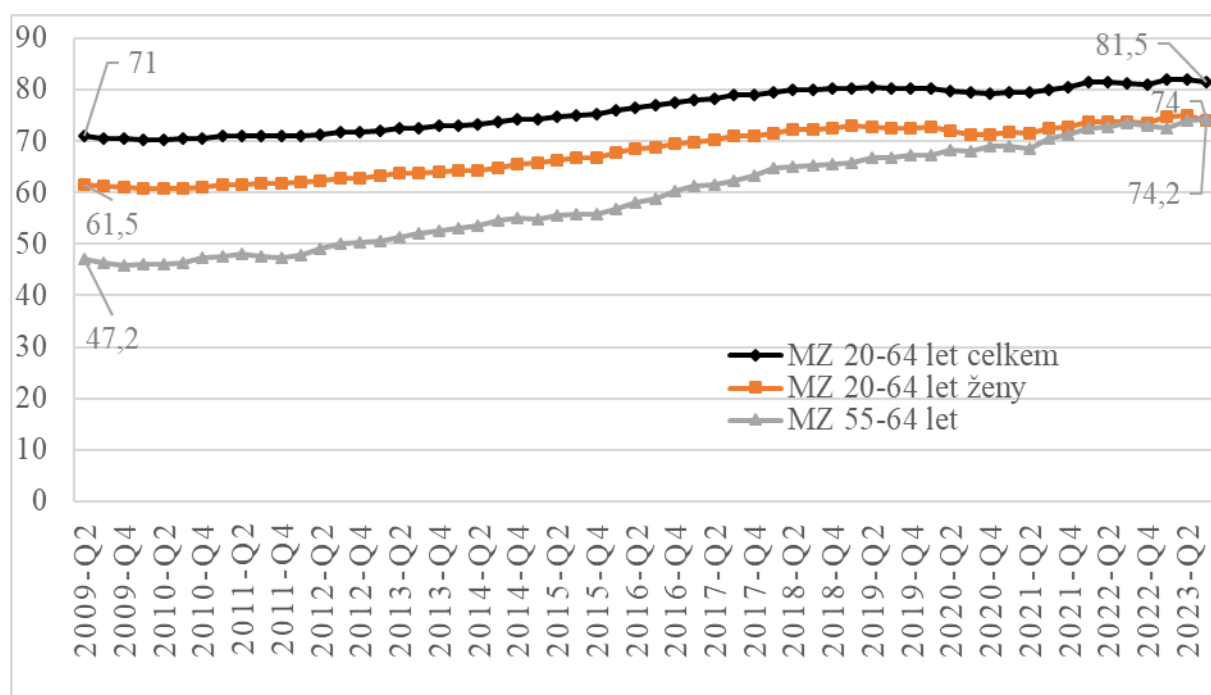
MPSV dále připravuje návrh revize chráněného trhu práce. Příslušná novela zákona o zaměstnanosti prošla již meziresortním připomínkovým řízením. Předmětem novelty je zefektivnit poskytování příspěvku podle § 78a zákona o zaměstnanosti, tj. příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postižením (OZP) na chráněném trhu práce, a zamezit nejzásadnějším excesům při poskytování této společensky potřebné podpory. Předmětem úpravy je stanovení stropu pro provozní složku příspěvku, tj. té části příspěvku, která slouží ke kompenzaci části provozních nákladů zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáním OZP, a s tím související zpřesnění uznatelnosti těchto nákladů. Smyslem navržené úpravy je nicméně rovněž podpoření profesní mobility osob se zdravotním postižením z chráněného trhu práce na volný trh práce nabízející zpravidla pracovní možnosti s vyšším profesním potenciálem či mzdovým ohodnocením. Součástí návrhu je tedy rovněž zrušení poskytování příspěvku na osoby se zdravotním znevýhodněním, tj. osoby, které sice mají nějaká zdravotní omezení, avšak v takovém rozsahu, že nevedou ke vzniku invalidity, a dále odstupňování odvodu do státního rozpočtu při neplnění povinnosti zaměstnavatele zaměstnávat OZP (v případě zaměstnavatele nad 25 zaměstnanců povinnost zaměstnat 4 % zaměstnanců z řad OZP). Synergicky k této novele bude v roce 2024 MPSV nadále pokračovat v realizaci projektu „Podpora zaměstnanosti osob se zdravotním postižením“, jehož prostřednictvím je poskytována podpora jak samotným OZP, tak je rovněž pracováno s potenciálními zaměstnavateli OZP s cílem odbourat stereotypy a další bariéry při zaměstnávání OZP na volném trhu práce.

Nadále je vysokou prioritou MPSV v oblasti politiky zaměstnanosti podpora dalšího vzdělávání. Kromě pokračování realizace standardních rekvalifikací či rekvalifikací v oblasti digitálních dovedností financovaných z Národního plánu obnovy, bude v roce 2024 nadále MPSV pokračovat v rozvoji Databáze rekvalifikací a kurzů dalšího vzdělávání. V oblasti podpory dalšího vzdělávání je zásadní spuštění projektu NPO-Digi pro firmy, se kterým se počítá v průběhu března/dubna 2024. Jedná se o projekt navazující na sérii projektů Vzdělávejte se a následně Podpory odborného

vzdělávání zaměstnanců (POVEZ) zaměřených na podporu vzdělávání zaměstnanců prostřednictvím jejich zaměstnavatelů. S ohledem na priority politiky zaměstnanosti a probíhající změny na trhu práce bude podporovaným vzděláváním vzdělávání v oblasti digitálních dovedností. Projekt, který realizuje Úřad práce České republiky, je dále doplněn o podporu vzdělávání zaměstnanců prostřednictvím střešních organizací jejich zaměstnavatelů.

V průběhu roku 2024 MPSV dále připraví pilotní ověření nového nástroje APZ, jehož prostřednictvím bude možné financovat složení zkoušky podle zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání. V současném systému rekvalifikací je totiž možné tuto zkoušku uhradit jen v případě, že je součástí celé rekvalifikace, tj. je integrální součástí celého rekvalifikačního kurzu. To v zásadě snižuje pružnost systému dalšího vzdělávání na jedné straně a na straně druhé vede k prodražování rekvalifikačních kurzů v těch případech, kdy k dosažení požadovaného účelu získání příslušné kvalifikace je dostačující složení zkoušky z profesní kvalifikace bez nutnosti účasti na celém rekvalifikačním kurzu.

Graf 14: Míra zaměstnanosti (MZ) v ČR: celkem ve věku 20-64 let, žen, starších osob ve věku 55-64 (v %; sezónně očištěná data)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_Q__custom_5123938/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=5b4f0e4e-d405-447c-ae8b-6aa91321c4cc

Podpora zaměstnanosti žen, zvyšování nabídky služeb péče o děti

ČR se, v návaznosti na Strategii rodinné politiky 2024–2030, která nahradila předchozí Koncepti rodinné politiky, ale také na NPO, zaměřuje na zvyšování kapacit kvalitních a dostupných služeb předškolní péče o děti (zejména pro děti do 3 let). Zákon o dětské skupině nastavuje základní parametry služby péče o děti od šesti měsíců (do zahájení povinné školní docházky) na nekomerční bázi. K 6. 2. 2024 MPSV eviduje **1 682 dětských skupin s 22 647 místy pro děti**. Z NPO byly v roce 2023 vyhlášeny tři investiční výzvy, příjem žádostí je průběžný a pokračuje i v roce 2024. Konkrétně se jedná o výzvu na budování kapacit dětských skupin pro veřejný sektor č. 045 s alokací 1,7 mld. Kč, pro občanský sektor č. 046 s alokací 1,0 mld. a na podporu adaptace stávajících dětských skupin na novelu zákona č. 247/2014 Sb. a jejich další rozvoj č. 004 s alokací 200 mil. Kč. Celkem má být do pol. roku 2026 podpořen vznik 391 nových dětských skupin a zrekonstruováno/rozšířeno 333 stávajících zařízení. Dne 10. 3. 2023 byla vyhlášena výzva OPZ+ č. 049 na podporu vybudování

dětských skupin s alokací 300 mil. Kč. Předloženy byly žádosti za 705 mil. Kč. V září došlo k navýšení o dalších 40 mil. Kč. Celkem bylo podpořeno 110 projektů/nových dětských skupin.

Aktuálně je v procesu přípravy **novela zákona o dětských skupinách**, kterou by měla být definována tzv. sousedská dětská skupina. MPSV dále soustavně monitoruje kvalitu a rozvoj dětských skupin, za tímto účelem spustilo projekt, jehož cílem je nastavení rámce pro systematický monitoring a evaluaci a cílenou komunikační strategii směrem k obcím jako potenciálním zřizovatelům.

Za účelem komplexní podpory pečujících a snížení nerovností na trhu práce mezi muži a ženami, především v souvislosti s řešením problematiky sladování péče a práce, realizuje MPSV od 1. 1. 2023 tříletý **projekt Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života**. Projekt se soustředí na témata podpory vyššího zapojení mužů do péče, podpory informovanosti pečujících a zvyšování dostupnosti a kvality služeb péče o děti. Hlavními výstupy budou doporučení pro koncepční činnost v oblasti podpory pečujících založené na rozsáhlém šetření a dále návrh koncepce předškolní péče.

V rámci projektu je připravováno reprezentativní šetření pečujících osob a neformálních pečujících za účelem zjištění jejich potřeb a bariér v péči. Při přípravě šetření proběhly skupinové rozhovory zaměřené na čtyři kategorie osob (neformální pečující muži, ženy, pečující otcové a mladá generace „bez péče“ (představy a očekávání)). Výsledky šetření budou následně použity při tvorbě opatření zaměřených na tyto cílové skupiny. Byly zahájeny přípravy informačního zdroje pro pečující, který bude poskytovat ucelené, komplexní informace v oblasti péče a neformální péče.

Intenzivně probíhá metodická podpora budování a provozu dětských skupin s důrazem na metodickou podporu obcí (ve spolupráci s odborem realizace programu ESF). Pokračuje práce na tvorbě návrhu koncepce předškolní péče. Tento dokument si klade za cíl harmonizovat oblastí předškolní péče (MPSV) a předškolního vzdělávání (MŠMT), dosáhnout optimálního propojení s ohledem na regionální potřeby, kvalitu služeb a financování ve vazbě na zřizování dětských skupin přímo obcemi.

V návaznosti na doporučení Rady o evropské záruce pro děti připravilo MPSV **Akční plán k naplnění Záruky pro děti** na období 2022–2030. Záruka pro děti přispívá k provádění zásady 11 Evropského pilíře sociálních práv a doplňuje strategii EU o právech dítěte. ČR na podzim 2021 jmenovala národní koordinátorku Záruky. Akční plán byl vládou schválen 16. 10. 2022, první zpráva o plnění akčního plánu by měla být vládě předložena v 1. pol. roku 2024 a následně každé dva roky.

11. 10. byla usnesením č. 750 schválená **Strategie rodinné politiky 2024–2030**, která obsahuje 5 hlavních cílů – sladování rodinného a pracovního života se týká hlavní cíl číslo 3. Opatření v něm obsažená se týkají podpory kvalitního a dostupného předškolního vzdělávání a péče o děti, sladování pracovního, rodinného a osobního života skrze opatření v oblasti pracovně-právní legislativy a dávkové podpory, podpory rovných podmínek pro zapojování mužů a žen do péče a podpory služeb pro pečující.

Rovnost žen a mužů na trhu práce

Rozdíl v průměrné mzdě žen a mužů se v posledních letech zdatelně zmenšuje (20,1 % v roce 2018, 15 % v roce 2021), přesto se stále nachází nad průměrem EU, který je 12 %.¹⁶ Odborné studie nicméně poukazují na to, že zatímco u celkového rozdílu v odměňování žen a mužů vidíme pozitivní změnu, rozdíly v odměňování na stejné pozici jsou odbourávány výrazně pozvolněji a pohybují se kolem 9 %.¹⁷ Na fenomén rozdílu v odměňování má vliv vysoký rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů, který je mj. způsobem dlouhým výpadkem žen z trhu práce při péči o děti. Nedostupnost předškolních zařízení

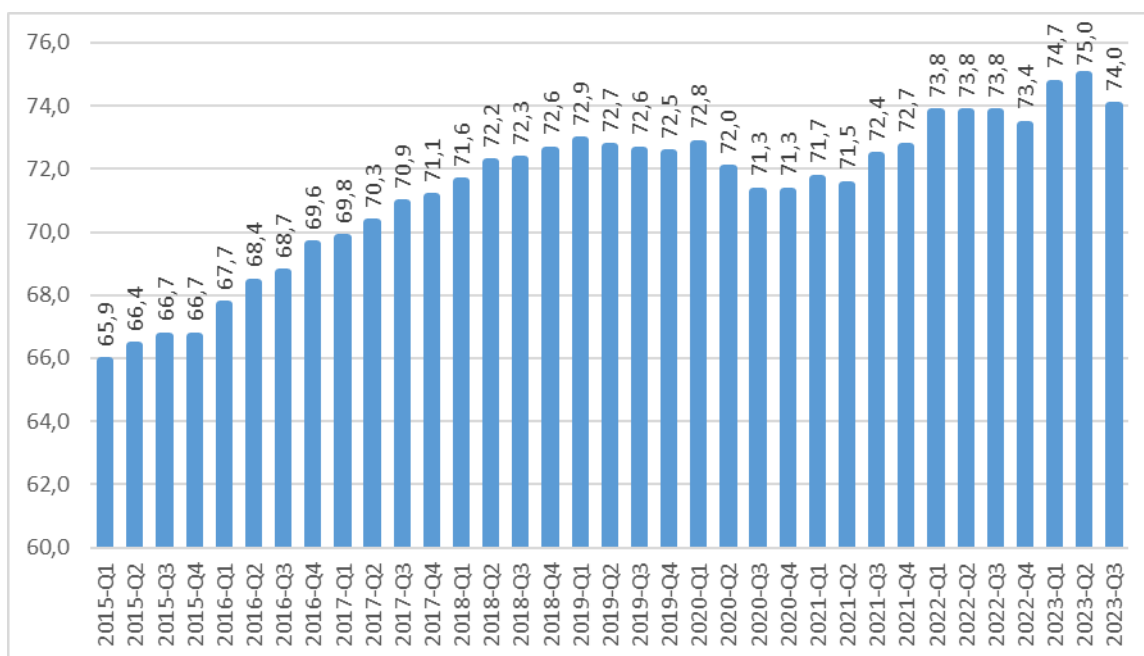
¹⁶ Blíže viz [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](https://statistics.eurostat.eu)

¹⁷ Blíže viz [Equal Wage for Equal Work? Gender Wage Equality in Diverse Labour Market Contexts \(cas.cz\)](https://www.cas.cz/), str. 44.

péče a vzdělávání dětí je jedním z problémů, s kterým se Česko dlouhodobě potýká, a který brání rychlejšímu návratu žen z mateřské a rodičovské dovolené.¹⁸

Za účelem odstraňování genderových nerovností na trhu práce přijala vláda ČR 8. 3. 2021 **Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030** (dále jako „Strategie 2021+“). Kromě podpory rovnosti žen a mužů na trhu práce se Strategie 2021+ zaměřuje na potírání genderových stereotypů, zvyšování zastoupení žen v rozhodovacích pozicích, podporu dostupnosti služeb péče o děti či prevenci domácího a sexuálního násilí.¹⁹ K financování opatření Strategie 2021+ slouží mj. operační programy pro programové období 2021–2027 jako např. OPZ+, OP JAK či EHP/Norské fondy. Úřad vlády ČR pravidelně vyhodnocuje plnění jednotlivých opatření Strategie 2021+ ze strany jejich gestorů.²⁰ V letech 2023 a 2024 probíhá aktualizace tohoto strategického dokumentu, jejímž cílem je zohlednit socioekonomický vývoj od roku 2021, včetně například dopadů ruské války na Ukrajině. Dalším klíčovým dokumentem v oblasti rovnosti žen a mužů na trhu práce je **Akční plán rovného odměňování žen a mužů 2023–2026**, který je prvním samostatným vládním dokumentem řešícím tuto oblast. V roce 2023 došlo zároveň k přijetí **směrnice o transparentnosti odměňování**.²¹ Tato směrnice posiluje vymahatelnost práva na rovnou odměnu a v rámci své tříleté transpoziční lhůty je postupně inkorporována do českého právního řádu.

Graf 15: Míra zaměstnanosti žen v ČR (v %; sezónně očištěná data)



Zdroj: Eurostat

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/42fcd310-614a-44c4-9e48-1761aafb70d8?lang=en>

¹⁸ Blíže viz [Strategie rovnosti žen a mužů.pdf \(vlada.cz\)](#).

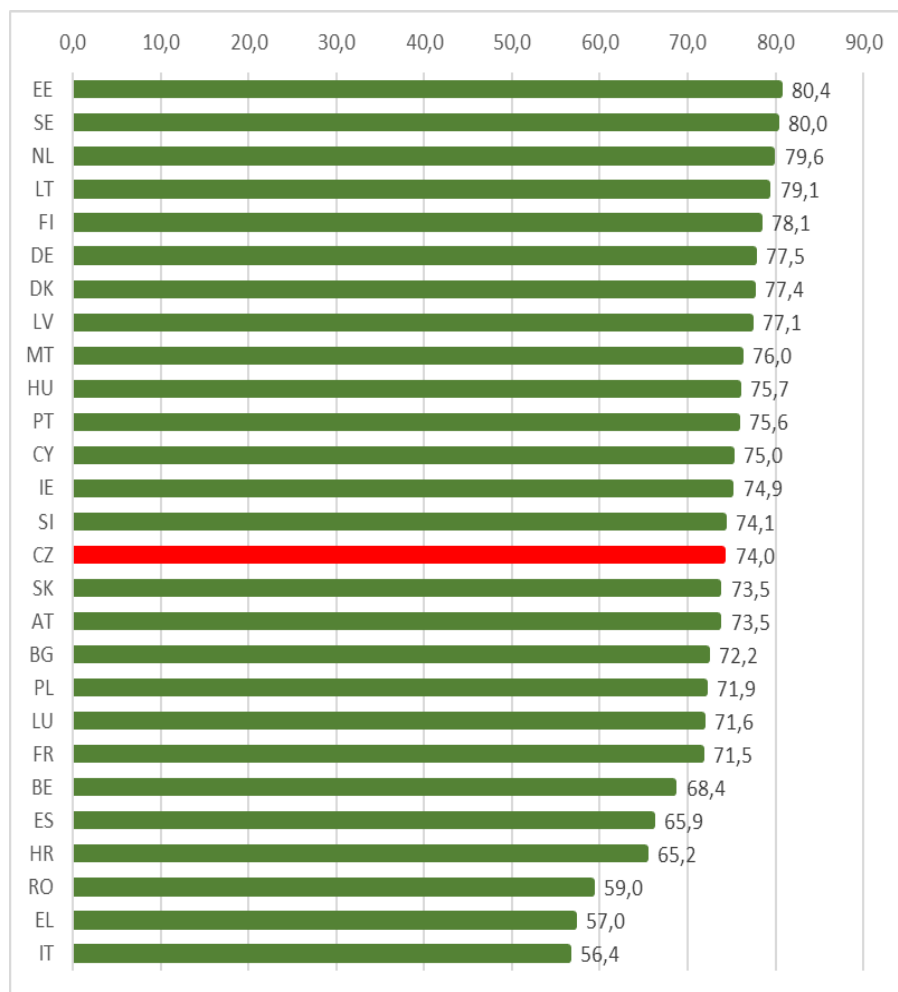
¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Blíže viz [Zprávy o plnění Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030 | Vláda ČR \(gov.cz\)](#).

²¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/970 ze dne 10. 5. 2023, kterou se posiluje uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty prostřednictvím transparentnosti odměňování a mechanismů prosazování

V roce 2024 bude také probíhat transpozice **směrnice zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních**, která cílí na prolomení tzv. skleněného stropu.²²

Graf 16: Srovnání míry zaměstnanosti žen v ČS EU za Q3/2023 (v %; sezónně očištěná data)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_Q_custom_9506244/default/table?lang=en

Aktivní stárnutí

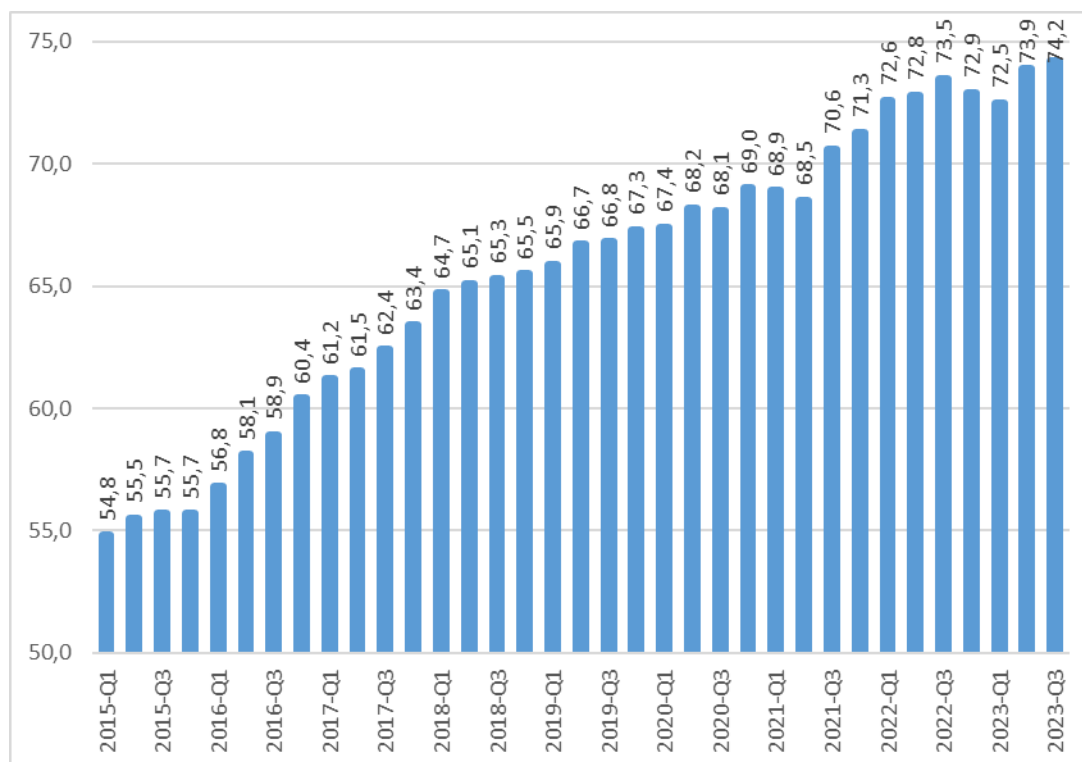
Dne 13. 9. 2021 vláda schválila **Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2021–2025**, který formuloval tzv. Desatero přípravy na stárnutí: 1. Spravedlivé důchody, 2. Dostupnější a kvalitní sociální a zdravotní služby, 3. Dostupnější a bezbariérové bydlení pro seniory, 4. Podpora sendvičové generace a neformálních rodinných pečujících, 5. Příprava státu na stárnutí společnosti, 6. Podpora rodiny a mezilidské vztahy, 7. Bezpečný život seniorů, boj proti diskriminaci, násilí a tzv. šmejdům, zvýšení ochrany spotřebitele, 8. Celoživotní učení, trh práce a aktivní stárnutí, 9. Bezbariérový veřejný prostor, 10. Osvěta a medializace tématu.

Dne 29. 11. 2023 vláda schválila **Akční plán k naplnění Strategického rámce přípravy na stárnutí společnosti na období 2023–2025**. Akční plán formuluje novou vizi seniorské politiky – opírá se

²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) (EU) 2022/2381 ze dne 23. 11. 2022 o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností a o souvisejících opatřeních

o principy udržitelného rozvoje společnosti, mezigenerační soudržnost, klade důraz na spolupráci všech aktérů a aktivní přístup k životu a zapojování se do společnosti. Akční plán odráží současné trendy na trhu práce, včetně rychle se měnících požadavků na dovednosti, s cílem zlepšit přístup na trh práce, zvyšování kvalifikace, zajištění důstojné mzdy, poskytnutí přiměřené ochrany a péče, podporuje aktivní stárnutí a zdravý životní styl. Globální cíle politiky přípravy na stárnutí jsou spolupráce států se všemi aktéry jako základ odolné společnosti, aktivní osobní přístup ke stárnutí, důstojné stáří a kvalita života. Hlavními cíli akčního plánu jsou: zajistit institucionální podporu přípravy na stárnutí, podporovat aktivní a zdravé stárnutí, podporovat zaměstnanost a adaptabilitu na trh práce, podporovat bezpečný život starších osob a podporovat důstojné zajištění ve stáří.

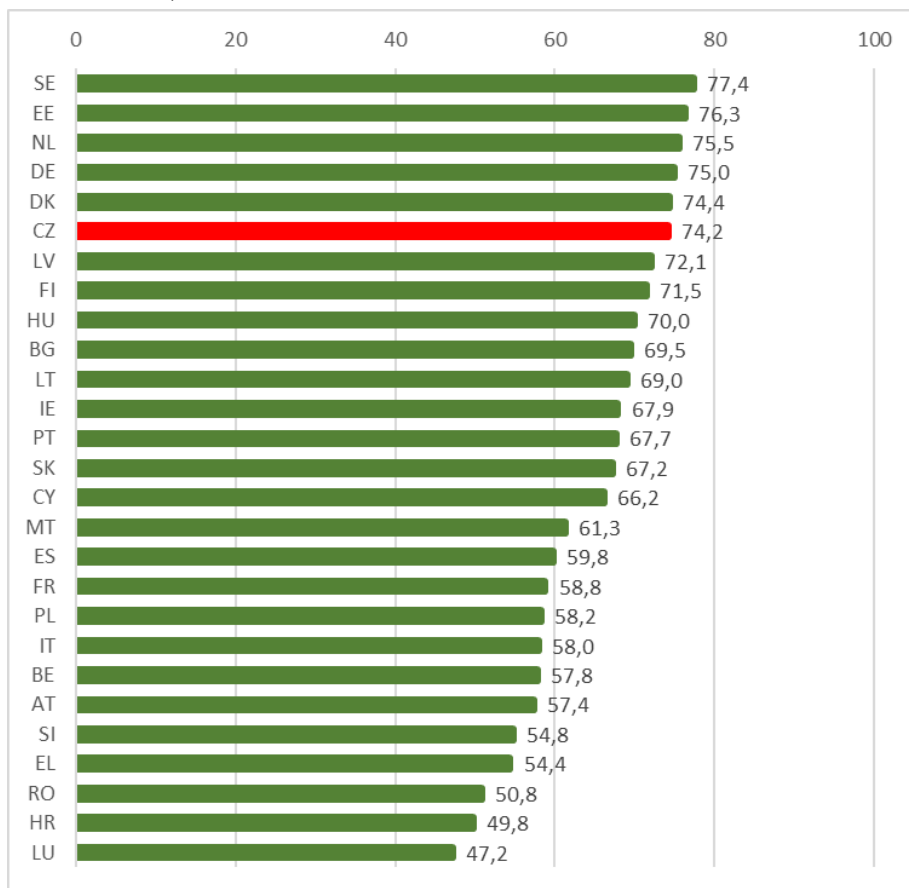
Graf 17: Míra zaměstnanosti osob ve věku 55-64 v ČR (v %; sezónně očištěná data)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_Q_custom_9507480/default/table?lang=en

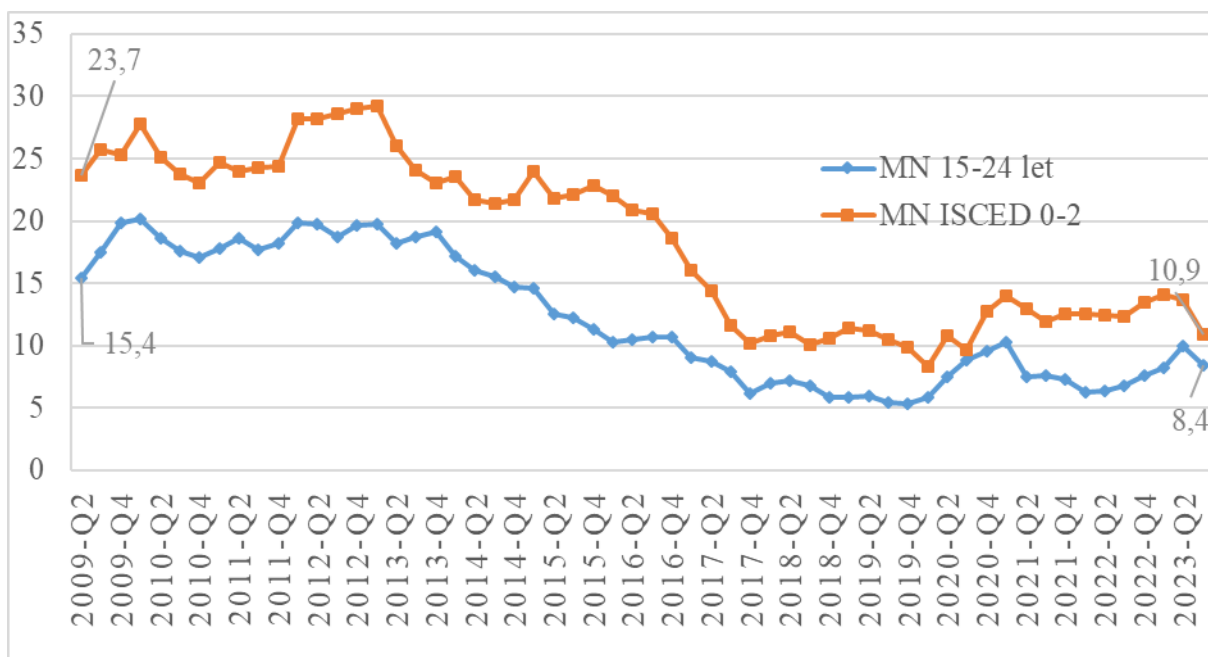
Graf 18: Srovnání míry zaměstnanosti osob ve věku 55-64 v ČS EU za Q3/2023 (v %; sezónně očištěná data)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_Q_custom_9507792/default/table?lang=en

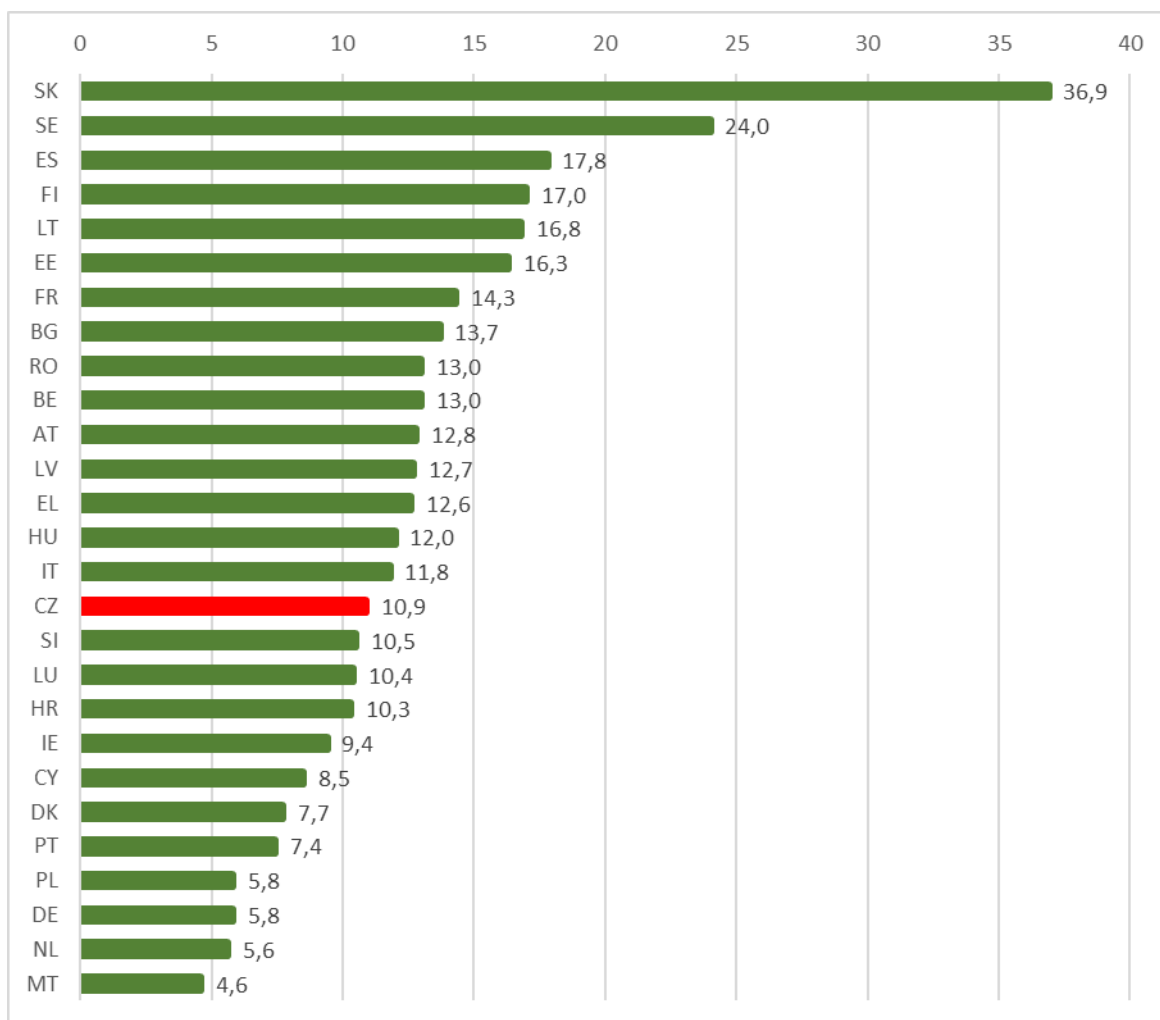
Graf 19: Čtvrtletní míry nezaměstnanosti (MN) v ČR: mladých ve věku 15-24, osob s nízkou kvalifikací (0-2) dle klasifikace ISCED (v %, sezónně očištěná data)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_Q_custom_5124251/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=81aa6eee-80fb-4e86-9735-1c0403a208f3

Graf 20: Srovnání míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací v ČS EU za Q3/2023 (v %; sezónně očištěná data)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_EDUC_Q_custom_9510966/default/table?lang=en

Zaměstnávání cizinců

V roce 2023 bylo zaměstnávání zahraničních pracovníků ze zemí mimo EU v ČR nadále výrazně ovlivněno přetrvávajícím pozastavením migračních toků z Ukrajiny, Ruska a Běloruska, k němuž došlo v důsledku ruské vojenské invaze na Ukrajinu dne 24. 2. 2022. V závěru roku však vláda rozhodla o **částečném obnovení náběru žádostí na Ukrajině s účinností od 1. 1. 2024**. Nařízeními vlády č. 436/2023 Sb. a č. 437/2023 Sb. byly nově nastaveny kvóty pro pracovní migraci, na jejichž základě bude možno přijmout až 13 100 žádostí o zaměstnanecké karty a až 1 500 žádostí o mimořádná víza ročně. Ukrajinci budou do ČR přicházet primárně prostřednictvím vládních migračních programů. Cílovou skupinu tvoří ukrajinci občané pobývající na Ukrajině, kteří jsou podle platných ukrajinských předpisů oprávněni vycestovat z Ukrajiny (tj. především ženy a z mužů ti starší než 60 let), aby migrační politika ČR nenarušovala podporované vojenské obranné

úsilí ukrajinského státu, a rovněž ukrajinští občané legálně pobývající v jiných členských státech EU a v dalších zemích světa.

Ke konci roku 2023 bylo v ČR zaměstnáno **107 tisíc držitelů dočasné ochrany** pobývajících na našem území, kterým český stát umožňuje **volný přístup na trh práce** a případné zprostředkování zaměstnání veřejnými službami zaměstnanosti.

V zájmu posílení pracovní migrace do ČR vláda pro rok 2024 rozhodla rovněž o novém nastavení kvót pro žádosti o zaměstnanecké karty v dalších zdrojových státech. Nejvíce byla **navýšena roční kvóta na zastupitelských úřadech v Manile (Filipíny)**, a to o 8 050, a v **Ulánbátaru (Mongolsko)**, a to o 2 020. K navýšení kvót dochází především ve prospěch středně a nízko kvalifikovaných pracovníků. O 1 500 žádostí o zaměstnanecké karty ročně však byla na všech zastupitelských úřadech dohromady **navýšena i kvóta pro žádosti podávané vysoce kvalifikovanými pracovníky**.

Vydáním nařízení vlády č. 437/2023 Sb. došlo s účinností k 1. 1. 2024 k **opětovnému spuštění náběru žádostí o mimořádná pracovní víza** v rámci migračního programu určeného pro pracovníky v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví. Žádosti o tato víza budou moci zahraniční pracovníci kromě Ukrajiny (1 500 ročně) nově podávat také na zastupitelských úřadech v Kišiněvě (Moldavsko), Sarajevu (Bosna a Hercegovina), Skopji (Severní Makedonie) a Tbilisi (Gruzie), a to v počtu 250 ročně na každém úřadu.

MPSV v rámci novely zákona o zaměstnanosti připravuje nový systém ekonomické pracovní migrace, jehož cílem je upravit podmínky zaměstnávání cizinců ze třetích zemí ve smyslu vyšší diferenciaci přístupu k pracovním migrantům na základě jejich lidského kapitálu a očekávaného přínosu pro tuzemskou ekonomiku. Systém bude odpovídat potřebám trhu práce s důrazem na podporu příchodu osob s vyšší kvalifikací. Vzhledem ke skutečnosti, že tyto potřeby a priority nelze vyjádřit jediným ukazatelem, jeví se jako vhodný nástroj bodové ohodnocení zahraničních kandidátů. Tento systém za účelem podpory atraktivity a konkurenceschopnosti českého trhu práce propojí kvalifikační potřeby, lidský kapitál cizinců a charakteristiky pracovních míst se zvýhodněním v rychlosti řízení a délce uděleného pobytového oprávnění. Současně s tímto nástrojem však musí být zaveden efektivní systém prověřování zaměstnavatelů cizinců a využívání dat o migraci od ostatních institucí (MV, ÚP ČR, Státní úřad inspekce práce, ČSSZ a další), aby bylo účinně možné kontrolovat dodržování podmínek, za kterých byla pracovní a pobytová oprávnění vydána, a aby byly subjekty, které podmínky nedodržují, penalizovány s cílem zvýšení ochrany tuzemského trhu práce a pracovních podmínek zaměstnanců.

Jedním ze zásadních znevýhodnění cizinců nejen na českém trhu práce, ale obecně při jejich integraci do majoritní populace, je znalost českého jazyka. S cílem podpory ekonomické soběstačnosti a uplatnění kvalifikačního potenciálu zaměstnanců ze zahraničí proto připravilo MPSV společně s MŠMT zázemí pro jazykové vzdělávání v českém jazyce pro cizince. Úřady práce tak v souladu s posílením uplatnitelnosti klientů s migrační zkušeností na českém trhu práce poskytují rekvalifikační kurzy českého jazyka pro cizince. V návaznosti na zvýšenou poptávku ze strany klientů i zaměstnavatelů došlo v roce 2023 k rozšíření akreditace rekvalifikačních programů ČJ pro cizince o další jazykové úrovně, aktuálně je možné absolvovat kurzy základní, navazující a pro pokročilé, v pokročilých úrovních je pak rekvalifikace zaměřena na výuku českého jazyka vedoucí k lepší orientaci cizince při uplatnění na trhu práce. Z aktuálních zjištění vyplývá potřeba prohlubování jazykových kompetencí vysoce kvalifikovaných cizinců, a to prostřednictvím odborné češtiny, zejména v oborech sociální práce, administrativní činnosti, ekonomie-účetnictví a IT. Uvedené oborové profilace odpovídají jednak poptávce na trhu práce, dále však také kvalifikační struktuře cizinců, kterým se dosud nepodařilo uplatnit v původním oboru. Jako ideální nástroj se v této souvislosti ukazuje e-learning (předpokládající již vysokou úroveň znalosti ČJ) s prvky interaktivní výuky. MPSV se proto bude v následujícím období roku 2024 v souvislosti s poskytováním služeb klientům z řad cizinců zaměřovat především na prohlubování znalosti odborné ČJ.

V roce 2024 bude dále pokračovat realizace projektu EURES+3Z Up! včetně takových aktivit jako je zřízení pozice specialisty pro práci s osobami s migrační zkušeností, který působí od července 2023 na

regionálních pracovišť Úřadu práce, a svými na míru navrženými strategiemi pro klienty s migrační zkušeností usilují o maximalizaci jejich pracovního potenciálu v rámci tuzemského trhu práce.

Za velmi důležitý nástroj pro zefektivnění procesů jednotlivých činností považuje MPSV digitalizaci. Příkladem takové formy digitalizace je aktuálně probíhající projekt pro vytvoření automatizovaného digitálního systému zasílání informačních karet zaměstnavateli a jejich příjem do informačních systémů MPSV bez potřeby manuálního zpracování informací. V roce 2024 budou zároveň pokračovat práce na komplexní úpravě IT systémů Úřadu práce a MPSV v oblasti zahraniční zaměstnanosti a v oblasti sjednocení webových prezentací určených potenciálním pracovním migrantům ze zemí mimo EHP.

Dočasná ochrana

Ke konci roku 2023 v ČR pobývalo **375 tisíc držitelů dočasné ochrany** udělované válečným uprchlíkům z Ukrajiny. Ke dni 1. 1. 2024 nabyla účinnosti novela č. 454/2023 Sb. měnící zákon č. 65/2022 Sb. označovaný jako „Lex Ukrajina“, která stanovila podmínky **prodloužení dočasné ochrany o další 1 rok až do 31. 3. 2025**. Prodloužení dočasné ochrany opět probíhá ve dvou navazujících krocích, tj. po internetové registraci následuje osobní návštěva cizince na pracovišti MV za účelem vylepení vízového štítku s novou platností. Bez provedení těchto úkonů ve stanovených termínech dočasná ochrana zanikne a je o ni případně nutno znovu požádat. Po ukončení internetové registrace (ke dni 15. 3. 2024) klesl počet osob, které jsou nadále držiteli dočasné ochrany v ČR, na 339 tisíc.

3.4 Instituce a regulace a podpora podnikání v reakci na COVID - 19

Jednou z klíčových reforem, které uvádí Zpráva o ČR 2023, je posílení institucionální odolnosti prostřednictvím zlepšení protikorupčního rámce ČR. ČR rovněž potřebuje zlepšit svůj cyklus tvorby politik, zaměřit se na efektivitu veřejné správy a také na rámec pro zadávání veřejných zakázek.

Protikorupční reformy

Protikorupční reformy (komponenta 4.3 NPO)

Komponenta se skládá z celkem 5 reforem, přičemž pokrok v realizaci bude uveden ke každé reformě zvlášť. Všechny reformy se realizují bez výzev.

1.1 Ochrana oznamovatelů protiprávního jednání (milník č.202)

Reforma měla nastaven jeden závazný milník „Přijetí zákona o ochraně oznamovatelů a souvisejícího změnového zákona“ s termínem splnění do Q4 2024. Po aktualizaci CID ke dni 26. 9. 2023 došlo k předsunutí dosažení tohoto milníku na Q4 2023.

Návrh zákona o ochraně oznamovatelů a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů, byly dne 12. 1. 2023 PSP ČR projednány v prvním čtení. Po projednání v garančním Ústavně-právním výboru byly PSP ČR projednány dne 4. 4. 2023 ve druhém čtení. Návazně dne 14. 4. 2023 návrhy opět projednal garanční výbor. Ve třetím čtení PSP ČR návrhy projednala a schválila dne 21. 4. 2023. Návrhy zákonů byly dne 2. 5. 2023 postoupeny Senátu. V Senátu byly návrhy zákonů projednány dne 24. 5. 2023 Ústavně-právním výborem a dne 31. 5. 2023 Stálou komisí Senátu pro dohled nad veřejnými prostředky, které k nim přijaly svá usnesení. Návrhy zákonů byly dne 1. 6. 2023 projednány na plénu Senátu, nicméně k nim nebylo přijato žádné usnesení. Prezident návrhy zákonů podepsal 7. 6. 2023. Schválené zákony byly vyhlášeny dne 20. 6. 2023 ve Sbírce zákonů v částce 86 pod čísly 171/2023 Sb. a 172/2023 Sb. Zákony vstoupily v účinnost dne 1. 8. 2023. Zákon o ochraně oznamovatelů a související změnový zákon transponují do českého právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. 9. 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie.

Zákon o ochraně oznamovatelů:

- Zakotvuje ochranu širokému okruhu osob vykonávajících práci v soukromém i veřejném sektoru pro případ, že oznámí protiprávní jednání, ke kterému došlo u organizace, ve které pracují, nebo se kterou jsou v souvislosti s prací v kontaktu.
- Chránění před odvetnými opatřeními jsou zejména zaměstnanci, obchodní partneři zaměstnavatelů, OSVČ, stážisté, dobrovolníci i osoby, které oznamovateli pomohou protiprávní jednání oznámit nebo odhalit.
- V praxi ochranu oznamovatelů posílí zejména hmotněprávní zákaz odvetných opatření a obrácené důkazní břemeno ve sporech týkajících se odvetných opatření.

V režimu uvedených zákonů lze oznamovat jednání, které:

- má znaky trestného činu,
- má znaky přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč,
- porušuje samotný zákon o ochraně oznamovatelů,
- porušuje právní předpisy nebo předpisy Evropské unie upravující oblasti vymezené evropskou směrnicí, jejichž společným jmenovatelem je ochrana zájmů Evropské unie. Jde např. o oblast zadávání veřejných zakázek, ochrany spotřebitele, předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu či oblast ochrany životního prostředí.

Součástí zákonů je povinnost soukromoprávních zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají nejméně 50 zaměstnanců, vytvořit důvěryhodné interní kanály pro podávání oznámení a poskytnutí ochrany

oznamovateli a dalším chráněným osobám před odvetnými opatřeními. Soukromoprávní subjekty zaměstnávající nejméně 50 a zároveň méně než 250 zaměstnanců měly dle zákona čas na zavedení vnitřního oznamovacího systému až do 15. 12. 2023. Až na výjimky musí interní oznamovací systém zavést rovněž všichni veřejní zadavatelé.

Oznamovatelé mohou oznámení podávat rovněž u MSp, které provozuje externí oznamovací systém. MSp také poskytuje poradenství zaměstnavatelům, možným oznamovatelům i veřejnosti. Více informací lze nalézt na <https://oznamovatel.justice.cz/>.

Reforma byla tedy ještě před uplynutím stanoveného termínu úspěšně dokončena.

1.2 Posílení legislativního rámce a transparentnosti v oblasti soudů, soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Novela zákona o soudech a soudcích (milník č. 203)

ČR měla přijmout novelu zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů. Touto novelou měla být zavedena objektivní pravidla pro výběr soudců a soudních úředníků, podrobněji upravena vedlejší činnost soudců a zefektivněna soudní řízení, na kterých se podílejí přísedící.

Tato novela nabyла účinnosti dnem 1. 1. 2022 s výjimkou ustanovení bodů 23, 27, 28, 33 a 35 první části čl. I, týkající se otázky zveřejňování soudních rozhodnutí, která nabyла účinnosti dnem 1. 7. 2022. Postup reformy tak odpovídá plánu dle schváleného Zadání reformy. Současně též v souvislosti s hodnocením splnění tohoto milníku EK došlo k přijetí Instrukce č. 2/2023 MSp o organizaci práce a odborné průpravě přísedících okresních a krajských soudů, jejímž cílem je zefektivnění soudních řízení, na kterých se podílejí přísedící. Zefektivnění spočívá v digitalizaci a elektronizaci komunikace s přísedícími.

Milník 203 byl úspěšně dokončen.

Novela zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů (milník č. 204)

Česká republika má přijmout novelu zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů. Touto novelou má být zaveden instanační přezkum rozhodnutí kárného senátu na základě opravného prostředku a dále mají být zavedena opatření ke zvýšení efektivity řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, zejména pokud jde o složení kárných senátů, platy státních zaměstnanců odsouzených za kárné provinění a řešení kárné věci dohodou.

Tato novela byla projednávána v předchozím volebním období jako sněmovní tisk č. 683, přičemž byla dne 10. 12. 2020 projednána v 1. čtení PSP ČR a postoupena Ústavně právnímu výboru, kde bylo jeho projednávání přerušeno, a do konce funkčního období předchozí sněmovny projednána nebyla. Byl proto zpracován nový návrh zákona, který byl dne 31. 1. 2024 schválen vládou. Návrh zákona bude v nejbližších dnech zaslán k projednání Poslanecké sněmovně.

1.3 Sběr a analýza dat o korupci

Reforma měla nastaven jeden závazný milník „Vytvoření metodiky měření korupce v České republice“ s termínem splnění do Q4 2023.

Reforma byla realizována Sociologickým ústavem Akademie věd ČR ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti jako jejím aplikačním garantem v rámci výzkumného projektu „Korupce ve vybraných sektorech v České republice a možnosti jejího snížení“. Reforma k dosažení cílů využila inovativní nástroje založené na uplatnění vhodných sociologických metod.

Nová metodika umožní replikovatelné a efektivní měření přímé a nepřímé zkušenosti s korupcí v ČR a určení rozsahu a forem korupce ve vybraných společenských odvětvích. Návazně umožní formulaci doporučených opatření ke snížení korupce ve vybraných odvětvích.

Reforma byla úspěšně dokončena dne 29. 12. 2023, kdy byla prostřednictvím aktuality na webu korupce.cz (<https://korupce.cz/projekt-korupce-ve-vybranych-sektorech-v-ceske-republice-a-moznosti-jejeho-snizeni-byl-uspesne-dokoncen/>) zveřejněna souhrnná výzkumná zpráva k projektu „Korupce ve vybraných sektorech v ČR a možnosti jejího snížení“ obsahující popis projektu, jeho metodologii a analýzu výsledků výzkumu přímé a nepřímé zkušenosti s korupcí v různých sektorech ČR a dále metodiku měření korupce umožňující replikovatelnost výzkumu. Dále byly zveřejněny dotazník použitý k průzkumu u insiderů společně s datovými soubory pro jednotlivé sektory obsahující mikrodata z online průzkumu insiderů v anonymizované formě ve formátu Excel a Stata, které jsou rovněž dostupné na <https://doi.org/10.14473/CSDA/5UK7A9>. Reforma tak byla v termínu a v souladu se zadáním milníku úspěšně dokončena.

V únoru 2024 byla ještě návazně vytvořena samostatná stránka na webu korupce.cz (<https://korupce.cz/korupce-ve-vybranych-sektorech-v-cr/>), která kromě stálé prezentace aktuální podoby výstupů projektu bude sloužit i pro návazné aktivity vzhledem k jednotlivým doporučením, která souhrnná výzkumná zpráva obsahuje.

1.4 Stanovení pravidel pro lobbování

Reforma má nastaven jeden závazný milník „Přijetí zákona o lobbování“ s termínem splnění do Q2 2025.

Zákon o lobbování má definovat lobbování, požaduje zřízení registru lobbistů a lobbovaných osob, zavádí povinnost registrovat lobbování a sankce za její nedodržování.

Návrh zákona o lobbování a souvisejícího změnového zákona byly dne 9. 5. 2023 MSp předloženy vládě. Návrhy návazně ve dnech 29. 6. a 13. 7. 2023 projednala Legislativní rada vlády a dne 15. 12. 2023 k nim bylo vydáno stanovisko předsedy Legislativní rady vlády. Návrhy zákonů byly vládou schváleny dne 6. 3. 2024, kdy k nim vláda přijala usnesení č. 152 a 153. Návazně začne projednávání obou návrhů zákonů v Poslanecké sněmovně.

Rizikem u této reformy je nedostatečná politická shoda na konkrétní podobě návrhu zákona.

1.5 Kontrola a audit

Tato reforma se skládá z 8 závazných milníků (M207 – M214), jejichž splněním je podmíněna 1. Souhrnná žádost o platbu. Vzhledem k zaměření jednotlivých milníků, které nastavila EK bylo nutné reformu gesčně rozdělit mezi několik subjektů implementační struktury. Mezi tyto subjekty patří MPO-DU, které má v gesci milníky č. 207, 208, 213 a 214. Dalším subjektem je MF – Auditní orgán, které má v gesci milníky č. 209, 210, 211 a spolupodílí se na milníku č. 214. Posledním subjektem podílejícím se na reformě je MSp, které má v gesci milník č. 212 zaměřený na přezkum definice skutečného vlastnictví v souvislosti se systémem kontroly RRF (nástroje pro oživení) a zároveň administruje plnění milníků v gesci ostatních subjektů zapojených do této reformy.

Výstupy všech 8 milníků souvisely s nastavením implementační struktury NPO, jednalo se, jak o technické výstupy jako je Informační systém, tak o metodické výstupy jako jsou metodický pokyn Redflags či Průvodce pro oblast střetu zájmů dle čl. 61 Finančního nařízení. Dalšími výstupy byla například auditní strategie, nebo přezkum definice skutečného vlastnictví v souvislosti se systémem kontroly RRF. Všechny milníky reformy byly splněny, což dokládá fakt, že koncem listopadu 2022 byla odeslána na EK 1. souhrnná žádost o výplatu finančních prostředků NPO a ČR byla proplacena platba.

Podpora podnikání

V rámci SC 2.1 OP TAK byly v roce 2023 na podporu podnikání vyhlášeny tyto výzvy:

Poradenství – Výzva I

- Výzva se zaměřuje na nákup poradenských služeb souvisejících se a) získáním nových certifikátů potřebných pro podnikání a průmysl; b) zpracováním hodnocení vodního hospodářství průmyslových podniků dle Metodiky hodnocení využívání vody na úrovni podniků

Spolupráce škol a firem – Výzva I

- Výzva se zaměřuje na a) zavedení praktického vyučování ve firmě – tato aktivita je určena pro MSP, které prozatím praktické vyučování pro střední, vyšší odborné nebo vysoké školy nerealizovaly, případně mají zájem rozšířit nabídku praktického vyučování o významně jiné obory, než jaké aktuálně nabízí; b) projektovou výuku – tato aktivita je určena pro MSP, které již praktické vyučování pro střední, vyšší odborné nebo vysoké školy zprostředkovávají, avšak mají zájem o zvýšení přidané hodnoty tohoto vyučování prostřednictvím užší spolupráce se smluvní školou.

Marketing – Výzva I

- Výzva podporuje individuální účast na výstavách a veletrzích v zahraničí (pronájem plochy, stánku, účastnické a provozní poplatky, doprava zboží, propagační materiál).

Na rok 2024 je plánováno vyhlášení navazující výzvy pro marketing.

MMR bude i v roce 2024 pokračovat v podpoře rozvoje infrastruktury cestovního ruchu prostřednictvím Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech, kde v rámci jednoho ze tří podprogramů mezi oprávněné žadatele patří i osoby podnikající.

Zároveň v roce 2024 je cílem zreformovat Národní program podpory cestovního ruchu, a to tak, aby pomohl nastavit systém financování odvětví od svého základního stavebního kamene, tedy organizací destinačního managementu. Program by tak částečně suploval nesplněný cíl z vládního programového prohlášení o vzniku zákona o řízení a rozvoji cestovního ruchu, který měl definovat systém řízení, financování a úkoly destinačního managementu.

Ve spojitosti s COVID krizí a její dopady do prostředí zadávání veřejných zakázek (nedostatky v dodavatelských řetězcích) byla zahájena rozsáhlá metodická a edukační aktivita směřující k

- možnostem nastavení smluv na veřejné zakázky směrem k flexibilitě reakcí na nepředvídatelné změny na trhu
- změnám smluv, které jsou souladné s národním a evropským rámcem zadávání veřejných zakázek.

Právě flexibilita smluvních vztahů a strategičnost a efektivita nákupů ve veřejných zakázkách přispívá jak veřejné, tak podnikatelské sféře.

Komponenta Rozvoj kulturního a kreativního sektoru

| Komponenta | Subkomponenta |
|--|--|
| 4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru (MK) | Reforma: Obnova kulturního a kreativního sektoru – status umělce/umělkyně |
| | Reforma: Kooperativní financování kulturních institucí |
| | Investice: Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru |
| | Investice: Digitalizace KKS |
| | Investice: Kreativní vouchery |

Komponenta reaguje na krizi způsobenou COVID-19 a je založena na novém strategickém rámci MK. Hlavní cílem je celková reforma přístupu ke kulturnímu a kreativnímu sektoru (KKS) v ČR. Reformy by měly zajistit rozvinutí širší role kultury rozvoj kulturních a kreativní odvětví (KKO) jako součást přechodu k nízkouhlíkové ekonomice.

První dvě reformy posílí odolnost KKS a zajistí jeho vyšší stabilitu v pokrizovém období. Legislativní ukotvení kooperativního financování zvýší udržitelnost kulturní infrastruktury. Přímoou reakcí na krizi je pak legislativní reforma zavádějící status umělce a umělkyně. Cílem je vytvořit stabilnější pracovní prostředí v KKS a pomoci s naplněním specifických doporučení Rady pro ČR díky podpoře zaměstnanosti aktivními politikami na trhu práce a poskytováním dovedností včetně digitálních dovedností (CSR 2020). Reformy jsou doplněny o investice do lidského kapitálu a regionální infrastruktury. Obecným cílem těchto komplexních programů a reforem je rozvíjet kapacitu KKS skrze mezisektorové vazby.

Rozvoj KKO se soustředí na dvě zásadní doporučení Rady pro ČR, a to přechod k nízkouhlíkovému hospodářství spolu s odstraněním překážek bránících rozvoji plně funkčního inovačního ekosystému (CSR 2019). Klíčová opatření NPO jsou založena na Strategii rozvoje kulturních a kreativních odvětví 2021-2025+. Reformním krokem je transformace Státního fondu kinematografie na Státní fond audiovizí se širším polem působnosti, které umožní efektivnější podporu audiovizí včetně herního vývojářství (tato reforma není financována z RRF). Zavedení nástroje kreativních voucherů pro malé a střední podniky napomůže s přístupem inovativních podniků k financování (CSR 2020). Jedná se o první systematický program podpory KKO a jeden z mála komplexních programů poskytujících mikrodotace pro malé a střední podniky.

„I když uvedené materiály byly vládou pouze vzaty na vědomí, jsou pro rezort MK závazné a obsahují řadu konkrétních opatření, která budou realizována prostřednictvím Plánu hlavních úkolů MK na daný rok. Konkrétní klíčové iniciativy Státní kulturní politiky jsou formulovány v přílohách dokumentu. Vzhledem k důležitosti kulturních a kreativních odvětví bylo na MK zřízeno oddělení kulturních a kreativních odvětví v rámci Odboru umění, knihoven a kreativních odvětví.“

Popis pokroku v implementaci komponenty

Dosud bylo spuštěno celkem 25 výzev, v rámci kterých byly dle Rozhodnutí o poskytnutí dotace (RoPD) rozděleny prostředky, jejichž objem přesahuje 75 % celkových výdajů stanovených v CID, tedy z objemu 5,45 mld. Kč. Jednotlivé cíle a milníky má rezort nastaveny do konce roku 2024 a 2025, a to v závislosti na typ a oblast podpory. Na všech iniciativách je průběžně pracováno.

V rámci všech iniciativ jsou postupně vyhlášovány jednotlivé výzvy, které jsou průběžně vyhodnocovány a uzavírány. V následujících 12 měsících budou pokračovat práce na samotné realizaci projektů, spouštění dalších výzev, průběžný monitoring akcí, apod. Průběžně jsou dokončovány první projekty a výstupy, souběžně budou probíhat i aktivity na legislativních materiálech.

Informace o vyhlášení výzev.

| Iniciativa | Název výzvy či okruhu | Zveřejněná výzva | Vyhlášení výzvy | Ukončení výzvy |
|--------------------------|---|-------------------------|------------------------|-----------------------|
| Status umělce a umělkyně | Hostování zahraničních lektorů pro výuku vysokých škol v oblasti umělecké a kreativní tvorby – Výzva č. 0311/2023 | ANO | 03.04.2023 | 03.05.2023 |
| Status umělce a umělkyně | Rozvoj kompetencí pracovníků KKS: Individuální tvůrčí a studijní projekty v roce 2023 (Výzvy č. 0216, 0217) | ANO | 03.10.2022 | 04.11.2022 |
| Status umělce a umělkyně | Rozvoj kompetencí: vzdělávací projekty pro pracovnice a pracovníky KKS (1.výzva/ Výzva č. 312) | ANO | 26.04.2023 | 30.05.2023 |
| Status umělce a umělkyně | Podpora projektů kreativního učení (školní rok 2022/2023, Výzva č. 213) | ANO | 07.06.2022 | 29.05.2023 |
| Status umělce a umělkyně | Podpora projektů kreativního učení (školní rok 2023/2024, Výzva č. 313) | ANO | 28.04.2023 | 29.05.2023 |
| Status umělce a umělkyně | Podpora projektů mobility aktérů KK průmyslů – Mobilita I. – | ANO | 06.05.2022 | 20.06.2022 |

| | | | | |
|--------------------------|---|-----|------------|------------|
| | Výzva č. 211/2022 | | | |
| Status umělce a umělkyně | Podpora projektů mobility aktérů KK průmyslů – Mobility II. – Výzva č. 215/2022 | ANO | 01.09.2022 | 14.10.2022 |
| Status umělce a umělkyně | Podpora mobility aktérů KK průmyslů – Mobilita III. – Výzva č. 314/2023 Mobilita III | ANO | 01.06.2023 | 14.09.2023 |
| Status umělce a umělkyně | Rozvoj kompetencí pracovníků KKS: projekty mezinárodní umělecké a odborné spolupráce v ČR (výzva na rok 2023) (Výzva č. 0214) | ANO | 02.09.2022 | 03.10.2022 |
| Status umělce a umělkyně | Rozvoj kompetencí pracovníků KKS: mezinárodní umělecká a odborná spolupráce v ČR (výzva na rok 2024, výzva č. 0315) | ANO | 01.09.2023 | 16.10.2023 |
| Status umělce a umělkyně | Podpora výzkumných projektů k problematice status umělce a internacionalizace | ANO | 06.06.2022 | 07.08.2022 |

| | | | | |
|--|--|-----|------------|------------|
| | (Výzva č. 212/2022) | | | |
| Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 0232/2022 – Mapování a tvorba regionálních strategií kulturních a kreativních odvětví | ANO | 16.12.2022 | 15.03.2023 |
| Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 331/2023 - Rozvoj regionálních kulturních a kreativních center – malá centra | ANO | 07.08.2023 | 29.09.2023 |
| Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 231/2022 - Rozvoj regionálních kulturních a kreativních center – velká centra | ANO | 11.07.2022 | 12.09.2022 |
| Digitalizace kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 341/2023 - Digitalizace kulturního a kreativního sektoru – knihovny | ANO | 14.08.2023 | 13.09.2023 |
| Digitalizace kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 241/2022 - Digitalizace kulturních statků a národních kulturních památek I. | ANO | 20.09.2022 | 31.10.2022 |
| Digitalizace kulturního a kreativního sektoru | Digitalizace kulturních statků a národních kulturních památek III. | NE | 31.08.2024 | 31.10.2024 |

| | | | | |
|--|--|-----|------------|------------|
| Digitalizace kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 343/2023 - Digitalizace, dokumentační a informační činnost v oblasti vizuálního umění a architektury I (pro rok 2024) | ANO | 01.09.2023 | 31.10.2023 |
| Kreativní vouchery | Výzva 381–395 - Kreativní vouchery I. | ANO | 26.04.2023 | 31.07.2023 |
| Kreativní vouchery | Výzva č. 218 - Design Credits I. | ANO | 30.12.2022 | 31.07.2023 |
| Digitalizace kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 342/2023 - Digitalizace kulturních statků a národních kulturních památek II. | ANO | 07.09.2023 | 14.11.2023 |
| Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 334/2023 – Národní mapování ekonomického a sociální přínosu KKO | ANO | 19.10.2023 | 21.11.2023 |
| Rozvoj regionálního kulturního a kreativního sektoru | Výzva č. 431/2024 – Mapování socio-ekonomického přínosu vybraných odvětví KKO (okruh Hudba a Architektura) | ANO | 30.01.2024 | 05.03.2024 |
| Status umělce a umělkyně | Výzva č. 317/2023 – Rozvoj kompetencí: vzdělávací projekty pro pracovnice a pracovníky KKS | ANO | 01.11.2023 | 30.11.2023 |

| | | | | |
|--------------------------|--|-----|------------|------------|
| | II. (Vzdělávací akce knihoven) | | | |
| Status umělce a umělkyně | Výzva č. 316/2023 – Hostování zahraničních lektorů pro výuku vysokých škol v oblasti umělecké a kreativní tvorby II. | ANO | 01.11.2023 | 19.01.2024 |
| Status umělce a umělkyně | Výzva č. 318/2023 – Rozvoj kompetencí: Individuální tvůrčí a studijní projekty III. v roce 2024 | ANO | 01.12.2023 | 08.01.2024 |
| Status umělce a umělkyně | Hostování zahraničních lektorů III. (podzim 2024) | NE | 01.05.2024 | 01.06.2024 |
| Kreativní vouchery | Výzva č. 461/2024 – Kreativní vouchery II. – pro rok 2024 | ANO | 15.01.2024 | 29.02.2024 |
| Kreativní vouchery | Výzva č. 462/2024 – Design Credits II. – pro rok 2024 | ANO | 29.01.2024 | 31.07.2024 |
| Kreativní vouchery | Kreativní vouchery III. – pro rok 2025 | NE | Q1.2025 | Q4.2025 |
| Kreativní vouchery | Design Credits III. – pro rok 2025 | NE | 30.12.2024 | 30.09.2025 |
| Kreativní vouchery | Výzva č. 463/2024 - Kreativní vouchery – Tvorba hraných, dokumentárních a | NE | Q1.2024 | 30.06.2024 |

| | | | | | |
|---|--|---|----|------------|----------------|
| | | animovaných audiovizuálních děl | | | |
| Digitalizace kulturního a kreativního sektoru | | Rozvoj digitalizace, dokumentační a informační činnost v oblasti vizuálního umění a architektury II. – pro rok 2025 | NE | 01.09.2024 | 31.10.2024 |
| Digitalizace kulturního a kreativního sektoru | | Další rozvoj digitalizace v oblasti knihoven – krajské knihovny | NE | Q1.2024 | Bude upřesněno |

Veřejná správa

Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy (komponenta NPO)

Komponenta Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy, financovaná z NPO, obsahuje reformu Zvýšení efektivity, pro-klientské orientace a využití principů evidence-informed ve veřejné správě.

V rámci aktualizace NPO došlo k **rozšíření opatření**, která mají být v rámci této reformy realizována. Vedle rozšíření podpory informovaného rozhodování ve veřejné správě a opatření ke zvýšení pro-klientské orientace veřejné správy (nyní součástí širší oblasti opatření ke zvýšení atraktivity a rozvoji profesních dovedností ve veřejné službě), jsou nově součástí reformy i opatření ke zlepšení koordinace politik a strategického plánování v centru vládnutí. Mezi nové aktivity začleněné do reformy patří např.:

- Přijetí souhrnné zprávy o soudržnosti politik pro udržitelný rozvoj, v níž budou určeny potřeby financování strategií a stávající zdroje financování.
- Přijetí nové verze metodiky analýzy dopadů regulace.
- Aktualizace klimaticko-energetického modelu pokrývajícího všechny klimatické a energetické procesy důležité pro Česko.
- Přijetí akčního plánu lidských zdrojů pro služební úřady.

Milníky a cíle v této reformě mají termíny plnění Q4 2025 a Q2 2026.

Projekt: Zvýšení efektivity, proklientské orientace a využití principů „evidence informed“ při rozhodování ve veřejné správě

Cílem tohoto projektu týkajícího se podpory využití principů informovaného rozhodování zůstává navržení elektronického nástroje ke sběru dat ve veřejné správě, **tzv. Jednotného informačního systému sběru dat**, který se bude zaměřovat například na odstranění duplicitního vykazování dat, sjednocení odesílaných formátů, propojení stávajících zdrojů informací a v obecné rovině zefektivnění využívání dat. Celkově má tento cíl směřovat k vytvoření databáze relevantních údajů z vybraných informačních zdrojů, otevřených dat a údajů získaných prostřednictvím nově vytvořeného elektronického nástroje pro sběr údajů o činnosti úřadů.

Současně bude v roce 2024 dokončena příprava a započata realizace **vzdělávacího programu pro front-office úředníky v pro-klientském přístupu**, který je součástí další části reformy a je zaměřen na zvýšení pro-klientské orientace veřejné správy. Vzdelávací program navazuje na pilotní verzi, která byla realizována v rámci projektu Public Governance Review (PGR, Hodnocení výkonu veřejné správy v ČR a doporučení pro budoucí strategický rozvoj z pohledu OECD), který je finančně podpořen z Norských fondů a je realizován ve spolupráci s OECD. Cílem vzdělávacího programu podpořeného z RRF je v letech 2024–2025 proškolit 1000 front-office úředníků územních samosprávných celků a územních orgánů státní správy.

V rámci **PGR** budou rovněž realizovány finální aktivity projektu (tzv. implementační fáze), které navazují na doporučení a závěry OECD v jednotlivých kapitolách (participace, centrum vládnutí, informované rozhodování, veřejná správa v území, IT a státní služba + případová studie týkající se zkušeností ČR z covidové krize). Do dubna 2024 proběhnou závěrečné semináře za účasti kvalifikovaných zahraničních expertů a vysokých státních představitelů.

Veřejná správa (aktivity mimo NPO)

Hodnocení dopadů regulace

Hodnocení dopadů regulace (Regulatory Impact Assessment – RIA) je kontinuálně kvalitativně rozvíjeno po stránce procesní, metodické, i obsahové. V roce 2024 bude útvar RIA ÚV nadále pracovat na vytváření podmínek pro spuštění systematického provádění přezkumu účinnosti již zavedené regulace (ex post RIA), které je naplánováno na leden 2025. Počítá se s nastavením nových procesních postupů pro evidenci a kontrolu přezkumů, aktualizací metodiky ex post RIA a realizací školení pro zpracovatele. V návaznosti na plnění komponenty 4.4 NPO, která má vést ke zkvalitnění analytické práce při tvorbě legislativy, bude útvar RIA pracovat na návrhu možných procesních změn pro efektivnější provádění ex ante RIA a současně spolupracovat s vládním analytickým týmem na přípravě nové metodiky RIA, která bude čerpat z osvědčených zahraničních postupů.

Klientsky orientovaná veřejná správa

V květnu 2020 byla vládou schválena koncepce **Klientsky orientovaná veřejná správa 2030** (která navázala na předchozí Strategický rámec rozvoje veřejné správy 2014–2020, jehož implementace dobíhala do roku 2023; v polovině roku 2023 byla zpracována závěrečná evaluační zpráva ke stavu dat k 31. 12. 2022 s výhledem předpokladu plnění strategických cílů 1, 2 a 4 k 30. 6. 2023, resp. s výhledem předpokladu plnění strategického cíle 3 k 31. 12. 2023), včetně prováděcího **Akčního plánu na léta 2021–2023**. Jeho vizí je dosáhnout v roce 2030 takové veřejné správy, která bude maximálně klientsky orientovaná a bude vytvářet podmínky pro další zvyšování kvality života obyvatel a růst prosperity ČR. Víze je rozpracována v pěti strategických cílech, zaměřených na dosažení věcného posunu v konkrétních oblastech fungování veřejné správy. V prvních třech letech byly tyto strategické cíle implementovány na základě zpracovaného Akčního plánu na léta 2021–2023. **V současné době je finalizován nový Akční plán na následující období.**

V průběhu roku 2024 se předpokládá příprava, finalizace či implementace řady opatření Koncepce, mj. dobudování databáze platných právních předpisů územních samosprávných celků. Také pokračuje zvyšování odborných kompetencí volených zástupců i úředníků územně samosprávných celků a státních zaměstnanců.

Rovněž je plánován další ročník celostátní **konference Moderní veřejná správa** a motivační soutěže **Přívětivý úřad** v kategorii obcí s rozšířenou působností, jejímž cílem je zlepšovat klientské služby městských úřadů, a soutěže **Ceny Ministerstva vnitra za kvalitu a inovace ve veřejné správě**. Plánováno je také rozpracování výkonového financování ve vztahu k dalším agendám veřejné správy, vykonávaným v přenesené působnosti.

Provádění zákona o státní službě

V průběhu hodnoceného období pokračovala implementace zákona o státní službě, kdy byly připraveny dílčí novely zákona o státní službě, které svým obsahem reagují na právní úpravu ve vazbě na změnu a zrušení některých zákonů v souvislosti se zrušením Úřadu pro přístup k dopravní infrastruktuře a změnu zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Dále byla přijata dílčí novela v návaznosti na novelu zákoníku práce týkající se úpravy poskytování informací o služebním poměru před jeho vznikem a v jeho průběhu a úprava výkonu služby z jiného místa.

Ve Sbírce zákonů bylo dne 29. 12. 2023 zveřejněno nařízení vlády č. 463/2023 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu. Uvedená novela nařízení vlády nabývá účinnosti dne 1. 7. 2024. Nařízení vlády vychází z programového prohlášení vlády, které klade důraz na celkově efektivní a racionální fungování státní správy. Nařízením vlády se především upravují počty systemizovaných míst nutných pro vytvoření organizačních útvarů služebního úřadu a ruší se některé výjimky z těchto pravidel.

Programové prohlášení vlády a Plán legislativních prací vlády dále počítal s komplexní novelou zákona o státní službě ve vazbě na zvýšení efektivit úřadů, jejich otevřenost a posílení kompetencí. Vládní návrh novely zákona o státní službě byl dne 16. 4. 2024 předložen Poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk č. 673.“ Tato novela má svým obsahem cílit na flexibilní fungování státní služby za dodržení jejich základních principů a zákonných mantinelů. Předpokládaná účinnost novely zákona o státní službě je stanovena od ledna roku 2025. V druhém pololetí roku 2023 byly vydávány služební předpisy nastavující dílčí procesy státní služby, které se týkaly například pravidel etiky státních zaměstnanců. Současně byly aktualizovány metodické pokyny týkající se stanovení podrobností ke změnám služebního poměru a k provádění a organizaci úřednické zkoušky.

Modernizace veřejného zadávání

Modernizaci veřejného zadávání předpokládá Národní plán obnovy v subkomponentě 4.1.2. s názvem Metodická podpora a modernizace veřejného zadávání. Jejím vlastníkem je MMR, s termínem realizace do 6/2026. Využití veřejných nákupů a investic jako hybné a formující síly pro národní ekonomiku a český trh vyplývá nejen z evropských zakázkových směrnic, ale souvisí i s faktem, že nákupy veřejného sektoru dosahují ročně výše 990 mld. Kč²³, tedy přibližně 15 % HDP ČR. Veřejné investice tak budou po provedené modernizaci efektivněji využity jako jeden z nástrojů realizace veřejných politik. Součástí implementace reformních kroků v oblasti veřejného zadávání je zejména příprava a implementace Národní strategie veřejného zadávání, která obsahuje priority veřejných investic a plán implementačních opatření. Národní strategie veřejného zadávání byla přijata usnesením vlády ze dne 21. 2. 2024 č. 117 o Národní strategii veřejného zadávání v České republice pro období let 2024 až 2028 (dále též jen „Národní strategie veřejného zadávání“ nebo „NSVZ“).

V rámci NSVZ budou dále realizovány v období 2/2024–6/2026 z prostředků NPO následující aktivity:

- Zpracování koncepce profesionalizace veřejných zadavatelů, vč. vzdělávacích programů;
- Zpracování Akčního plánu udržitelného nakupování, obsahujícího minimální standardy v oblasti udržitelnosti pro komodity/oblasti s klíčovým dopadem na životní prostředí a rovněž podpory pro lepší propojení veřejných zakázek s vizí taxonomie EU;
- Vytvoření Kompetenčního (metodického a koordinačního) centra zaměřeného mj. na rozvoj metodik pro úspěšnou realizaci veřejných zakázek v rámci podporovaných projektů, příslušného portálu se vzory a příklady z praxe pro zadavatele, mj. na úrovni municipalit;
- Podpora rozvoje centralizovaného zadávání, především z hlediska podpory regionálních center a konkrétní pomoci zadavatelům zejména na úrovni municipalit.

²³ Ministerstvo pro místní rozvoj (2023). Výroční zpráva o elektronizaci a stavu veřejných zakázek v ČR za rok 2022. Dostupné z <https://portal-vz.cz/vyrocní-zpravy-a-souhrnne-udaje-o-verejnych-zakazkach/vyrocní-zpravy-o-stavu-verejnych-zakazek/>

Účelem Národní strategie veřejného zadávání je:

1. zvýšit kvalitu plnění poskytovaného subjektům veřejného sektoru a získanou hodnotu za peníze (value for money) včetně aplikace principů 3E a respektování principu řádného hospodáře, s důrazem na udržitelnost, chytrá řešení a inovativnost;
2. vytvořit a dále rozvíjet prostředí, které otevře cestu nákupům odpovědným k životnímu prostředí, ochraně klimatu, sociálně udržitelným, podporujícím rozvoj zapojení malých a středních podniků, sociálních podniků či místních komunit;
3. kontinuálně zvyšovat povědomí, znalosti a dovednosti odpovědných osob včetně nastavení národního kompetenčního rámce;
4. nastavit systém, který shromažďuje relevantní data a generuje praktické výstupy pro manažerské řízení, veřejnou kontrolu a samotné zadavatele a dodavatele bez výrazného administrativního zatížení uživatelů;
5. optimalizovat podmínky pro zvýšení nabídky centralizace nákupů a spolupráci subjektů především na regionální úrovni, včetně podpory národní a odvětvové centralizace;
6. zvýšit právní jistotu a předvídatelnost (včetně časové a nákladové) pro zadavatele i dodavatele a snížit formalismus, včetně postupného sjednocování rozhodovací a vyměřovací praxe;
7. soustředit se na klíčové sektory a strategické zakázky s cílem podpořit kvalitu, udržitelnost, resilientní inovativnost, chytrá řešení, digitalizaci.

Jedním z klíčových nástrojů pro realizaci této podpory bude zřízení kompetenčního centra pro správu a přenos znalostí a dovedností, včetně přípravy pokynů, metodik, vzorových textací, odborné přípravy všech stran, provozu infrastruktury pro zpřístupňování informací, či konzultační podpory. Součástí kompetenčního centra bude nový Portál o veřejných zakázkách.

Věcný okruh NSVZ

| | | |
|----------|---|--|
| 1 | Kvalita a inovace | Vytvořit prostředí, ve kterém jsou zadavatelé schopni nakoupit kvalitní, udržitelné a inovativní produkty a služby a získat tak vysokou hodnotu za peníze (value for money). |
| 2 | Prostředí pro efektivní zadávání veřejných zakázek | Poskytovat zadavatelům kvalifikovaný a vstřícný informační servis a urychlit tak zadávání se současným posílením jeho účelnosti. |
| 3 | Environmentálně a sociálně odpovědné veřejné zadávání | Dosáhnout stavu, ve kterém jsou ve vhodných případech běžně využívána kritéria environmentálně a sociálně odpovědného veřejného zadávání. |
| 4 | Profesionalizace | Zlepšit obraz veřejných nákupů a připravit ho na nové výzvy a rizika s nimi spojená kontinuálním zvyšováním kompetencí osob za veřejné nákupy odpovědných. |
| 5 | Podpora centrálních nákupů a spolupráce | S ohledem na velkou diverzitu zadavatelů v ČR vytvořit optimální podmínky pro rozvoj centralizovaného zadávání a spolupráce zejména na úrovni krajů. |
| 6 | Podpora strategicky významných investic a zadavatelů | Zvýšit právní jistotu zadavatelů při používání inovativních prvků v zadávání strategicky významných zakázek a podpořit využití potenciálu těchto zakázek k řešení celospolečenských výzev. |
| 7 | Právní jistota veřejných zakázek | Zajistit maximální míru právní jistoty a předvídatelnosti a snížit administrativní náročnost kontrolního procesu. |
| 8 | Veřejné zakázky ve stavebnictví | Dosáhnout stavu, ve kterém budou veřejné zakázky ve stavebnictví připravovány, zadávány a realizovány udržitelně, digitálně a měřitelně. |
| 9 | Data a digitalizace | Zvýšit uživatelský komfort informačních systémů a dostupnost dat pro možnost kontroly veřejností, orgány a obecně pro manažerské řízení. |

Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030²⁴

Strategický materiál včetně prováděcího **Akčního plánu na léta 2021-2024** chápe nestátní neziskové organizace (NNO) jako stabilní a silné partnery veřejné správy při naplňování potřeb české společnosti. Spolupráce neziskového sektoru a veřejné správy probíhá v několika oblastech, pro které jsou vždy formulovány jeden strategický a několik specifických cílů.

Jeden ze strategických cílů směřuje k podpoře občanské participace a efektivního partnerství veřejné správy s neziskovým sektorem. V období 2021 až 2022 došlo ke zpracování Metodiky participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy.²⁵ Dne 28. 6. 2022 byl předložený návrh metodiky schválen Radou vlády pro NNO a Oddělení sekretariátu Rady vlády pro NNO pověřeno její pilotní implementací. Ta probíhá na 6 resortech a ÚV od roku 2023 a bude tento rok dokončena.

V roce 2024 započnou také práce na zpracování nového Akčního plánu na léta 2025-2027 výše zmíněné strategie.

²⁴ <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/strategie-spoluprace-verejne-spravy-s-destatnimi-neziskovymi-organizacemi-na-leta-2021-az-2030-189753/>.

²⁵ <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/metodika-participace-destatnich-neziskovych-organizaci-v-poradnich-a-pracovnich-organech-a-pri-tvorbe-dokumentu-statni-spravy-197878/>.

3.5 Výzkum, vývoj a inovace

Jako významnou výzvu pro ČR identifikuje EK ve Zprávě o ČR 2023 posílení inovační kapacity domácích podniků, posílení spojení s veřejným výzkumným sektorem a zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování.

Propojováním soukromých podniků s veřejným výzkumným sektorem se mimo jiné zabývá **reforma transferu znalostí**, která byla představena v lednu 2024. Reforma přináší konkrétní opatření na posílení zhodnocování vědeckých a výzkumných poznatků. **Cílem reformy je zejména zásadní podpora ekonomiky a tím i posílení konkurenceschopnosti v celosvětovém měřítku.** Jde v první řadě o změnu myšlenkového nastavení celého systému – existující překážky nejsou výhradně organizačně-technického charakteru, ale též věci kultury a zvyklostí. Reforma je složena z **30 opatření rozdělených do 6 tematických bloků.** Například se jedná o nastavení systému nástrojů nepřímé podpory a dalších motivačních prvků pro vlastní investice do výzkumu a vývoje zejména u malých a středních podniků. Dále pak ve spolupráci s Evropskou investiční bankou je navrhováno nastavení tzv. fondu fondů pro transferové aktivity, tj. seedové a pre-seedové investice specificky do spin-off společností výzkumných organizací, s cílem financovat tyto aktivity primárně ze soukromých prostředků. Tyto a řada dalších opatření jsou v různé fázi plnění, jsou navržena tak, aby mohla být implementována do poloviny roku 2025 za předpokladu zapojení všech klíčových aktérů.

Transfer znalostí se nově implementuje do klíčové legislativy, která pokrývá oblast vědy a výzkumu. Do legislativního procesu byl vložen **Zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí.** K hlavním cílům zákona kromě **transferu znalostí patří také snížení administrativní zátěže, posílení dodržování etických zásad, ochrana bezpečnostních zájmů státu a podpora rozvoje kariéry vědeckých pracovníků.** V rámci podpory lidského kapitálu ve vědě rovněž dojde k implementaci NPO, **komponenty 5.3 - Strategicky řízený a mezinárodně konkurenceschopný ekosystém výzkumu, vývoje a inovací.** Cílem je zvýšení konkurenceschopnosti a socioekonomických přínosů a dopadů výzkumu, vývoje a inovací prostřednictvím **podpory excellence,** posílením mezinárodní spolupráce a strategického rozvoje lidského kapitálu.

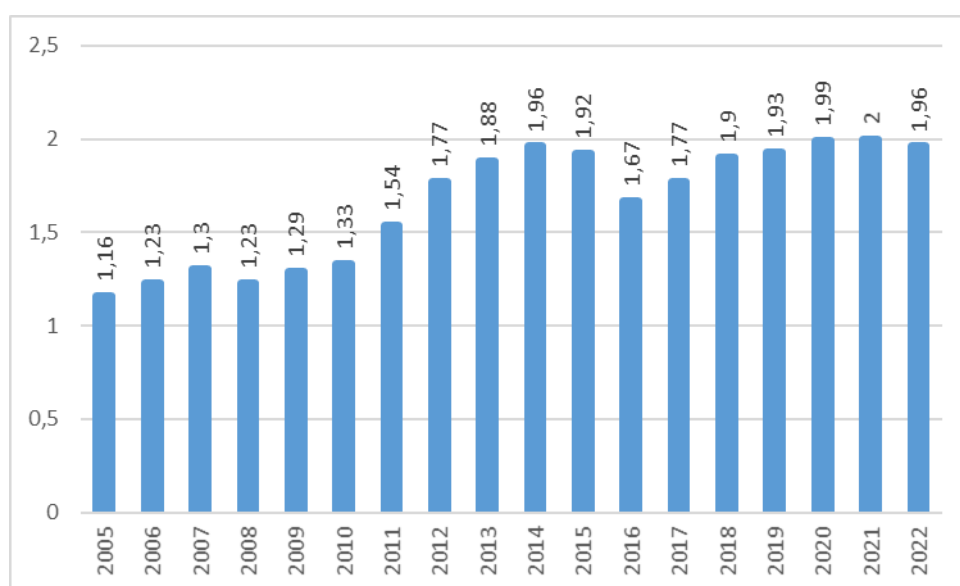
Pro posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky i v globálním měřítku se rovněž na národní úrovni zaměřujeme na podporu strategických technologií, jako jsou: umělá inteligence, polovodiče a kvantové technologie. Tyto technologie budou hrát zásadní roli v budoucím technologickém rozvoji i v souvislosti s již probíhající digitální a technologickou transformací. V návaznosti na současnou globální situaci a snahu Evropské unie o posilování strategické odolnosti, **probíhá aktualizace Národní strategie pro umělou inteligenci a rovněž tvorba nové Národní polovodičové strategie a nové Národní kvantové strategie.** Tyto strategie společně tvoří základ, na kterém lze postavit budoucí rozvoj ČR ve 21. století. Strategie si kladou za cíl **posílení stávajících kapacit a strategické rozhodnutí ve směru rozšiřováním těchto kapacit jak ve výzkumu, vývoji, inovacích, tak i podpoře vzniku start-upů a technologických firem, ve vzdělávání i v mezinárodní spolupráci.**

Tato opatření výrazně přispějí k posílení inovační kapacity domácích podniků, propojí soukromý sektor s veřejným výzkumným sektorem a umožní lepší přístup malých a středních podniků k financování.

Pokračuje realizace opatření, která mají potenciál přispět k rozvoji a pokroku v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Jde zejména o realizaci opatření Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ČR 2021+. V roce 2024 je plánováno průběžné hodnocení plnění těchto opatření. Aktuálně probíhá také příprava návrhu rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace na roky 2025-2027. Po ukončeném pětiletém cyklu hodnocení výzkumných organizací podle Metodiky 17+ bude v roce 2024 probíhat proces její aktualizace. V tomto roce budou rovněž pokračovat práce na nové legislativní úpravě systému výzkumu, vývoje a inovací, která je připravována v podobě návrhu nového zákona o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí.

Podřízeným dokumentem Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ČR 2021+ je Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021-2027 (dále jen Národní RIS3 strategie). Národní RIS3 strategie byla schválena vládou ČR dne 25. 1. 2021. Po proběhlých dvou kolech připomínek byla Národní RIS3 strategie dne 19. 5. 2022 plně akceptována Evropskou komisí (deklarováno splnění všech sedmi kritérií ZP). V prosinci 2023 byly schváleny aktualizované Přílohy 1-3 Národní RIS3 strategie (Verze 5), které mj. obsahují i výzkumné a inovační témata výše zmíněných strategických technologií. V současné době probíhá úspěšná implementace Národní RIS3 strategie, pravidelné měsíční schůzky s řídicími orgány operačních programů (OP JAK, OP TAK, OP ST a IROP), ale i národních a resortních programů. Zároveň kontinuálně probíhající proces objevování nových podnikatelských příležitostí (EDP), v jehož rámci dojde k další aktualizaci témat v Příloze 1 (na Verzi 6). Na národní úrovni byly za účelem dalšího zlepšení implementace a řízení Národní RIS3 strategie zahájeny projekty Systémová podpora implementace a řízení Národní RIS3 strategie 2023+ (spolufinancováno z OP JAK) a Aktualizace analýz a vytěžení EDP procesu pro upgrade Národní RIS3 strategie (spolufinancováno z OP TP+).

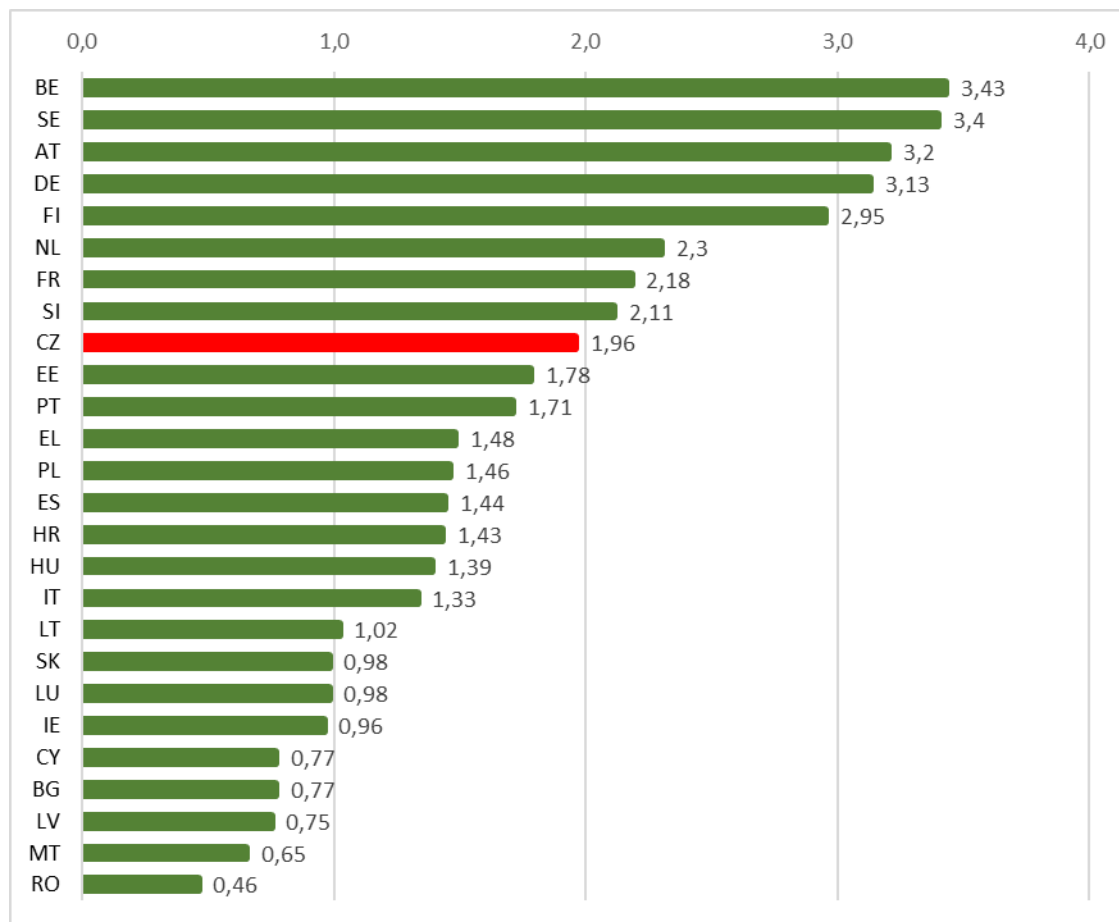
Graf 21: Výdaje na výzkum a vývoj v ČR (v % HDP; GERD)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/RD_E_GERDTOT_custom_9545234/default/table?lang=en

Graf 22: Srovnání výdajů na výzkum a vývoj v ČS EU za rok 2022 (v % HDP; GERD)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/RD_E_GERDTOT_custom_9511705/default/table?lang=en²⁶

Výzkum a vývoj ve zdravotnictví

V roce 2024 bude zahájena realizace projektů účelové podpory aplikovaného zdravotnického výzkumu, které již vycházejí z nové Koncepce zdravotnického výzkumu do roku 2030 včetně zapojení pacientů do zaměření a co-designu výzkumu. V praxi to znamená větší zaměření výzkumu na oblast veřejného zdraví a efektivizaci systému zdravotnictví než v předchozích letech a tím i efektivnější naplňování Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+.

Dále třetím rokem pokračuje implementace NPO a projektů komponenty 5.1 Excelentní výzkum a vývoj v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví prostřednictvím pěti konsorciálních projektů zaměřených na výzkum socioekonomických dopadů systémových zdravotních rizik, onkologických chorob, metabolických nemocí a nemocí oběhové soustavy, výzkum virologie a bakteriologie a neurologický výzkum. Cílem projektů je vytvořit pro každou z uvedených oblastí národní výzkumnou autoritu, která bude sdružovat nejlepší výzkumné týmy a umožní jim sdílet nejen potřebnou infrastrukturu, ale i data, znalosti a následně i výsledky, které dosud byly omezeny na jednotlivé výzkumné instituce. Toto sdílení významně podpoří další excelenci ve výzkumu. Vzniklé národní autority budou navíc v případě potřeby vystupovat jako odborní partneři pro orgány veřejné

²⁶ Data Eurostatu o výdajích Dánska na výzkum a vývoj v roce 2022 nejsou dosud k dispozici.

moci. Program ESCELES, ze kterého jsou projekty financovány je řízen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Od roku 2023 je rovněž systematicky koordinováno zapojení ČR do evropských partnerství pro zdravotnický výzkum, která vznikají v rámci programu Horizon Europe. Dosud se ČR přihlásila k účasti v partnerstvích zaměřených na výzkum vzácných onemocnění, antimikrobiální rezistence a transformace zdravotních systémů. V roce 2024 se chystá ještě připojení do partnerství pro oblast personalizované medicíny a zdraví mozku.

Podpora výzkumu a vývoje v podnicích

Podpora výzkumu, vývoje a inovací v podnicích je a nadále bude komplementárně realizována z prostředků státního rozpočtu ČR, ze zdrojů strukturálních fondů EU i z prostředků NPO.

Cílem investic v rámci komponenty 5.2 *Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe* NPO je pomoci obnovení ekonomiky a posílení její odolnosti, a to zvýšením konkurenceschopnosti a flexibility podniků, zejména MSP, zvýšením inovační výkonnosti endogenních podnikatelských subjektů a příspěvkem ke zkvalitnění spolupráce v rámci inovačního ekosystému ČR. V průběhu roku 2024 budou realizovány podpořené projekty v níže uvedených programech.

V rámci investice č. 1 *Podpora zavádění inovací do podnikové praxe*, jejímž cílem je zintenzivnění zavádění produktových, procesních a organizačních inovací v MSP s důrazem na oblast digitalizace, budou v roce 2024 pokračovat projekty podpořené v roce 2023 a budou zahájeny nové projekty vyhodnocené k podpoře.

Cílem investice č. 2 *Podpora spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje (v souladu s Národní RIS3 strategií)* je podpora projektů aplikovaného výzkumu poskytováním dlouhodobé podpory spolupráce mezi výzkumnými organizacemi a podniky, zejména MSP. Plnění cíle této investice je realizováno prostřednictvím dílčích projektů podpořených v roce 2023 z programu TA ČR **Národní centra kompetence**.

Prostřednictvím programu MŽP **Prostředí pro život** implementovaného TA ČR je realizována investice č. 3 *Podpora výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí*. Cílem investice je podpořit projekty aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací podávané výzkumnými organizacemi a podniky, jejichž cílem je řešení výzev definovaných ve Státní politice životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050. V roce 2024 budou pokračovat projekty podpořené v roce 2023.

Cílem investice č. 4 *Podpora výzkumu a vývoje v synergických efektech s rámcovým programem pro výzkum a inovace* je financování projektů se značkou Seal of Excellence, který podporuje MSP s největším potenciálem rychlého růstu, a dále podpora projektů ERA NET Cofund, resp. Evropských partnerství, které řeší nejpálčivější výzvy v oblasti výzkumu a vývoje v mezinárodním kontextu. V roce 2024 se počítá se zapojením do několika ERA NET Cofundů, resp. Evropských partnerství, které umožní českým subjektům účastnit se mezinárodních projektů v jednotlivých tématech partnerství.

V roce 2024 budou zahájeny projekty podpořené v rámci nových investic č. 5, 6 a 7, schválených v rámci aktualizace NPO v roce 2023, a to v programech TREND, DOPRAVA 2030 a Prostředí pro život. Tyto projekty budou podpořeny dotací v celkové výši cca 2 mld. Kč.

Nad rámec NPO je realizován program na podporu průmyslového výzkumu a vývoje TREND. Jeho hlavním cílem je zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti podniků rozšířením jejich trhů v zahraničí, pronikáním na trhy nové či posunem výše v globálních hodnotových řetězcích. Důraz je v něm kladen na naplňování priorit Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky, na rozvoj digitalizace a zavádění principů Průmyslu 4.0 včetně využívání 5G technologií. V roce 2024 bude program vedle podpory běžících projektů a vedle projektů podpořených

v rámci 10. veřejné soutěže z prostředků NPO pokračovat také zahájením nových projektů vybraných v 11. veřejné soutěži a předpokládaným vyhlášením 12. veřejné soutěže.

Pokračuje realizace systémového projektu Technologická inkubace, jejímž smyslem je podpora rozvoje start-up ekosystému, zvýšení spolupráce mezi veřejnou, výzkumnou a podnikatelskou sférou a tvorba nových inovativních produktů s vysokou přidanou hodnotou. Projekt realizuje Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest a jeho cílem je postupně do roku 2027 podpořit rozvoj cca 250 inovativních firem v tematicky zaměřených inkubačních centrech.

V případě Strategie podpory malých a středních podniků v ČR pro období 2021–2027 je cílem podpořit rozvoj inovačních schopností malých a středních podniků tak, aby se mohly v globálních hodnotových řetězcích posunout směrem k produkci výrobků a poskytování služeb s vyšší přidanou hodnotou (více viz klíčová oblast Výzkum, vývoj a inovace). Realizace výzkumných a inovačních aktivit zejména u malých a středních podniků je podporována rovněž z OP TAK. MSP (a v některých případech také podniky se střední kapitalizací, tzv. small mid-caps) mohou získat dotaci na své inovativní projekty prostřednictvím výzev zaměřených na posílení výzkumných, vývojových a inovačních kapacit a dovedností podniků a rozvoj spolupráce s výzkumnými organizacemi. Od srpna 2022 byly vyhlášeny tyto výzvy s celkovou alokací téměř 13 mld. Kč:

Potenciál – Výzva I

- Výzva podporuje založení a rozvoj center průmyslového výzkumu, cílem je zvyšování počtu společností s infrastrukturou pro výzkum, vývoj a inovační aktivity

Proof of Concept – Výzva I

- Cílem výzvy je podpora aktivit, které pomohou zajistit rozvoj transferu technologií a znalostí mezi výzkumnými organizacemi a podniky, za účelem uplatnění výsledků výzkumu a vývoje v praxi.

Inovace – Výzva I

- Cílem výzvy je posílení inovační výkonnosti domácích firem a zvýšení jejich konkurenceschopnosti prostřednictvím zvýšení využívání unikátních know-how.

Inovační vouchery – ochrana práv průmyslového vlastnictví – Výzva I

- Cílem Výzvy je posílení inovační výkonnosti domácích firem a zvýšení jejich konkurenceschopnosti prostřednictvím účinnější ochrany duševního vlastnictví.

Aplikace – Výzva I

- Cílem výzvy je získávání nových znalostí potřebných pro vývoj nových produktů, materiálů, technologií a služeb prostřednictvím realizace projektů průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje.

Partnerství znalostního transferu – Výzva I

- Cílem výzvy je posílení mobility a rozvoj transferu znalostí mezi podnikovou a akademickou sférou s cílem podpořit a urychlit inovační procesy v podnicích a sblížení výzkumných témat prováděných ve veřejném sektoru s potřebami podniků.

Inovační vouchery – Výzva II

- Cílem Výzvy je rozvoj komunikace a sdílení poznatků a know-how mezi podnikovou a výzkumnou sférou, které mohou podnikatelské subjekty využít pro zahájení či zintenzivnění vlastních inovačních aktivit.

Technologické platformy – Výzva I

- Cílem výzvy je podpora aktivit, které pomohou podpořit rozvoj inovačních sítí – technologických platform jako nástroje pro zvýšení intenzity společných výzkumných, vývojových a inovačních aktivit mezi podnikatelskými subjekty a výzkumnou sférou.

Spolupráce – Klastry – Výzva I

- Cílem výzvy Spolupráce – Klastry je rozvoj inovačních klastrů jako nástroje pro zvýšení intenzity společných výzkumných, vývojových a inovačních aktivit mezi podnikatelskými subjekty a výzkumnou sférou.

Služby infrastruktury – výzva I

- Cílem výzvy je založení a rozvoj výzkumné a inovační infrastruktury s otevřeným přístupem a zkvalitňování jejích služeb.
- Separátní výzva této aktivity byla vyhlášena i pro integrované územní investice (ITI)

V roce 2024 se postupně vyhláší další navazující výzvy pro tyto aktivity.

Program SIGMA a další programy na podporu aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací implementované TA ČR

TA ČR od roku 2022 realizuje program na podporu aplikovaného výzkumu a inovací SIGMA, jehož hlavním cílem je podpora aplikovaného výzkumu a inovací vedoucí ke vzniku nových výsledků výzkumu uplatnitelných v praxi, k řešení aktuálních výzev a potřeb společnosti a hospodářství a k podpoře řešení systémových opatření výzkumného a inovačního prostředí. Mezi příjemci projektů v rámci veřejných soutěží tohoto programu jsou významně zastoupené také podniky. Implementace programu SIGMA pokračuje i v roce 2024 vyhlášením několika soutěží zaměřených mimo jiné na podporu komercializace výsledků výzkumu, podporu bilaterální mezinárodní spolupráce, podporu začínajících výzkumníků a výzkumnic, podporu inovačního potenciálu společenských věd, humanitních věd a umění nebo podporu předaplikačního výzkumu. TA ČR dále připravuje vyhlášení veřejné soutěže na podporu výzkumu v energetice v programu THÉTA 2, který byl vládou ČR schválen v roce 2023. Ve stejném roce vláda schválila i program BETA3, který se zaměřuje na aplikovaný výzkum a budování inovační kultury ve státní správě. TA ČR navíc implementuje i již výše uvedené resortní programy TREND, Prostředí pro život a Doprava 2030. Ve spolupráci s Ministerstvem obrany (MO) se též připravuje implementace programu PRODEF na podporu obranného aplikovaného výzkumu a vývoje.

V zájmu zlepšení podpory spolupráce mezi výzkumnými organizacemi a podniky je třeba také posílit pozici kooperativního výzkumu, při kterém mohou výzkumné organizace (VO) poskytovat smluvní výzkum nad rámec jedné pětiny své kapacity, která je takto vymezena evropskou legislativou a která má za cíl zamezit zvýhodňování subjektů vstupujících na trh, které jsou dotované státem. Při kooperativním výzkumu spolupracují výzkumné organizace s podniky v součinnosti od počáteční myšlenky až po společné tržní uplatnění. Takový výzkum může být financován ze soukromých zdrojů i se státním příspěvkem, a také pouze jednou stranou nebo oběma společně.

3.6 Zdraví a odolnost obyvatel

V oblasti zdravotnictví dle Zprávy o ČR 2023 představuje pro ČR výzvu udržitelnost zdravotní a dlouhodobé péče, a to kvůli stárnutí populace a neefektivitě systému. ČR by se měla zaměřit především na investice do preventivní, následně a dlouhodobé péče a v této souvislosti rovněž na zlepšení excelence výzkumu v oboru lékařských věd.

Ministerstvo zdravotnictví (MZd) realizuje část své zdravotní politiky, zejména té reformní, jež nese systémové změny, prostřednictvím EU fondů, především pak Operačního programu *Zaměstnanost Plus (OPZ+)* a *Integrovaného regionálního operačního programu 2021-2027*, a také prostřednictvím NPO. Mimo uvedené nástroje se resort snaží maximálně využívat i dalších možností podpory, např. komunitárních programů, EHP fondů či Švýcarského příspěvku. Veškeré tyto nástroje umožňují resortu nastartování změn ve zdravotnictví a mají motivační účinek pro realizaci těchto změn.

V roce 2023 se stala velkým tématem v rámci českého zdravotnictví paliativní péče. Za účelem jejího zkvalitnění probíhala intenzivní komunikace MZd s *Českou společností paliativní medicíny (ČLS JEP)* a dalšími relevantními stakeholdery pro bližší specifikaci klíčových aktivit tvořeného projektového záměru podpory paliativní péče v ČR. Aktuálně dochází k hodnocení podané žádosti o podporu ze strany Řídicího orgánu OPZ+. Na základě výstupů pracovní skupiny MZd byly v březnu roku 2023 vyhlášeny MMR výzvy č. 71 a 72 na podporu rozvoje infrastruktury poskytovatelů paliativní péče.

S ohledem na nutnost systémového řešení péče vyžadované pacienty s dlouhodobým chronickým onemocněním byl v roce 2023 zahájen legislativní proces návrhu úpravy zákonů č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zdravotních službách“), a zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Legislativní proces je nyní ve fázi vypořádávání meziresortního připomínkového řízení.

V roce 2023 byla započata realizace projektu *Návrh systému komplexní sdílené zdravotně-sociální péče o pacienty se vzácnými onemocněními – SYPOVO (CZ.03.02.02/00/22_046/0002450)* v rámci OPZ+, spolufinancovaného Evropskou unií z Evropského sociálního fondu plus. Projekt je zaměřen na tvorbu obecných standardů pro systém péče o pacienty se vzácnými onemocněními. Ta zahrnuje vysoce specializovanou, specializovanou, všeobecnou a primární zdravotní péči, péči paliativní a sociální. Plánovaná realizace projektu je od 1. 7. 2023 do 30. 6. 2026.

V roce 2023 byla zahájena realizace projektu *Podpora plánování rozvoje integrované zdravotní a sociální péče (CZ.03.02.02/00/22_046/0003791)* v rámci OPZ+, spolufinancovaného Evropskou unií z Evropského sociálního fondu plus. Nefinančním partnerem projektu je MPSV. Cílem projektu je vytvořit doporučený postup pro tvorbu krajských zdravotně sociálních plánů, který bude pilotován ve čtyřech vybraných krajích a následně doporučen k implementaci ve všech krajích ČR. Tento postup bude cílit na nastavení pevné a provázané spolupráce všech stran, které se podílejí na monitoraci, hodnocení, plánování a podpoře služeb určených pro lidi s komplexními potřebami. Součástí projektu budou i aktivity zaměřené na zvýšení odborných znalostí a kompetencí pracovníků zabývajících se procesy plánování a síťování sociálních a zdravotních služeb. Předpokládaná doba realizace je 1. 8. 2023 – 31. 7. 2026.

Na MZd byla v roce 2023 ustavena Koncepční skupina pro rozvoj geriatrické péče v České republice. V rámci činnosti této pracovní skupiny vzniká *Národní plán rozvoje geriatrické péče v České republice do roku 2035*, který je uceleným materiálem směřovaným na podporu péče o pacienty s geriatrickými syndromy, ale i na prevenci, výzkum, kvalitní vzdělávání a dostupnost zdravotních služeb. Tento materiál zahrnuje strategické cíle:

- kvalitní geriatrická péče s oporou ve výzkumu a vzdělávání v geriatrii a gerontologii poskytována v souladu s komplexními potřebami geriatrických pacientů,
- dostupnost a systémové nastavení specializované geriatrické péče odpovídající potřebám obyvatel České republiky,

- nastavení provázanosti péče v systému geriatrické péče odpovídající komplexním potřebám geriatrických pacientů,
- vytvoření podmínek pro zdravé stárnutí a prevenci disability.

V termínu do konce června 2024 je plánována kompletní příprava materiálu pro odeslání do připomínkových řízení.

V rámci podpory screeningových programů došlo k pokračování činnosti řídicích komisí screeningových programů zřízených od roku 2023. Došlo ke spuštění programu časného záchytu karcinomu prostaty. Jsou připravovány akční plány na rozvoj programů screeningu kolorektálního, cervikálního a mamárního karcinomu. Dále v roce 2023 bylo spuštěno 5 pilotních projektů časného záchytu onemocnění (hepatitida C u osob užívajících drogy injekčně, malnutrice u onkologických pacientů a osob nad 65 let věku, hyperaktivního močového měchýře vč. eliminace negativního dopadu na kvalitu života, chronické tromboembolické plicní hypertenze u nemocných po prodělané akutní plicní embolii) financované z OPZ+. Dále jsou připraveny ke spuštění další 3 piloty v roce 2024.

Screeningové programy jsou i jedním z podporovaných témat NPO, konkrétně komponenty 6.2, která cílí na posílení onkologické prevence a péče. V rámci komponenty je realizován projekt Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS) - Národního screeningového centra s názvem Komplexní informační zázemí pro zvyšování kvality programů screeningu nádorů. Jeho cílem je vytvoření a implementace komplexních informačních systémů Národního screeningového centra, jež budou sloužit k zajištění kvality populačních programů screeningu. Dále byly v roce 2023 podpořeny dva významné investiční projekty na podporu onkologické péče - Motolské onkologické centrum a Vznik a rozvoj Centra onkologické prevence a infrastruktury pro inovativní a podpůrnou péči při Masarykově onkologickém ústavu. Komponenta dále zahrnuje podporu rozvoje specializované hematoonkologické a onkologické péče a podporu preventivních screeningových programů prostřednictvím dotačních titulů pro jednotlivé poskytovatele péče.

Cílem další komponenty NPO v gesci MZd, konkrétně komponenty 6.1, je zvýšení odolnosti systému zdravotní péče. V roce 2023 bylo podpořeno celkem osm projektů zaměřených primárně na podporu výstavby nových či obnovu stávajících zdravotnických zařízení. Mezi podporované oblasti patří rehabilitační péče pro pacienty po kritických stavech, podpora vzdělávání lékařských i nelékařských pracovníků nebo posílení kardiovaskulární a transplantační medicíny v ČR.

Předmětná komponenta obsahuje jednu zásadní reformu zaměřenou na optimalizaci systému vzdělávání. Milníkem reformy má být projekt *Administrativní systém pro specializační a nástavbové vzdělávání zdravotnických pracovníků*. Předmětem projektu je vytvoření informačního systému, který umožní optimalizaci administrace specializačního a nástavbového specializačního vzdělávání zdravotnických pracovníků pro všechny zapojené subjekty i samotné účastníky vzdělávacího procesu. Do současnosti byla provedena analýza současného stavu a nastavení základních komponent nového systému, který bude předmětem veřejné zakázky.

V roce 2023 započala příprava programu *Domácí péče*, financovaného z *Programu švýcarsko-české spolupráce*, která bude pokračovat v průběhu roku 2024. Program bude podporovat zavádění systematických řešení k posílení role domácí péče a současně stabilizaci této oblasti, vytvoření předpokladů efektivně fungující komplexní sítě a optimalizaci procesů a komunikace v segmentu domácí péče. Realizací programu budou vytvořeny podmínky pro koordinaci sociální a zdravotní oblasti péče. Předpokládané období realizace programu je duben 2025 až prosinec 2029.

Rok 2023 přinesl významné pokroky v oblasti digitalizace zdravotnictví. Cíle digitalizace zdravotnictví stanovil Strategický rámec rozvoje zdravotní péče v ČR do roku 2030, a navazují na naplňování vládního programu *Digitální Česko*, zároveň doporučení evropského semestru byla zohledněna prostřednictvím *RRF* a opatřeními *NPO*. Digitalizace zdravotnictví pokračuje také prostřednictvím naplňování cílů programu *Digitální dekáda 2030*. V oblasti digitalizace veřejných služeb nadále podpořit rozvoj interoperability, rozvoj přístupu k elektronickým zdravotním záznamům, online veřejným službám, využití zabezpečeného přístupu v souladu s nařízením eIDAS,

posilovat odolnost vůči kybernetickým útokům a zvyšování digitálních dovedností a koordinaci společných iniciativ a platform.

Také v roce 2024 bude MZd pokračovat v realizaci projektů digitalizace zdravotnictví z *NPO*, realizaci projektů digitalizace úřadu z katalogu záměrů vládního programu *Digitální Česko* (na digitalizaci procesů a agend; optimalizaci řízení a standardizace postupů; optimalizaci agendových a provozních IS a zvýšení podpory výkonu agend). Financování projektů je postaveno na více zdrojích: státním rozpočtu, *Národním plánu obnovy* a *Integrovaném regionálním operačním programu 2021-2027*.

Zákon č. 325/2021 Sb., o elektronizaci zdravotnictví znamenal první elementární fázi elektronizace zdravotnictví, která umožnila vznik jeho základní infrastruktury a základních centrálních služeb elektronického zdravotnictví. Jako další fázi digitalizace předložilo MZd počátkem r. 2024 novelu zákona č. 325/2021 Sb., o elektronizaci zdravotnictví. V současné době je novela projednávána se zainteresovanými stranami včetně zavedení tzv. *eZkarty*, *eŽadanky* a *sdíleného zdravotního záznamu*.

Nově zaváděnou centrální službou elektronického zdravotnictví je právě *eZkarta*, která je kontrolována a spravována pacientem a znamená rozšíření možnosti uplatnění práv pacienta. Jedná se o státem garantovanou mobilní aplikaci, která přináší pacientovi posílení kontroly nad jeho daty a dostupnými službami.

Další nově zaváděnou centrální službou elektronického zdravotnictví je *eŽadanka*, která je požadavkem poskytovatele, na jehož základě se poskytují zdravotní služby podle jiných právních předpisů (např. zákon o zdravotních službách). Konkrétně se jedná např. o žádanky na laboratorní vyšetření, RTG vyšetření, další zobrazovací techniky apod.

Sdílený zdravotní záznam jako minimalizovaný set informací o zdravotním stavu pacienta, který je přístupný pouze u poskytovatelů zdravotních služeb a zdravotnickým pracovníkům poskytujícím zdravotní služby pacientovi.

Všichni občané v ČR mají již nyní možnost elektronického přístupu k vybraným zdravotním údajům, zejména k centralizovaným službám *e-Recept*, údajům o zdravotním pojištění a část občanů k některým zdravotním údajům tvořícím zdravotní záznam, a to vše prostřednictvím národního *Portálu občana*. Nyní je každá z těchto služeb, s výjimkou *e-Receptu*, postavena jako samostatná aplikace.

Principem, který průřezově prochází všemi tématy (od elektronizace zdravotnictví přes domácí či paliativní péči apod.), je zapojení relevantních stakeholderů včetně zástupců pacientů jako uživatelů zdravotních služeb.

V posledních letech se Česká republika, podobně jako mnoho dalších zemí, potýká s výzvami spojenými s výpadky léčiv, které mají významný dopad na dostupnost zdravotní péče pro pacienty. Tato situace se dotýká i některých obtížně nahraditelných a obvykle málo nákladných skupin patentově nechráněných léčiv, jež jsou ohroženy nedostupností na trhu v České republice z důvodu nepřiměřeně nízké maximální ceny výrobce. To má vliv mj. na nízkou konkurenceschopnost a zranitelnost v dodavatelském řetězci. Přesto je řada těchto léčiv klíčovou součástí udržitelného zdravotního systému.

V této souvislosti byla v úvodu roku 2024 dokončena první část sektorové analýzy farmaceutického průmyslu v ČR zadaná Ministerstvem průmyslu a obchodu, která identifikovala potenciál zavedení či rozšíření výroby kriticky důležitých léčivých přípravků na území ČR a nastínila další možnosti spolupráce mezi státem a farmaceutickým průmyslem, a to z perspektivy zdravotnické (zajištění soběstačnosti ve výrobě či dodávkách kriticky důležitých léčiv, posílení odolnosti lékového trhu) i perspektivy ekonomické (pomoc v transformaci tuzemské ekonomiky směrem k hospodářství s vyšší přidanou hodnotou). V tomto roce bude zahájena další etapa hlubší analýzy, kterou jako výzkumnou

aktivitu provede Technologická agentura ČR na základě zadání příslušného ministerstva, a jejím výstupem by mělo být mj.:

1. Kompetenční mapa – zmapování existujících a chybějících kompetencí a zajištění spolupráce relevantních subjektů (vzdělávací a vědecké instituce spolu s farmaceutickým průmyslem) na pokrytí identifikovaných mezer.
2. Identifikace léčivých přípravků spadajících do seznamu kriticky důležitých léčiv, u kterých je možné zavedení či rozšíření výroby v ČR, popř. zachování výroby jinak tržně neudržitelné.
3. Zlepšení regulačního prostředí – identifikace překážek regulatorního charakteru pro zajištění dostupnosti léčiv a odolnosti dodavatelských řetězců.
4. Podpora výzkumu a vývoje – zajištění podpory investic na vládní úrovni také do nekomerčního výzkumu a vývoje a dále do výzkumu a vývoje patentově nechráněných léčiv, aby se stimulovala inovace i v oblasti reformulací léčiv, technologických inovací, inovací v oblasti nalezení nových účelů použití či vytváření kombinací léčivých terapií.

V průběhu roku 2024 dojde k plné implementaci novely zákona o léčivech účinné od 1. 1. 2024 (v části od 1. 6. 2024), kterou došlo k rozšíření portfolia nástrojů, které mohou Ministerstvo zdravotnictví a Státní ústav pro kontrolu léčiv (dále jen „Ústav“) využít k podpoře dostupnosti léčivých přípravků, potažmo k prevenci některých výpadků, což by mělo vést k zajištění vyšší odolnosti lékového trhu v České republice a současně ke zmírnění dopadů výpadků léčivých přípravků na pacienta. Zároveň novela zákona o léčivech umožňuje doplnění reaktivního přístupu k výpadkům léčiv o aktivní složku, tj. aktivní kroky Ministerstva zdravotnictví a Ústavu k předcházení, resp. zmírňování dopadů výpadků léčiv na pacienta.

Základním nástrojem pro vytvoření dostatečného časového rámce pro zajištění alternativního řešení potenciálního výpadku je povinnost držitele rozhodnutí o registraci zajistit dodávku léčivého přípravku, který má stanovenou maximální cenu nebo úhradu z veřejného zdravotního pojištění i po dni faktického přerušeni nebo ukončení uvádění na trh, a to v množství odpovídajícím spotřebě na 1 nebo 2 měsíce podle toho, zda se tento léčivý přípravek potýkal s výpadky již v minulosti.

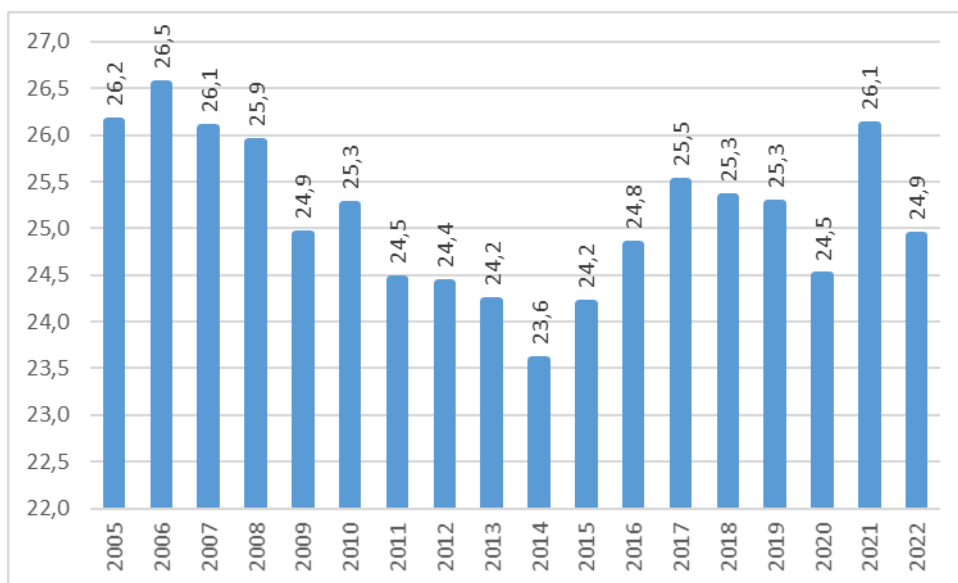
Dalším důležitým pilířem účinné novely je systém rezervních zásob. Ministerstvo zdravotnictví může opatřením obecné povahy stanovit léčivé přípravky, u nichž mají distributoři povinnost vytvořit a udržovat zásobu odpovídající jejich měsíčním prodejm provozovatelům oprávněným k výdeji a do zahraničí. Na základě dalšího opatření obecné povahy distributoři uvolní léčivý přípravek ze systému rezervních zásob, pokud na trhu nebude dostatek dotčeného léčivého přípravku, aby byla zajištěna jeho dostupnost pro pacienty. Tento systém doplňuje povinnost držitele rozhodnutí o registraci (viz výše) a poskytne další čas pro případné hledání alternativního řešení situace. Je potřeba zdůraznit, že zařadit léčivý přípravek do systému rezervních zásob je možné pouze v případě, kdy existuje reálná možnost vytvořit na úrovni distribuce „nadzásobu“, nikoli tedy v období aktivního výpadku.

Novela reagovala i na nedostatečný datový základ, ze kterého by příslušné úřady mohly kvalifikovaně vytvářet odhady potřeby v období výpadku, a to tak, že u léčivých přípravků, u kterých má Ústav podezření na ohrožení dostupnosti léčivého přípravku, může vydat výzvu, na základě které mu musí jednotlivé články dodavatelského řetězce nahlásit aktuální skladové zásoby daného léčivého přípravku. U léčivých přípravků označených příznakem „omezená dostupnost“ je stanovena povinnost pravidelných hlášení o skladových zásobách jednotlivých článků dodavatelského řetězce. Tím je zajištěna dostatečná informovanost Ústavu, zda zásoby na trhu v České republice jsou dostatečné pro překlenutí výpadku, či zda je nezbytné využít některý z nástrojů zajištění dostupnosti léčivých přípravků.

3.7 Energetika – REPowerEU

EK ve Zprávě o ČR 2023 konstatuje, že energetická závislost na dovozu fosilních paliv je jednou z největších slabín českého hospodářství. To vyžaduje rychlejší zavádění jaderných a obnovitelných zdrojů energie a investice do energetické účinnosti, stejně jako diverzifikaci zdrojů dodávek ropy a plynu.

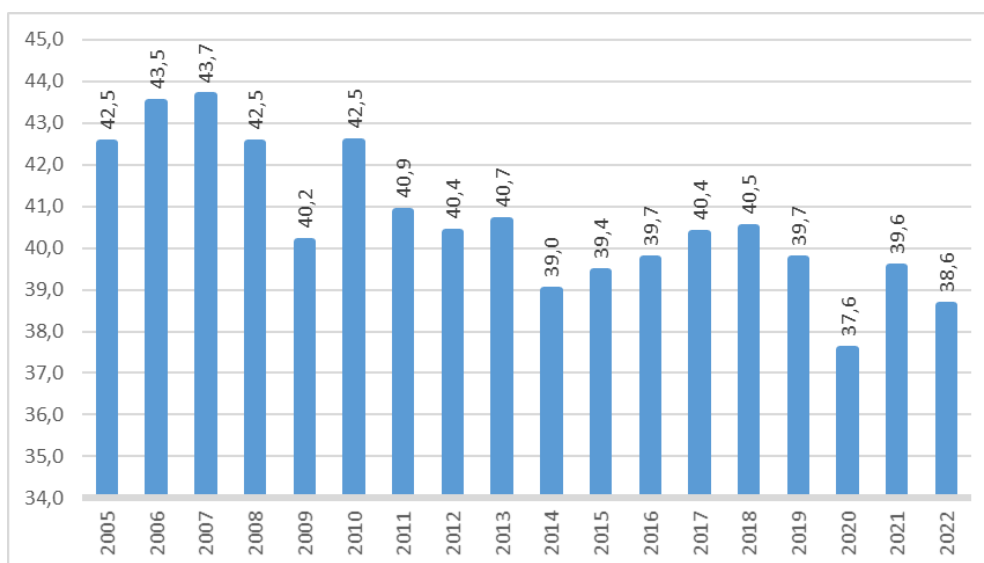
Graf 23: Konečná spotřeba energie v ČR (v mil. tun ropného ekvivalentu)



Zdroj: Eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NRG_IND_EFF_custom_9512619/default/table?lang=en

Graf 24: Spotřeba primární energie v ČR (v mil. tun ropného ekvivalentu)



Zdroj: Eurostat

<https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/bookmark/45278640-a64b-4c34-9917-2d862a6a65f4?lang=en>

Komplexní reforma poradenství týkajícího se renovační vlny v České republice (komponenta 7.3 v rámci NPO)

V rámci nové komponenty NPO 7.3 – Komplexní reforma poradenství týkajícího se renovační vlny (REPowerEU) s alokací 4 miliardy Kč dochází k nastavování systému pro poskytování poradenských a osvětových aktivit v oblasti udržitelných projektů, renovací budov, využívání OZE a projektů komunitní a komunální energetiky. Součástí komponenty jsou 2 reformy a 2 investice: R1: Jednotná kontaktní místa pro energetická společenství a energeticky účinné renovace; R2: Údaje, metodické pokyny a školení pro poradenský systém; I1: Poskytování poradenských služeb domácnostem, podnikům a veřejnému sektoru; I2: Zvyšování informovanosti. V rámci komponenty se ČR do konce roku 2024 zavázala ke spuštění pilotního provozu tří regionálních jednotných kontaktních míst, která budou poskytovat domácnostem, podnikům a veřejnému sektoru poradenství ohledně energeticky účinných renovací. V průběhu roku 2024 budou průběžně implementovány dílčí činnosti k naplnění cílů a milníků, ke kterým se ČR zavázala, zejména pak poskytnutí 120 000 poradenských služeb do 30. 6. 2026. Od března 2023 do března 2024 probíhal příjem žádostí v rámci výzvy č. 1/2023 NPŽP: Energetická osvěta a dotační poradenství. Na ni od dubna 2024 navázala výzva č. 1/2024 NPŽP, která zohledňuje úpravy v NZÚ Light v roce 2024. Podpora je určena na zajištění energeticko-dotačního poradenství domácnostem ohroženým energetickou chudobou a administrativní podporu klientům při realizaci opatření z dotačního programu NZÚ Light. Příjem žádostí je otevřen do konce roku 2025.

V rámci komponenty 7.3 je dále vytvořeno opatření ke zavedení systému hospodaření s energií v podobě energetického managementu, a to formou dotace až do výše 95 % celkových způsobilých výdajů a maximální výše podpory 550 000 Kč. Výzva je spuštěna od 5. 12. 2023 do 30. 6. 2025. Dotace se vztahuje zejména na tvorbu dokumentů, organizaci (definici procesů, odpovědností, toků informací apod.), přípravu systémů pro monitorování a vyhodnocování spotřeby energie a zavedení systému energetického managementu do praxe.

MPO dále zavedlo opatření zaměřené na obce a města v podobě dotace na zpracování místních energetických koncepcí (MEK). MEK by měly být nástrojem a návodem, jak optimalizovat dodávku energie vůči energii spotřebované v lokalitě konkrétní obce nebo dobrovolného svazku obcí. Podpora je poskytována formou dotace až do výše 90 % celkových způsobilých výdajů, maximální výše podpory je 500 000 Kč. Příjem žádostí běží od 5. 12. 2023 do 30. 6. 2025.

V rámci aktualizace byla do NPO dále doplněna nová komponenta 7.7, která si klade za cíl zjednodušit proces ekologického povolování projektů obnovitelných zdrojů energie a urychlit zavádění obnovitelných zdrojů energie.

Komponenta je složena ze dvou souvisejících reforem. Reforma 7.7.1 s alokací 130 mil. Kč se zaměřuje na zavedení jednotného environmentálního stanoviska, které představuje výrazné urychlení povolovacích procesů v oblasti ochrany životního prostředí do praxe. Cílem reformy 7.7.2, na kterou je určeno 181 mil. Kč, je vymezení vhodných oblastí pro výstavbu obnovitelných zdrojů (tzv. akceleračních zón). Tato reforma významně urychlí povolování a instalaci obnovitelných zdrojů energie.

Snižování spotřeby energie a renovace budov a ochrana ovzduší

Snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru (komponenta 2.2 v rámci NPO)

Jedním z cílů NPO je snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru, který je adresován v rámci subkomponenty 2.2.1 – opatření ke snížení energetické náročnosti budov organizačních složek státu. Podpora je určena na komplexní revitalizaci budov organizačních složek státu s cílem snížit konečnou spotřebu energie a dosáhnout úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů minimálně ve výši 30 %. Podpora je poskytována formou dotace až do výše 100 % celkových způsobilých výdajů s maximální hranicí způsobilých výdajů ve výši 20 500 Kč/GJ úspory primární energie z neobnovitelných zdrojů. Příjem žádostí začal 1. 2. 2024 a bude ukončen k 31. 10. 2025. Celková alokace výzvy je 2,3 mld. Kč.

Již od 5. 5. 2022 je také spuštěna výzva určena na rekonstrukce a inovace soustav veřejného osvětlení měst a obcí za účelem dosažení úspor elektrické energie, konkrétně komponenta 2.2.2. Podpora je poskytována formou dotace až do výše 100 % celkových způsobilých výdajů s maximální hranicí způsobilých výdajů ve výši 30 Kč na 1 ušetřené KWh. Maximální výše podpory je 4 mil. Kč a přijímání žádosti bude ukončeno 31. 12. 2024. Celková alokace výzvy je 2,5 mld. Kč.

Dále je snižování spotřeby energie podporováno i v rámci operačních programů. První výzva Úspory energie OP TAK (vyhlášena v srpnu 2022 s alokací 10 mld. Kč) míří na snížení spotřeby energie podnikatelskými subjekty prostřednictvím zavedení opatření jako intenzivnější využívání OZE (tepelná čerpadla a fotovoltaické systémy, instalace akumulátorů); snížení energetické náročnosti podnikatelských budov (zateplení budovy, větrání a rekuperace, měření a regulace); modernizace rozvodů elektřiny, plynu, tepla, chladu a stlačeného vzduchu; využití odpadní energie; akumulace všech forem energie; efektivnější osvětlení; vegetační střechy; modernizace výrobních a technologických procesů. Na jaře 2024 je v plánu znovu otevřít výzvu Úspory energie, která byla v roce 2023 předčasně uzavřena z důvodu změny podmínek v souvislosti s novelizací Nařízení o blokových výjimkách²⁷.

Doplňkově byla prostřednictvím Národní rozvojové banky (NRB) vyhlášena výzva Nové úspory energie, která podnikatelům nabízí úvěry až do výše 60 mil. Kč s nízkou úrokovou sazbou pro projekty vedoucí k úspoře energií. Úvěr může být doprovázen poskytnutím finančního příspěvku na pořízení energetického posudku ve výši až 250 tis. Kč. Může být rovněž kombinován s dotací dosahující až 35 % celkových způsobilých výdajů projektu. Tato výzva bude vyhlášena až do konce roku 2026.

²⁷ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 651/2014 ze dne 17. 6. 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem

3.8 Bydlení

EK ve Zprávě o ČR 2023 konstatuje, že nabídka bydlení zaostává za silnou poptávkou, což zhoršuje dostupnost bydlení a přispívá k růstu cen bydlení. Dostupnost bydlení v ČR je i nadále slabá, navzdory nižší poptávce způsobené vyššími úrokovými sazbami, přičemž pro nízkopříjmové skupiny obyvatelstva je otázka dostupnosti ještě palčivější kvůli neexistenci právního rámce pro poskytování systémové podpory sociálního bydlení. Proto je zapotřebí rozsáhlé reformy, která zajistí v ČR odpovídající a cenově dostupné bydlení. Nabídku a ceny bydlení může pozitivně ovlivnit stimulace dostupnosti pozemků vhodných pro výstavbu obydlí či modernizace stávajících bytových jednotek. Významně pomoci by mohly reformy obsahující pobídky k pronájmu a soukromé výstavbě bydlení, což by mohlo podpořit využití prázdných nemovitostí (těch je na venkově přibližně 22 % a v městských oblastech kolem 10 %).

Situaci na trhu s bydlením plánuje ČR ovlivnit v roce 2024 několika nástroji: reformou stavebního zákona, spuštěním úvěrů a grantů pro výstavbu dostupného nájemního bydlení v rámci komponenty 2.10 NPO a pokračováním ve tvorbě Zákona o podpoře v bydlení. Vedle toho se MMR zabývá reformou nájemních vztahů.

Reforma stavebního zákona má za cíl zrychlit, zdigitalizovat a zpřehlednit stavební řízení pro snížení jeho celkového trvání, jež patří k nejdelším na světě. Tím se má každoročně zvýšit počet zahájených a dokončených bytů.

Prostředky státního rozpočtu a NPO mají za cíl podpořit zejm. výstavbu nájemních bytových domů a skládají se dominantně z úvěrové části poskytnuté EU a grantové části poskytnuté ČR. Nástroje jsou využitelné pro veřejný i soukromý sektor. Podmínkou čerpání podpory je dodržení cílové skupiny a stanovený způsob výpočtu nájmu na úrovni nákladů v průběhu celého období udržitelnosti (doba trvání úvěru, udržitelnost z pohledu dotace). Cílová skupina zahrnuje přes 10 % obyvatel ČR.

MMR jako gestor a MPSV jako spolugestor nyní společně pracovala na posunu v oblasti ukotvení sociálního a dostupného bydlení. Dne 30. 11. 2023 se společnými silami podařilo předložit na Legislativní radu vlády návrh zákona o podpoře v bydlení. Zákon se zaměřuje na systémové ukotvení bydlení a zajištění stability financování. V návrhu zákona je rovněž zaměřena pozornost na osoby, které jsou na trhu s bydlením nejvíce zranitelné, patří sem např. osoby samostatně pečující o dítě, oběti domácího násilí či váleční veteráni. Pokud bude zákon vládou schválen, očekává se jeho účinnost od července roku 2025.

Zákon o podpoře v bydlení, jenž by měl být schválen v roce 2025, cílí na osoby ohrožené bytovou nouzí a v bytové nouzi, tj. celkem téměř 17 % obyvatel ČR. Ukládá s tímto cílem 206 obcím s rozšířenou působností zajistit kontaktní místa pro bydlení. Zákon také stanoví systém garancí a kompenzací pro majitele bytů. Toto opatření má dostat na trh především dnes prázdné byty a umožnit majitelům bez větších rizik ubytovat nízkopříjmové a další okrajové skupiny obyvatel.

Reforma nájemních vztahů má za cíl zvýšit stabilitu nájemních vztahů mezi pronajímatelem a nájemcem, mimo jiné prostřednictvím omezení řetězení krátkodobých smluv a zjednodušením vystěhovávání neplaticích nájemníků

MPSV na podporu bydlení realizuje projekt „Podpora sociálního bydlení a jeho systémové zavádění v ČR,“ který je zaměřený na spolupráci s obcemi. Hlavním cílem projektu je šíření systémově vedeného přístupu mezi další realizátory výzev na sociální bydlení, pilotování inovativních prvků (kontaktní místa pro bydlení, sociálně realitní agentury, lokální a krajská úroveň) a zvýšení počtu osob informovaných o sociálním bydlení. Projekt spolupracuje a metodicky vede 41 realizátorů. Současně je provozováno i Národní kontaktní centrum, které poskytuje podporu občanům ohledně dotazů spojených s bydlením a sociálními dávkami, které se poskytují na bydlení.

Aktuálně probíhají projekty v OPZ+ ze dvou již uzavřených výzev na sociální bydlení: č. 007 a č. 101. Schváleno bylo pro roky 2022–2026 celkem 50 projektů, jejichž realizátory jsou obce i neziskové organizace.

Celkově tyto projekty plánují zabydlet a v bydlení podporovat 913 osob. 9 z těchto projektů se zaměřuje převážně na cílovou skupinu osob v bytové nouzi, které přicházejí z Ukrajiny, zbylých 41 se zaměřuje na osoby v bytové nouzi z území ČR.

MPSV je rovněž aktivním členem Evropské platformy pro boj proti bezdomovectví (EPOCH) a účastní se pravidelných setkávání v rámci členských států. Je tak podporována spolupráce a činnost prevence proti bezdomovectví, které se členské státy zavázaly v rámci Lisabonské deklarace a v rámci navazující deklarace podepsané v Avilés v roce 2023.

Bezdomovectví a jeho prevence je řešena i v rámci poslaneckého návrhu novely zákona o sociálních službách, kdy jsou v této novele zmíněny jako možnost prevence i tzv. mokré azylové domy, které se osvědčují v zahraničí. Jedná se o specifický typ sociální služby, která je poskytována lidem s neschopností regulace návykových látek.

4. Pokrok v plnění Cílů udržitelného rozvoje OSN

4.1 Zelená transformace

SDG 7 Dostupné a čisté energie

Přestože energetická náročnost české ekonomiky klesla od roku 2010 o více než 20 % k roku 2021, ekonomika spotřebovává výrazně více energie na jednotku hospodářského produktu než průměr EU²⁸ a v jejím energetickém mixu dominují fosilní zdroje. Zároveň ČR patří mezi státy s nižší závislostí na importu energie.²⁹

U primární spotřeby energie v ČR jsme po poklesu v roce 2020 (88,4) evidovali nárůst indexu na předpandemické hodnoty (93,0), nejnovější data za rok 2022 však ukazují, že se od té doby daří index snižovat (90,9 v roce 2022). Průměr EU taktéž zaznamenal v roce 2022 pokles, a to o 3,7 bodu na hodnotu 83,9.³⁰ Konečná spotřeba elektrické energie v domácnostech se stále pohybuje nad unijním průměrem, přesto však její pokles oproti EU zrychluje. Mezi roky 2021 a 2022 se v ČR jednalo o snížení o 78 kilogramů ropného ekvivalentu (kgoe) oproti 40 kgoe v EU.³¹ Podíl OZE na výrobě elektřiny v roce 2022 dosáhl hodnoty 12,4 %, cílem do roku 2040 je dosažení podílu v rozmezí 18-25 %.³² V souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu v únoru 2022 byl 18. 5. 2022 vydán plán REPowerEU³³, jehož cílem je ukončit závislost na dovozu ruských fosilních paliv. Mění se tím závazný cíl podílu OZE v energetické skladbě EU do roku 2030 na 45 %. V ČR činil podíl OZE ve spotřebě elektřiny v roce 2022 18,1 %, v dopravě 7,19 % a na konečné spotřebě při vytápění 25,8 %.³⁴ Probíhající geopolitické události vedou ke zvýšení zájmu o dotace pro snížení energetické náročnosti budov. Prostřednictvím programu NZÚ se čerpají prostředky na zateplení konstrukcí, výměny nevyhovujících zdrojů tepla, přesun k využívání OZE a dalších adaptačních a mitigačních opatření, která snižují spotřebu energie a dopady změny klimatu. V dobiehající výzvě ze září 2023 bylo podáno více než 27 tisíc žádostí. Z toho se 66 % žádostí týkalo instalací fotovoltaických elektráren (viz kapitola 3.2. Podpora renovace obytných budov a veřejných budov a výměny zdrojů vytápění).

SDG 13 Klimatická opatření

Pro problematiku změny klimatu má ČR zpracovány základní strategické dokumenty nabízející postupy ke zmírnění jejich dopadů i pro přizpůsobení se jejím dopadům. ČR patří mezi státy s nejvyšší produkcí skleníkových plynů na osobu.³⁵ ČR se zavázala k podpoře adaptace vodních, nelesních a lesních ekosystémů na změnu klimatu, kde prostřednictvím programu POPFK je podporováno zlepšení druhové a prostorové skladby lesa, zajištění péče o cenné nelesní terestrické biotopy, tvorba a obnova mokřadů, viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, podkapitola Biodiverzita.

Snížování emisí negativně ovlivnil i vývoj v sektoru využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (*Land Use, Land-use Change and Forestry*, LULUCF), kde se špatný zdravotní stav lesů a s ním související kůrovcová kalamita projeví ve snížení sekvestrace uhlíku a v růstu emisí skleníkových plynů v následujících letech³⁶. K posílení retenčních schopností lesů by měla přispět

²⁸ [Eurostat \(2023\), Energy productivity](#)

²⁹ [MPO \(2023\), Energetická dovozní závislost České republiky](#)

³⁰ [Eurostat \(2023\) Primary energy consumption](#)

³¹ [Eurostat \(2023\), Final energy consumption in households per capita](#)

³² [Zpráva o životním prostředí České republiky 2022, str. 296](#)

³³ [EK \(2022\), Plán REPowerEU](#)

³⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_ind_ren/default/table?lang=en

³⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/climate-change/visualisations>

[Emise skleníkových plynů v ČR v letech 1990–2018 \(faktaoklimatu.cz\)](#)

³⁶ [Zpráva o životním prostředí České republiky 2021, str. 102](#)

investice *Zadržování vody v lese*, která prostřednictvím šetrných lesotechnických opatření přispěje ke zlepšení půdních, vodních a mikroklimatických poměrů, k tlumení zrychlené eroze, k úpravě vodního režimu lesních půd a ochraně bystřinných povodí, viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, podkapitola Reforma lesnictví a správy vodních toků.

V programu NZÚ ČR realizuje podporu adaptačních a zmírňujících opatření typu zelené střechy, využívání dešťové vody, rekuperace tepla z odpadní vody a vzduchu, stínění apod., přičemž po vyčerpání zdrojů NPO je připravováno financování v rámci MdF viz komponenta 3.2 NPR *Fyzická infrastruktura a zelená tranzice*, subkomponenta *Podpora renovace obytných budov a veřejných budov a výměny zdrojů vytápění*.

SDG 15 Život na souši

Lesy v současnosti pokrývají cca 35 % území ČR.³⁷ Od roku 2022 probíhá realizace cíle *Opětovné zalesnění 24 000 ha ploch melioračními a stabilizujícími dřevinami* pokrývajícího období let 2022–2023 pro něž je na období 1/2023–12/2023 v NPO schválena alokace ve výši 2,562 mld. Kč, viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, reforma lesnictví a správy vodních toků.

V roce 2022 poklesl objem evidované těžby dřeva na 25,1 mil. m³ dřeva bez kůry a snížil se i objem nahodilé těžby (19,8 mil. oproti 26,3 mil. m³ dřeva bez kůry roku 2021).³⁸ Finální návrhy novely zákona o lesích dosud nejsou připraveny, ačkoli záměr MZe je, aby novela platila od ledna 2025 - viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, Reforma lesnictví a správy vodních toků, která pomůže zvýšit stabilitu a odolnost lesů, zefektivní státní správu lesů a ušetří veřejné rozpočty.

Zemědělství není připraveno na projevy změny klimatu, navíc v důsledku např. zástavby či těžby surovin dlouhodobě ubývá zemědělské půdy – v roce 2021 ubylo celkem 1,5 tis. ha zemědělské půdy, meziročně 0,04 %. Vodní erozí je v ČR ohroženo 48,1 % zemědělské půdy³⁹, z toho 13,4 % erozí extrémní. Větrnou erozí je ohroženo 33,3 % zemědělské půdy, z toho 4,1 % erozí extrémní.⁴⁰ Zemědělský půdní fond tvořil v roce 2022 53,2 % celkové výměry, pozitivem je však rostoucí podíl ekologicky obhospodařované půdy, ten v poměru k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 16,2 % k 31. 12. 2022.⁴¹ Trvale roste rozloha travních porostů, což lze označit za ekologicky příznivé.⁴² Jednou z příčin snižování biodiverzity je nízká heterogenita zemědělské krajiny (viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, Biodiverzita). Ve snaze čelit úbytku biodiverzity ČR již v roce 2020 zastropovala výměru plochy monokultur na 30 ha na erozně ohrožených pozemcích a od roku 2021 na všech ostatních. Od roku 2023 je maximální výměra jedné plodiny na erozně ohrožených plochách omezena na 10 ha. Významný legislativní posun v oblasti biodiverzity nastal přijetím protiinvazní novely v roce 2021, která od roku 2022 umožňuje aplikovat legislativu EU v oblasti regulace invazních nepůvodních druhů. V rámci NPO se ČR zavázala k podpoře péče o zvláště chráněná území a území soustavy Natura 2000 a péče o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Zde podpora cílí především na opatření vyplývající ze schválených plánů péče, záchranných programů. Podpořeno bude i zpracování podkladových studií a monitoringů, viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, Biodiverzita.

V rámci komponenty 2.9 NPO Podpora biodiverzity a boj se suchem, se ČR zavázala, že zajistí ochranu proti suchu a přírodě blízkou povodňovou ochranu intravilánu města Brna, při níž jsou

Vyhodnocení politiky ochrany klimatu v ČR 2021, str. 21

<https://www.vulhm.cz/lesy-prestavaji-byt-plicemi-republiky-uhlik-mizi-i-z-pudy/>

³⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_15_10/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_15

³⁸ Zpráva o životním prostředí České republiky 2022, str. 2018 a Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství ČR v roce 2021, str. 5

³⁹ Zpráva o životním prostředí České republiky 2021, str. 96

⁴⁰ Zpráva o životním prostředí České republiky 2021, str. 96

⁴¹ Statistická ročenka životního prostředí 2022, str.20

⁴² Zpráva o životním prostředí České republiky 2021, str. 100 a Zpráva o stavu zemědělství *Zelená zpráva*, 2021, str.4.

realizovány úpravy koryta řeky Svratky a její nivy, viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice, Biodiverzita.

SDG 12 Odpovědná výroba a spotřeba

Ačkoliv materiálová náročnost hospodářství dlouhodobě klesá, v období 2000–2021 se snížila o 44,6 %, ⁴³ je oběhové hospodářství zatím spíše dlouhodobým cílem. Zásadní změna se očekává od implementace Strategického rámce Cirkulární Česko 2040. Jeho první Akční plán byl schválen vládou ČR v červnu 2023. Kromě toho se začíná s přípravou nové Aktualizace Plánu odpadového hospodářství ČR s výhledem do roku 2035. Ta byla vládou schválena v květnu 2022 a do konce srpna 2023 byla již k dispozici v rámci veřejné konzultace. Jedná se o hlavní strategii odpadového hospodářství. Součástí POH ČR je i Program předcházení vzniku odpadů.

Celková produkce odpadů v letech 2009–2021 stoupla o 23,6 %, v roce 2022 dosáhla hodnoty 39,2 milionu tun, jedná se o meziroční pokles o 0,3 %. Komunálního odpadu bylo vyprodukováno o 1,3 % více než v roce 2021. ⁴⁴ Míra využití oběhového materiálu v roce 2022 vzrostla na 11,9 % a překonala tím i průměr EU (11,5 %) ⁴⁵ V celkovém nakládání s odpady dominuje především materiálové využití, jehož podíl roste, v roce 2022 činil 29 498,7,4 tis. t., což bylo 86,5 % z celkové produkce odpadů. ⁴⁶ Podíl energeticky využívaných odpadů dosáhl svého vrcholu v roce 2020, od té doby klesá. ⁴⁷ Ke změně nežádoucích trendů by měly pomoci prostřednictvím NPO investice v oblasti nakládání s biologicky rozložitelnými odpady. Cílem je dotačně podporovat řešení problematiky zapravování kompostu (digestátu či fugátu) vyprodukovaného z biologicky rozložitelných odpadů v kompostovacích zařízeních nebo bioplynových stanicích do zemědělské půdy. Zároveň se ze zdrojů NPO, OP ŽP a OP TAK plánuje podpora budování recyklační infrastruktury a podpora cirkulárních řešení v podnicích včetně vyššího využívání druhotných surovin.

V tzv. uhelných regionech (Moravskoslezský, Karlovarský, Ústecký kraj) byla navíc k dispozici možnost čerpání finanční podpory z Operačního programu Spravedlivá transformace v rámci výzvy – Inovativní projekty oběhového hospodářství, která byla určena na podporu projektů třídění, dotřídování, úpravy, materiálové přeměny, chemické recyklace ostatních a nebezpečných odpadů moderními způsoby, které v dnešní době nejsou v provozech běžné. ⁴⁸

SDG 6 Pitná voda, kanalizace

Napojení obyvatel na vodovodní i kanalizační síť je vysoké, 96 % obyvatel je zásobováno vodou z veřejných vodovodů ⁴⁹. Tomu odpovídá i nízký podíl osob (0,1 %) bez přístupu k vodě v domácnosti. ⁵⁰ Z evidence odběratelů vod odebírajících více než 6 000 m³/rok nebo 500 m³/měsíc vyplynulo, že pro zásobování vodovodů pro veřejnou potřebu v roce 2022 bylo ze zdrojů povrchové vody odebráno 309,0 mil. m³ a ze zdrojů podzemní vody 286, 9 mil. m³ vody. ⁵¹ Celkový objem vod vypouštěných do veřejné kanalizace, včetně zpoplatněné srážkové vody, byl v roce 2022 524,0 mil. m³, ⁵² což je v porovnání s rokem 2020 nárůst o 3,3 %. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace zůstává velmi vysoký.

⁴³ [Zpráva o životním prostředí České republiky 2022](#) str. 16

⁴⁴ [ČSÚ, 2023, Česko v roce 2022 vyprodukovalo 39 mil. tun odpadů](#)

⁴⁵ [Eurostat \(2023\), Circular material use rate](#)

⁴⁶ [ČSÚ, 2023 Produkce, využití a odstranění odpadů - 2022](#)

⁴⁷ [ČSÚ, 2023 Produkce, využití a odstranění odpadů - 2022](#)

⁴⁸ MŽP, OP Spravedlivá transformace, viz <https://opst.cz/dotace/11-vyzva/>.

⁴⁹ <https://www.czso.cz/csu/czso/vodovody-kanalizace-a-vodni-toky-2021>

⁵⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_06_10/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_06

⁵¹ <https://eagri.cz/public/portal/-a30658---eg0-7RRg/modra-zprava-2022>

⁵² [Zpráva o životním prostředí České republiky 2022](#)

Pokud jde o vody srážkové, v rámci NPO se ČR zavázala k podpoře hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu. Jsou podporována opatření ke zpomalení odtoku a zadržování a akumulace vody v městských aglomeracích prostřednictvím zvýšení členitosti povrchu, vsakovacích pásů a nádrží, dešťových zahrad, podzemních vsakovacích zařízení, drenáží, retenčních podzemních nádrží a zelených střech. V programu je rovněž realizována podpora dalších adaptačních a zmírňujících opatření (zelené střechy, využívání dešťové vody, rekuperace tepla z odpadní vody a vzduchu, stínění apod.). Po vyčerpání zdrojů NPO je připravováno financování programu NZÚ v rámci Modernizačního fondu.

Podíl čištěných odpadních vod se od roku 2000 pohybuje v rozmezí 94–98 %⁵³. Znečištění podzemních vod nitráty je pod evropským průměrem.⁵⁴ U znečištění podzemních vod fosfáty, ČR oproti předchozím rokům snížila tuto hodnotu a téměř se dostává na průměr EU, který činí 0,072 mg/l, v Česku je to 0,078 mg/l.⁵⁵ Je nutné poznamenat, že průměr EU má rostoucí trend, zatímco u ČR se hodnoty dlouhodobě snižují.

SDG 2 Konec hladu

Státní podpora na výzkum a vývoj v zemědělství sleduje rostoucí trend, v roce 2022 dosahovala v ČR hodnoty 63,59 mil. EUR, v roce 2023 vystoupala na 64,25.⁵⁶ Lze očekávat její nárůst díky programu EU Horizont Evropa.⁵⁷ Rovněž procento organického zemědělství roste, v roce 2020 podíl činil 15,33 %, což je vysoko nad evropským průměrem 9,08 %, v roce 2021 tato hodnota vzrostla na 15,55 %.⁵⁸ Ačkoliv využití nebezpečných pesticidů klesá, od roku 2015 do 2020 index klesl o 31 bodů na hodnotu 77, jedná se o příliš pomalý postup směrem k redukčnímu cíli 50 % v roce 2030. V ČR probíhá nepřetržitý monitoring eroze zemědělské půdy. Dlouhodobě nejvíce erozních událostí nastává na plochách s kukuřicí (46,5 % zaznamenaných erozních událostí), u dílů půdních bloků bez aplikovaných půdoochranných technologií, a především na půdách bez pokryvu s dosud nezapojeným porostem plodiny. Zavádění účinných půdoochranných technologií je však třeba provádět bez ohledu na typ plodiny, klíčová jsou především opatření pro zvýšení drsnosti půdy a pokryvu půdy, prokořenění a pro zvýšení stability půdních agregátů v době setí hlavní plodiny.⁵⁹

Ke stabilizaci zemědělství a jeho posunu k udržitelnému obhospodařování půdy i lesů a k udržitelnému hospodaření s vodními zdroji odolnému vůči klimatickým změnám by měl přispět schválený Strategický plán Společné zemědělské politiky.

SDG 11 Udržitelná města a obce – čistota ovzduší

Kvalita vzduchu ve městech se v posledním roce významně zlepšila. Imisní limit pro roční průměrnou koncentraci PM_{2,5} nebyl v roce 2023 překročen na žádné z 84 automatických stanic. Na poklesu suspendovaných částic PM₁₀ a PM_{2,5} v roce 2023 významně podílely měsíce zimního období, kdy z hlediska kvality ovzduší panovaly příznivé meteorologické a rozptylové podmínky. Pokles koncentrací lze také přisoudit pokračujícímu poklesu emisí díky již realizovaným opatřením pro zlepšení kvality ovzduší (zejména výměna kotlů, postupující obnova vozového parku a opatření na velkých zdrojích)⁶⁰.

Další snižování znečištění ovzduší bude ovlivněno pokračujícími investicemi do tvorby Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima (Sustainable Energy and Climate Action Plan, SECAP) a budování

⁵³ [Zpráva o životním prostředí České republiky 2022](#)

⁵⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_06_40/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_06

⁵⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_06_50/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_06

⁵⁶ Eurostat (2024) Government support to agricultural research and development

⁵⁷ MZe (2022) Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2023 – 2032

⁵⁸ Eurostat (2024) Area under organic farming

⁵⁹ VÚMOP (2022) [Monitoring eroze zemědělské půdy](#)

⁶⁰ [Rocni zprava_2023.pdf \(chmi.cz\)](#)

neveřejné infrastruktury a na podporu nákupu vozidel (el.H2) pro podnikatelské subjekty. K podpoře již dochází v případě investic na podporu dobíjecích stanic v obytných budovách a na podporu nákupu vozidel (el.H2) a neveřejné dobíjecí infrastruktury pro obce, kraje a státní správu (viz kapitola 3.2, Udržitelná doprava).

Ke snížení znečištění rovněž přispívají probíhající investice na snížení energetické náročnosti budov ve vlastnictví veřejných subjektů a organizačních složek státu, renovace a revitalizace budov pro energetickou úsporu a výměny stacionárních zdrojů znečišťování v domácnostech za obnovitelné zdroje (viz kapitola 3.2, Podpora renovace obytných budov a veřejných budov a výměny zdrojů vytápění). Míra recyklace komunálního odpadu v ČR má dlouhodobě rostoucí trend. V roce 2021 bylo recyklováno 43 % komunálního odpadu, což je ovšem stále méně, než je průměr EU.⁶¹ Podobný trend pokračuje i v současném období, v roce 2023 se v porovnání s předchozím rokem o dvě procenta zvýšil počet osob, které pravidelně třídí odpad. Jedná se o cca 75 % obyvatel, ČR tak náleží k zemím s nejvyšším počtem obyvatel zapojených do třídění komunálního odpadu. Zároveň bylo v roce 2022 vyprodukováno méně odpadů než v letech předchozích⁶².

ČR se věnuje i riziku emisí znečišťujících látek do ovzduší ze spalování biomasy, to je řešeno stanovením požadavku na ekodesign pro všechny podporované kotle na biomasu (kotle vyloučené z působnosti nařízení EK č. 2015/1189 budou současně vyloučeny z podpory) viz kapitola 3.2 NPR Fyzická infrastruktura a zelená tranzice. Prostřednictvím národních dotačních titulů zejména v gesci MŽP ČR se realizuje podpora renovace obytných budov a veřejných budov a výměny zdrojů vytápění. Emise znečišťujících látek vykazují dlouhodobě klesající trend, zejména tuhé emise a oxid siřičitý.⁶³ Trend snižování emisí je spojen i s investicemi do lokálních zdrojů vytápění domácností i firem a organizací veřejného sektoru.

⁶¹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_11_60/default/table?lang=en

⁶² [Výsledky systému – EKO-KOM \(ekokom.cz\)](#), [Výstupní objekt VDB \(czso.cz\)](#)

⁶³ [Výstupní objekt VDB \(czso.cz\)](#)

4.2 Sociální spravedlnost

SDG 1 Konec chudoby

Podíl lidí ohrožených chudobou, anebo sociálním vyloučením, byl v roce 2023 v ČR 12,0 %, ⁶⁴ což je ve srovnání s dalšími zeměmi EU jeden z nejnižších podílů u spojeného ukazatele míry ohrožení příjmovou chudobou, materiální a sociální deprivace a nízké pracovní intenzity. Tento dlouhodobě stabilní a relativně nízký podíl je především výsledkem sociálních transferů, zčásti starobních důchodů, zčásti jiných typů důchodů a sociálních dávek.

Řada problémů (extrémní chudoba, sociální ochrana) na které cílí SDG 1, se ČR jako hospodářsky vyspělé země s fungujícím systémem sociální ochrany přímo netýkají, a tudíž na ně necílí ani NPO. Aktuálním tématem, které reflektuje kap. 3.6 (Energetika) a kap. 3.7 (Bydlení), jsou náklady na bydlení a zálohy za služby s ním spojené. Ceny jsou v poměru s českými příjmy u některých skupin obyvatel za hranici domácího rozpočtu. Vysoké ceny tudíž za náklady spojené s bydlením mohou být pro obyvatele citelnější. Ačkoli tato problematika není přímo řešena v rámci SDG 1, úzce souvisí s mírou ohrožení chudobou a se systémem sociální ochrany. Na výše uvedené problémy v souvislosti s SDG 1, které řeší ČR jako vyspělá země, může mít ve svém důsledku pozitivní dopad komponenta 2.3 Přechod na čistší zdroje energie a komponenta 2.5 Renovace budov a ochrana ovzduší.

SDG 3 Zdraví a kvalitní život

Délka života ve zdraví v roce 2021 byla v průměru 62 let. Došlo tak k mírnému navýšení oproti roku 2020, kdy délka života ve zdraví dosahovala 61,6 let. Hodnota je však dlouhodobě nižší, než je průměrem států EU (63,6 let k roku 2021) a podobně jako v dalších státech EU se ženy stále dožívají delšího a zdravějšího života než muži. ⁶⁵ Prevalence tabáku u obyvatel starších 15 let se stále pohybuje kolem 30 % a obecně patří spíše k těm vyšším ve srovnání s EU. ⁶⁶ Podobně i počet úmrtí v důsledku dopravních nehod je v ČR mezi dalšími státy EU nadprůměrný. ⁶⁷ Velkou výzvou nejen v oblasti zdravotnictví byl v posledních třech letech COVID-19. ČR byla silně postižena epidemií COVID-19, ale zdravotnický systém nápor vydržel. Pandemie však prohloubila dlouhodobě neřešené nedostatky v dostupnosti, zaměstnanosti a financování sociálních i zdravotních služeb. Aktuálně je v ČR naočkováno 74,6 % dospělé populace, což je pod průměrem EU. ⁶⁸ Od začátku pandemie do února 2023 zemřelo v souvislosti s onemocněním 42,2 tisíc lidí ⁶⁹, což dělá z ČR jednu z nejvíce zasažených zemí Covidem v EU.

Komponenta 6.1 Zvyšování odolnosti systému zdravotní péče (kapitola 3.3.2) pomáhá k naplňování SDG 3 (konkrétně 3.4), který cílí na podporu prevence nepřenosných chorob, kde je důraz na odolnost a dostupnost zdravotní péče klíčový pro naplnění tohoto cíle. Obdobně subkomponenta 6.2.1 Podpora a zvyšování kvality preventivních screeningových programů napomáhá k plnění SDG 3 (konkrétně 3.4). Tento cíl mj. monitoruje statistiky výskytu a úmrtí v důsledku kardiovaskulárních chorob, rakoviny, diabetu a chronických chorob dýchací soustavy, které by mohly díky investicím do prevence, kvality péče a rozvoje tohoto oboru klesat.

SDG 5 Rovnost mužů a žen

Ženy v ČR měly v roce 2021 celkový průměrný výdělek o 15 % nižší než muži ⁷⁰. Z dlouhodobého hlediska se sice daří rozdíl ve výdělku snižovat, avšak v evropském srovnání je ČR stále nad

⁶⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_01_10/default/table?lang=en

⁶⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_03_11/default/bar?lang=en

⁶⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_03_30/default/bar?lang=en

⁶⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_11_40/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_03

⁶⁸ <https://www.statista.com/statistics/1218676/full-covid-19-vaccination-uptake-in-europe/>

⁶⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/cases-2019-ncov-eueea>

⁷⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_05_20/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_05

průměrem. Ženy navíc čelí značným obtížím v kariérním růstu, jsou také výrazněji ohroženy nezaměstnaností a v průběhu celého života pak příjmovou chudobou. V Indexu rovnosti žen a mužů v rámci EU obdržela za rok 2022 ČR hodnotu 57,2 a patří již dlouhodobě mezi státy s nejvýraznější genderovou nerovností v EU.⁷¹ Oblast, která podtrhává genderovou nerovnost v ČR asi nejvíce, je zastoupení žen ve vedoucích a rozhodovacích pozicích, jejichž podíl dlouhodobě osciluje mezi 25 a 30 % s tím, že nižší podíl žen je spíše na volených pozicích nežli na rozhodovacích a zároveň je podíl žen v parlamentech jeden z nejnižších v EU.⁷² Ženy v drtivé většině případů odcházejí na rodičovskou dovolenou, pečují o domácnost, případně o další členy rodiny. Rozdíl v zaměstnanosti žen a mužů se dlouhodobě pohybuje v neprospěch žen, v roce 2022 to bylo o 15 %.⁷³

Na popsané problémy v rámci kapitoly 3.4 Vzdělávání a trh práce (Rozvoj trhu práce a zaměstnanost) ČR reaguje mj. prostřednictvím Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030 a Akčního plánu rovného odměňování žen a mužů 2023–2026. Na dílčí problémy cílí i více specifické projekty např. Strategie a nástroje pro zvyšování transparentnosti v odměňování a zvyšování vymahatelnosti práva na rovnou odměnu dle zákoníku práce nebo Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života. Tyto aktivity pomáhají snižovat genderovou nerovnost a naplňovat SDG 5.

SDG 10 Méně nerovností

Příjmová nerovnost je nízká. Koeficient nerovnosti příjmů je dlouhodobě jedním z nejnižších v Evropě, pozice ČR je lepší než průměr EU.⁷⁴ Rovněž příjmy dolních 40 % obyvatel zůstávají od roku 2014 dlouhodobě vyšší, než je průměr EU.⁷⁵ Pomáhají k tomu sociální transfery, v posledních letech zejména starobní důchody a růst minimální mzdy. Současně však platí, že jakkoli míra ohrožení chudobou patří v ČR k nejnižším ze všech zemí EU, relativní medián rozdílu v ohrožení chudobou od roku 2020 roste.⁷⁶ Dále je třeba přihlížet ke skutečnosti, že v ČR jsou nižší příjmové nerovnosti provázány vyšší majetkovou nerovností. Majetkový GINI koeficient ČR činil v r. 2022 78,5 a ve srovnání s předchozím rokem mírně vzrostl. V rámci EU je srovnatelný s Německem, je však vyšší než např. koeficient Rakouska, Francie, či ostatních zemí Visegrádské čtyřky.⁷⁷ V rámci majetku nejbohatšího 1 % je v ČR odhadována vysoká míra koncentrace bohatství do vrcholu distribuce (do 0,001 %).⁷⁸

Nerovnosti, nejen na trhu práce, pramenící z různých forem znevýhodnění a postavení zranitelných osob jsou řešeny v rámci legislativy, koncepčních a strategických dokumentů i činnosti různých pracovních uskupení a orgánů. Jedná se mj. o Strategii rovnosti, začlenění a participace Romů (Strategii romské integrace) 2021–2030. Spolupráce je uskutečňována např. v uskupeních zaměřených na desegregaci nebo naplňování aktivit navazujících na rozsudek D.H. proti České republice, činnost Rady vlády pro lidská práva, Vládního výboru pro osoby se zdravotním postižením, Rady vlády pro národnostní menšiny, Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, Pracovní skupiny pro desegregaci Zmocněnkyně vlády pro lidská práva nebo Pracovní skupiny Zmocněnkyně vlády pro lidská práva k předsudečnému násilí a nenávistným projevům nebo Platformy pro naplňování Strategie romské integrace Vládní zmocněnkyně pro romské záležitosti. V neposlední řadě např. ÚV ČR podporuje zmocňování znevýhodněných osob z dotačních programů.

⁷¹ <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021/CZ>

⁷² https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_05_50/default/table?lang=en

⁷³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SDG_05_30/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_05

⁷⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_10_41/default/table?lang=en

⁷⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_10_50/default/table?lang=en

⁷⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_10_30/default/table?lang=en

⁷⁷ Credit Suisse, Global Wealth Databook 2022 <https://www.credit-suisse.com/media/assets/corporate/docs/about-us/research/publications/global-wealth-databook-2022.pdf>, s. 119.

⁷⁸ KOMÁREK, J. (2021) Majetkové nerovnosti, PAQ Research https://drive.google.com/file/d/1eCt-Y216ynSaRcYVudAIum1_goCFW1w/view

SDG 11 Udržitelná města a obce

Z hlediska dosahování cílů udržitelného rozvoje za SDG 11 je sledován jak vývoj nákladů na bydlení, tak i náklady na nájmy a na pořízení vlastního bydlení.

Náklady na bydlení v posledních letech v ČR mírně klesaly v důsledku realizace investic domácností do snižování energetické náročnosti budov. Podíl domácností, které v roce 2023 vydávaly více než 40 % příjmů na bydlení, je v evropském srovnání na podprůměrných hodnotách, v ČR se jedná o 6,2 % domácností (v roce 2021 se jednalo o 10 % domácností), průměr v Evropské unii dosahuje 8,3 %.⁷⁹ Snižování nákladů na bydlení ovlivnilo i rozšíření státní podpory bydlení. Podíl nadměrných nákladů mírně vzrostl na venkově na 4 % populace (průměr zemí EU je 6,2 %), zatímco ve městech zůstává tato hodnota na 10 %.

Náklady na pořízení vlastního bydlení v posledních letech vzrostly, v současnosti je potřeba 15 ročních platů na pořízení vlastního bytu (v hl. m. Praze se jedná o 19 ročních platů). Jedná se o nejvyšší hodnoty v porovnání s dalšími zeměmi EU. Ceny nájmu od roku 2021 průběžně rostou, v meziročním srovnání cca o 8,1 %. Mezi růstem cen nájmu zůstávají významné meziregionální rozdíly (nejvyšší ceny nájmu jsou v Praze, dále v Brně a Středočeském kraji, nejlevnější ceny nájmu jsou naopak v Karlových Varech, v Ústí nad Labem a v Moravskoslezském kraji). Stálý růst cen nájmu odráží růst cen nemovitostí a snížené možnosti financování vlastního bydlení.

Na vyšší dostupnost bydlení cílí připravovaný zákon o podpoře v bydlení. MMR realizuje národní programy na podporu sociálního bydlení a připravuje podporu výstavby a rekonstrukcí nájemních bytů a bytů se sníženým nájemným. Pozornost je věnována i podpoře bydlení bez bariér. Jsou stále vyhlášeny výzvy na sociální bydlení v rámci IROP, viz kapitola 3.7 Bydlení.

⁷⁹ [Housing in Europe – 2023 interactive edition - Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1)

4.3 Průřezové SDG: Digitální transformace, produktivita, makroekonomická stabilita, urbánní a regionální rozvoj

SDG 4 Kvalitní vzdělání

Za posledních pět let se v oblasti principu inkluzivního vzdělávání uskutečnily významné systémové změny, které přispěly ke zlepšení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Došlo k navýšení prostředků na inkluzivní vzdělávání, které pro rok 2018 činily zhruba 5,4 mld. Kč. Oblast společného vzdělávání byla v roce 2016 upravena tak, aby měl např. žák nárok na bezplatné poskytování podpůrných opatření. Studijní výsledky žáků v ČR mají ve srovnání se zeměmi OECD vyšší závislost na socioekonomickém zázemí⁸⁰ a v některých fázích vzdělávacího procesu mají velkou roli také omezení daná genderovou rolí. V roce 2021 byl podíl pětiletých dětí, které se účastnily formálního vzdělávání, 85,4 %, což je pod průměrem zemí EU.⁸¹

V rámci vzdělávání v současné chvíli probíhají revize Rámcového vzdělávacího programu, ve které byl na úrovni předškolního vzdělávání schválen harmonogram, a na úrovni základního vzdělávání pokračují intenzivní práce. Návrh revidovaného RVP pro základní vzdělávání by měl být dokončen v létě 2024. Revize má pomoci při prosazování principů udržitelného rozvoje ve výuce, čímž pomáhá naplňovat SDG 4 (konkrétně 4.7). Na toto téma reaguje kapitola 3.3 Vzdělávání a trh práce, která poukazuje mj. na potřebu podpory digitalizace ve vzdělávání, což je v souladu s komponentou 3.1 Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace.

SDG 8 Důstojná práce a ekonomický růst

Navzdory propadu HDP v pandemickém roce 2020 o 5,8 %, ⁸² se česká ekonomika začala v roce 2021 dostávat zpět do černých čísel – růst českého HDP činil za rok 2021 3,6 %, což je pomalejší růst oproti průměru EU (5,5 %), v roce 2022 se však hodnoty opět propadly a to na 2,4 %. V oblasti zaměstnanosti se ČR dlouhodobě drží nad průměrem EU. Po propadu v roce 2020 je evidován mírný nárůst míry zaměstnanosti na 81,3 %, z toho 88,6 u mužů a 73,7 % u žen.⁸³ Nicméně podíl mladých lidí (mezi 15 a 29 lety), kteří nestudují ani nejsou zaměstnáni, podle dat Eurostatu v posledních letech narostl, v roce 2020 jich bylo 11 %, v roce 2022 hodnota vzrostla na 11,4 %. Naproti tomu data ČSÚ evidují úbytek ekonomicky neaktivního obyvatelstva, což je způsobeno především návratem žen na trh práce a nárůstem zaměstnaných ve věkové skupině 45 až 49 let. Zároveň roste i počet pracujících nad 60 let⁸⁴

Za účelem podpory digitální transformace vznikl nový nástroj APZ, a to příspěvek na úhradu kurzu digitálního vzdělávání, zatím se však jedná pouze o pilotáž. Digitální vzdělávání bude podpořeno i v rámci requalifikací, aby se vyhovělo zvyšující se poptávce po pracovnících v IT, viz kapitola 3.3 Rozvoj trhu práce a zaměstnanost. Dále v současnosti probíhá zásadní odklon od orientace na podporu výhradně nezaměstnaných osob. Nástroje podpory dalšího vzdělávání budou zpřístupněny všem osobám v produktivním věku, které mají zájem o účast na dalším vzdělávání. Tyto osoby mohou tak posílit svoji pozici na trhu práce, čímž se naplňuje SDG 8, ale díky možné vyšší účasti na celoživotním učení může dojít i k lepšímu plnění SDG 1 i SDG 4, opět viz kapitola 3.3.

⁸⁰ PISA (2018) The OECD Programme for International Student Assessment.

⁸¹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_04_31/default/table?lang=en&category=sdg.sdg_04

⁸² [Eurostat \(2024\) Real GDP per capita](#)

⁸³ [Eurostat \(2023\) Employment rate by sex](#)

⁸⁴ [ČSÚ \(2023\) Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS](#)

SDG 9 Průmysl, inovace a infrastruktura

Zkvalitňování dopravní infrastruktury, především v kontextu digitální a zelené transformace, je pro ČR stále velkou výzvou, i vzhledem k vysokému podílu hromadné osobní dopravy (autobusová a železniční síť) na celkové přepravě osob. V pandemickém roce 2020 se eviduje pokles na 18,3 %, který se v roce 2022 prohloubil na 15 %. Oproti roku 2019 se jedná o pokles o 10 p.b..⁸⁵ Přeprava zboží po železnici a vodních cestách poklesla oproti roku 2019 o 3,3 p.b. na hodnotu 22,9 % a přiblížila se tak průměru EU (22,7 %).⁸⁶ Investice by však měly směřovat i do zavádění digitální infrastruktury a rozvoje technologií. Napomoci může i snížení regionálních nerovností. ČR proto podporuje e-mobilitu, nákup vozidel a neveřejné dobíjecí infrastruktury pro obce, kraje a státní správu, zároveň se v rámci NPO zaměřila i na zvýšení počtu dobíjecích stanic v obytných budovách, viz kapitola 3.2 Udržitelná doprava.

Podíl domácností disponujících VHCN (sítěmi s velmi vysokou kapacitou) včetně pokrytí vysokorychlostním internetem významně vzrostl v roce 2021, a to o 19,2 % oproti roku 2020 na hodnotu 52,5 %, nicméně stále je toto číslo hluboko pod unijním průměrem (70,2 %). Výdaje na vědu a výzkum zaznamenaly pokles na 1,96 % HDP. Avšak co se týče podílu státních výdajů na výzkum a vývoj je Česko (0,63 %) silně pod úrovní EU (0,75 %).⁸⁷ ČR se zavázalo podpořit projekt evropských referenčních testovacích a experimentálních zařízení v oblasti umělé inteligence pro oblast výroby a bude zřizovat evropská digitální centra s cílem podpořit digitální transformaci MSP a státní správy, viz kapitola 3.1 Digitalizace podniků.

SDG 16 Mír, spravedlnost a silné instituce

Dlouhodobou efektivitu vládnutí, příp. v užším smyslu účinnost politik, podvazují především tři strukturální problémy: Za prvé, resortismus a nedostatky v koherenci politik. Za druhé, mezery v argumentačně a datově založeném přístupu (evidence-informed decision-making). Za třetí, česká veřejná správa má dlouhodobý problém s inovacemi, jak politik samotných, tak mechanismů svého vlastního fungování.⁸⁸ Od roku 2019 řídí snahu o odstranění těchto nedostatků především koncepce Klientsky orientovaná veřejná správa 2030. Koherenci politik by měla napomoci cílená snaha o zvýšení koherence strategických materiálů, vyčíslení jejich nákladů a propojení strategického přístupu s procesem konsolidace veřejných financí. Tomu odpovídá rozšíření NPO v létě 2023. V téže době vláda schválila také zavedení takzvané ex post RIA, které je základem pro jednotný informační systém sběru dat. V platnost nový přezkum účinnosti regulace vstoupí od 1. 1. 2025. (viz kapitola 3.4, podkapitola Veřejná správa).

Tematicky představuje slabinu ČR obecně digitalizace veřejné správy, je však patrný pozitivní vývoj. Hodnoty ukazatelů DESI zaměřených na digitální transformaci veřejných služeb byly v roce 2023 srovnatelné s předchozím rokem. Nadprůměrných výsledků v rámci EU-27 dosáhla ČR v oblasti uživatelů eGovernmentu, problematická zůstává uživatelská podpora, dostupnost předvyplněných formulářů či optimalizace služeb pro mobilní zařízení.⁸⁹ Reformní úsilí je od roku 2018 zastřešeno rámcem Digitální Česko. Pro koordinační a expertní účely vznikla počátkem roku 2023 samostatná Digitální a informační agentura, počátkem roku došlo rovněž k masivnímu rozšíření datových schránek (automatické zřízení schránky všem živnostníkům a právníkům osobám neobchodního charakteru/spolků). Zásadním krokem v roce 2023 bylo přijetí novely Zákona o právu na digitální služby, který umožňuje občanům prokazovat se digitálním stejnopisem dokladu. V lednu 2024 odstartoval projekt e-Sbírka, v průběhu roku 2024 se očekává také spuštění projektu e-Legislativa, jejichž cílem je zvýšit dostupnost a srozumitelnost platného práva. (viz kapitola 3.1. Digitální transformace a v užším smyslu Digitalizace veřejné správy).

⁸⁵ Eurostat (2024) [Share of buses and trains in inland passenger transport](#)

⁸⁶ Eurostat (2024) [Share of rail and inland waterways in inland freight transport](#)

⁸⁷ <https://www.czso.cz/csu/czso/podil-vydaju-na-vyzkum-ze-statniho-rozpocetu-klesa>

⁸⁸ MŽP (2021) Zpráva o kvalitě života a její udržitelnost; MV (2019) koncepce Klientsky orientovaná veřejná správa 2030 - analytická část; MV (2022) Analytické zhodnocení systému inovací veřejných politik.

⁸⁹ <https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/desi/charts>

Ve vnímání nezávislosti soudního systému se ČR dostala nad průměr EU a meziročně došlo k výraznému zlepšení.⁹⁰ V kompozitním Indexu vnímání korupce, sestaveném na expertním podkladě Transparency International, se ČR meziročně zlepšila o jeden bod a stejně jako v roce 2022 obsadila 41. místo ze 180 hodnocených zemí. Stále nicméně zaostává o 7 bodů za průměrem EU.⁹¹ Protikorupční reformy pracují vesměs s legislativními nástroji, např. příprava zákona o ochraně oznamovatelů, o lobbování či o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů (viz kapitola 3.4, podkapitola Protikorupční reformy).

Inkluzivita vládnutí – uvažujeme-li o ní širěji, než jen jako o existenci volených orgánů reprezentace - představuje dlouhodobý problém, jehož rozsah se v čase téměř nemění. Spokojenost veřejnosti s možností účasti občanů na rozhodování sice mírně kolísá, nespokojenost je však vždy výrazně větší než spokojenost. V roce 2023 vyjadřovalo nespokojenost 40 % občanů, zatímco spokojenost 25 %. Zhruba třetina veřejnosti byla spokojena „tak napůl“.⁹² Celkově neuspokojivou situaci v tomto směru konstatoval i popisuje OECD PGR, snahy o systémovější řešení jsou řídké (viz kapitola 3.4, podkapitola Veřejná správa).

SDG 17 Partnerství ke splnění cílů

Cíl 17 je zaměřen na nástroje implementace Agendy 2030, kterými jsou zejména finanční zdroje, technologické a statistické kapacity, budování partnerství mezi sektory a soudržnost politik. ČR v řadě z těchto oblastí činí dílčí pokroky či se do implementace zapojuje prostřednictvím svého působení v mezinárodních organizacích (MeO). Jedním z příkladů aktivity v rámci MeO je její dlouhodobá podpora reforem mezinárodních daňových standardů, zejména skrze působení v OECD. Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu Česká republika i na domácí půdě čelí vysokým fiskálním tlakům, je pro ni tudíž relevantní i problematika domácích kapacit pro výběr daní. Příjmy sektoru vládních institucí stagnovaly v období 2018–2021 na 41 % HDP. Podíl výdajů financovaných daňovými příjmy od roku 2017 do roku 2021 klesl z 52,6 % na 42,6 %. Dlouhodobě se nedaří naplnit závazek k 0,7 % oficiální rozvojové pomoci (*Official Development Assistance*, ODA) na hrubém národním důchodu (HND), který od roku 2018 do roku 2021 stagnoval na 0,13 % HND. V roce 2022 dosáhly výdaje na ODA ČR celkem 22,855 mld. Kč, což je v podílovém vyjádření 0,36 % HND, k meziročnímu navýšení nicméně došlo jen díky jednorázově započitatelným nákladům na uprchlíky z Ukrajiny, které činily 14 mld. Kč a 66,7 % celkové ODA. Projektové aktivity v rámci realizace zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) a humanitární pomoci byly v roce 2023 směřovány zejména do prioritních partnerských zemí dvoustranné spolupráce a do dalších křehkých zemí s potřebou stabilizace, významná byla zejména podpora Ukrajiny na základě vládou schváleného Programu humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině v letech 2023–2025. V roce 2023 bylo zahájeno střednědobé vyhodnocení Strategie zahraniční rozvojové spolupráce 2018-2030, jehož výsledek má být vládě předložen do 30. 6. 2024. V kontextu EU je zásadní změnou zavedení nového komplexního nástroje vnější akce NDICI-Global Europe pro období 2021-2027. Z něj jsou v letech 2021–2024 zejména financovány Iniciativy Team Europe zaměřené na komplexní obnovu rozvojových zemí po pandemii covid-19 s přidanou hodnotou jejich celkové adaptace a transformace. Do řady z nich se ČR rovněž zapojila. ČR dále podniká kroky k podpoře investic do udržitelného rozvoje v rozvojových zemích prostřednictvím programu B2B a programu garancí Záruka ZRS, který byl v roce 2022 rozšířen na Finanční nástroje v ZRS. V rámci programu Aid for Trade realizovalo MPO v roce 2023 jedenáct nových projektů. Pokrok nastal také v oblasti monitoringu a statistiky udržitelného rozvoje v souvislosti s rozvojem národní reportovací platformy, v níž jsou soustředěny indikátory SDGs i národního strategického rámce Česká republika 2030. Prostor pro zlepšení, má ČR v oblasti koherence politik pro udržitelný rozvoj a sledování dopadů národních politik v zahraničí, na který se v roce 2024 zaměří výzkumný projekt realizovaný pod TAČR. NPO tento aspekt nepokrývá.

⁹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_16_40/default/table?lang=en

⁹¹ <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2024/01/CPI-2023-Report.pdf>

⁹² https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5745/f9/ps240104.pdf

Specificky pro oblast rozvíjení spolupráce státní správy a neziskového sektoru byla na půdě Odboru lidských práv a ochrany menšin ÚV ČR vypracována Metodika participace nestátních neziskových organizací v poradních a pracovních orgánech a při tvorbě dokumentů státní správy a také zpracována Analýza spolupráce státní správy se střešními organizacemi a sítěmi nestátních neziskových organizací.⁹³ Podle výsledků šetření deklarovala více než polovina odborů na ministerstvech velký nebo značný zájem o spolupráci s NNO. Hlavním důvodem je expertíza a informace, kterými neziskové a střešní organizace disponují. Naopak mezi největší překážky státní správa řadí nedostatek informací o potenciálních partnerech a nedostatečnou personální a finanční kapacitu NNO.

⁹³ <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/dokumenty/analyza-spoluprace-statni-spravy-se-stresnimi-organizacemi-a-sitemi-nesstatnich-neziskovych-organizaci-198802/>.

5. Fondy EU

Informace o implementaci programového období 2021-2027

V průběhu roku 2023 úspěšně probíhala implementace všech programů financovaných z fondů EU, všechny programy vyhlásily výzvy a dochází k vlastní realizaci projektů. V současné době jsou podány projekty v částce 2/3 celkových alokovaných prostředků a necelá 1/3 těchto prostředků již byla schválena v právních aktech ke konkrétním projektům.

V následující tabulce je aktuální stav čerpání finančních prostředků k 31. 12. 2023:

Tab. č. 1: Stav čerpání finančních prostředků v programovém období 2021-2027 k 31. 12. 2023 (mld. CZK, podíl EU)

| Operační program | Celková alokace | Finanční prostředky v zaregistrovaných žádostech o podporu | Finanční prostředky v právních aktech |
|---|-----------------|--|---------------------------------------|
| OP Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost | 76,1 | 34,4 | 8,2 |
| OP Jan Amos Komenský | 61,8 | 50,8 | 21,3 |
| OP Zaměstnanost plus | 35,4 | 33,4 | 20,3 |
| OP Doprava 2021-2027 | 117,9 | 52,0 | 24,6 |
| OP Životní prostředí 2021-2027 | 60,9 | 66,3 | 21,6 |
| Integrovaný regionální OP | 113,6 | 72,3 | 28,0 |
| OP Technická pomoc | 5,3 | 1,5 | 1,4 |
| OP Rybářství 2021-2027 | 0,7 | 0,3 | 0,1 |
| OP Spravedlivá transformace | 39,8 | 29,6 | 5,3 |
| Celkem | 511,6 | 340,4 | 130,7 |

Zdroj: MS2021+

Doplňkovost fondů EU, Národního plánu obnovy a dalších zdrojů

Mimo fondy EU byly vytvořeny další nástroje pro oživení ekonomiky po pandemii COVID-19 a pro dosažení klimatické neutrality. Jedná se o NPO, MdF a další. Tyto nové nástroje do značné míry podporují obdobné intervence jako fondy politiky soudržnosti.

Z toho důvodu je klíčové přehledné a srozumitelné vzájemné vymezení podpory z těchto zdrojů a následná komunikace a koordinace, které bude předcházet riziku dvojího financování a také nežádoucímu vykrádání absorpční kapacity.

Průběžně probíhá komunikace a koordinace prostřednictvím ustavených platforem a jednání na horizontální úrovni i mezi nositeli programů a komponent zodpovědných za jejich implementaci.

MMR-NOK ve spolupráci s nositeli nástrojů podpory sleduje a aktualizuje v půlročních intervalech (vždy k 31. 3. a 30. 9. roku n) přehled vymezení a doplňkovosti v podporovaných aktivitách financovaných z fondů EU, NPO, Modernizačního fondu, národních prostředků a dalších.

Společná zemědělská politika

Rok 2024 je již druhým rokem, kdy bude realizována nová Společná zemědělská politika (SZP). Strategický plán SZP je klíčovým nástrojem podpory zemědělského sektoru a rozvoje venkova pro období 2023–2027. Stanovuje zemědělské, potravinářské a lesnické cíle, na které půjdou zemědělské dotace z evropských a národních zdrojů. Vychází přitom z potřeb rozvoje venkova a zvyšování kvality

životního prostředí. Zaměřuje se na udržitelné zemědělství a ekologické hospodaření s ohledem na životní prostředí. Celkem zemědělci, potravináři a lesníci prostřednictvím Strategického plánu SZP získají přibližně 8 mld. EUR z evropského a národního rozpočtu – finance se čerpají ze dvou zemědělských fondů, a to z Evropského zemědělského záručního fondu (na přímé platby alokováno 4,117 mld. EUR; na odvětvové intervence pak 123,5 mil. EUR včetně 10 mil. EUR národního spolufinancování) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (na rozvoj venkova alokováno 3,767 mld. EUR včetně národního kofinancování ve výši 2,356 mld. EUR).

V roce 2023 proběhla na základě zkušeností s prvním rokem implementace nové SZP první modifikace Strategického plánu SZP, další modifikaci/e plánuje MZe i pro rok 2024, zejména co se týče nastavení pravidel podmíněnosti.

Kontinuálně také probíhá proces implementace do právního řádu ČR, a to především prostřednictvím novel nařízení vlády vycházejících ze zkušeností z prvního roku implementace nové SZP. Průběžně jsou také vyhlašována kola příjmů žádostí a s tím souvisí příprava Pravidel pro žadatele o dotace, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na projektová opatření.

EK zahájila dne 25. 1. 2024 strategický dialog o budoucnosti zemědělství v EU za účasti pozvaných zástupců celkem třiceti evropských zemědělských, environmentálních i spotřebitelských organizací, ti se budou v nadcházejících týdnech a měsících dále pravidelně scházet. Příspěvky do této diskuse bude možné zasílat rovněž skrze specializovaný portál veřejných konzultací. Cílem dialogu je vytvořit nový konsensus o budoucnosti zemědělství a potravinových systémů. Zpracování výstupů strategického dialogu by mělo být dokončeno během letních měsíců, aby bylo možné do září 2024 předložit vizi budoucích směrů zaměřených na zemědělství a potravinový řetězec.

Evropská rada na svém únorovém i březnovém zasedání jednala o problémech v odvětví zemědělství, včetně obav, které zemědělci vyjádřili během protestů v řadě členských zemích včetně ČR. Předsedkyně Komise von der Leyen se zavázala zahájit důkladnou analýzu administrativní zátěže, která tíží zemědělce, s cílem určit oblasti, které je třeba zlepšit. Mimo jiné i na základě podkladů získaných od členských států, které shromáždilo předsednictví Rady EU, a od organizací zemědělců v EU a Evropského parlamentu předložila Komise non-paper týkající se zjednodušení SZP a postavení zemědělců v potravinovém řetězci. Zároveň ve vazbě na snížení administrativní zátěže Komise zveřejnila dne 15. 3. návrh legislativních úprav základních nařízení SZP, k jejichž přijetí je třeba nalézt konsensus mezi Radou a EP v rámci řádného legislativního postupu. Rada návrh Komise dne 26. 3. 2024 většinou podpořila, EP by jej měl schválit na posledním plenárním zasedání současného Evropského parlamentu v termínu 22. - 25. 4. 2024. V kontextu střednědobých a dlouhodobých opatření, která by měla být dále řešena, se očekává pokračování intenzivních diskusí.

V posledním čtvrtletí roku 2024, po volbách do EP a následném ustavení nového kolegia EK, je možné očekávat první impulsy, které by mohly oficiálně zahájit diskuse o směřování nové SZP 2027+.